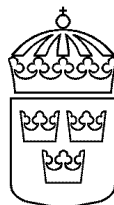

Riksdagens revisorers redogörelse

2002/03:RR1

Årsredovisning för 2002

2002/03
RR1

Till RIKSDAGEN

Riksdagens revisorer överlämnar härmed årsredovisning för verksamhetsåret 2002.

Riksdagen beslutade den 13 november 2002 att fr.o.m. den 1 juli 2003 inrätta en ny myndighet för statlig revision, Riksrevisionen. Detta innebär att den årsredovisning som nu föreligger blir den sista som Riksdagens revisorer lämnar till riksdagen avseende ett helt kalenderår sedan institutionen inrättades år 1810.

De skrivelser som revisorerna under verksamhetsåret avlämnat till riksdagen redovisas inte i sin helhet i årsredovisningen. De ingår som hittills i riksdagstrycket (saml. C 3, Förslag och redogörelser).

Detta ärende har avgjorts av revisorerna i plenum den 20 februari 2003. Vid ärendets slutliga handläggning har vidare närvarit administrativa chefen Berit Ljunggren och kanslichefen Åke Dahlberg, föredragande.

Stockholm den 20 februari 2003

På Riksdagens revisorers vägnar

Ingemar Josefsson
ordförande

Åke Dahlberg
kanslichef

Grundläggande bestämmelser om Riksdagens revisorer

12 kap. 7 § regeringsformen

8 kap. 11 § riksdagsordningen

Lag (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer (ändrad 1989:191, 1994:1647, 1995:800 samt 1999:205)

Lag (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m.

Lag (1988:46, ändrad senast 1999:203) om revision av riksdagsförvaltningen m.m.

Lag (1997:560) om revision av Regeringskansliet

Förteckning över revisorer

Revisorer vid utgången av verksamhetsåret 2002

<i>Ordinarie</i>	<i>Suppleanter</i>
Ingemar Josefsson (s), ordförande	Conny Öhman (s)
Anders G Högmark (m), förste v. ordförande	Ulla Wester (s)
Per Rosengren (v), andre v. ordförande	Ingvar Eriksson (m)
Anita Jönsson (s)	Nina Lundström (fp)
Gunnar Andrén (fp)	Ann-Kristine Johansson (s)
Hans Stenberg (s)	Ann-Marie Fagerström (s)
Agneta Lundberg (s)	Gunilla Tjernberg (kd)
Kenneth Lantz (kd)	Marie Engström (v)
Bengt Silfverstrand (s)	Märta Johansson (s)
Margit Gennser (m)	Lennart Hedquist (m)
Nils-Göran Holmqvist (s)	Ingvar Johnsson (s)
Karl-Gösta Svenson (m)	Patrik Norinder (m)

*Ingemar Josefsson (s),
ordförande*

*Anders G Högmark (m),
förste v. ordförande*

*Per Rosengren (v),
andre v. ordförande*

Anita Jönsson (s)

Gunnar Andrén (fp)

Hans Stenberg (s)

Agneta Lundberg (s)

Kenneth Lantz (kd)

Bengt Silfverstrand (s)

Margit Gennser (m)

Nils-Göran Holmqvist (s)

Karl-Gösta Svenson (m)

*Åke Dahlberg
kanslichef*

1 Mål, uppgifter och resultat

Målen för Riksdagens revisorers verksamhet

Riksdagens revisorers uppgifter framgår av lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer (ändrad 1989:191, 1994:1647, 1995:800 och 1999:205).

Vid behandlingen av revisorernas årsredovisning för 1998 framhöll finansutskottet (bet. 1998/99:FiU22) att verksamhetsmålet för revisorerna borde utvecklas och konkretiseras i syfte att underlätta en framtida utvärdering av verksamheten.

Revisorerna har mot denna bakgrund formulerat målen för verksamheten på följande sätt:

Övergripande mål:

Riksdagens revisorer granskar den statliga verksamheten på riksdagens vägnar.

Granskningarna ska leda till ett effektivt utnyttjande av statliga insatser.

Verksamhetsmål 1 för effektivitetsrevisionen:

I sina rapporter och skrivelser ska revisorerna lämna förslag till möjligheter att öka statens inkomster, att spara på statens utgifter och att effektivisera den statliga förvaltningen.

Revisorernas förslag till åtgärder ska beredas och presenteras på ett sådant sätt att riksdagen och regeringen ges bästa möjliga underlag för vidare ställningstaganden.

Verksamhetsmål 2 för effektivitetsrevisionen:

Granskningarna ska i första hand inriktas mot områden med stor statsfinansiell och samhällsekonomisk betydelse för förvaltningens funktionssätt.

Under en fyraårsperiod ska granskningarna beröra samtliga utgiftsområden och även avse utskottsövergripande frågor.

Verksamhetsmål för den årliga revisionen:

Den årliga revisionen av Riksbanken, Riksbankens Jubileumsfond, Riksdagens ombudsmän, riksdagens förvaltning, Regeringskansliet samt Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning ska inriktas på att granska om informationen i årsredovisningarna är rättvisande samt på att redovisningen och ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter.

Revisionsarbetet ska bedrivas enligt god revisionssed, med hög effektivitet och kvalitet.

Informationsmål för Riksdagens revisorer:

Informationsmålet ska understödja Riksdagens revisorers övergripande mål.

Revisorerna ska aktivt föra ut information om resultaten av de granskningar som genomförs. Informationen blir både ett medel för att upplysa om brister i statliga verksamheter och en möjlighet att visa på förslag till förbätt-

Resultatbedömning

Under verksamhetsåret 2002 har revisorerna beslutat om 14 förslag till riksdagen, 1 skrivelse till regeringen, 12 granskningsrapporter, 5 informationsrapporter samt 22 förstudier. Av dessa 22 förstudier har 18 resulterat i beslut om fortsatt granskning.

Innan revisorerna redovisar sina bedömningar av resultatet av verksamheten under 2002 vill revisorerna peka på några principiella aspekter på frågan hur man kan mäta effekter av verksamheten.

Diskussion om mätproblematiken

I princip gäller att Riksdagens revisorer når resultat när revisorernas förslag genomförs helt eller delvis. Det är emellertid ofta svårt att mäta resultatet av revisorernas verksamhet. Behandlingen och genomförandet av revisorernas förslag är tidskrävande. Revisorernas förslag kan också sammanfalla med förslag som framförts i andra sammanhang, något som kan göra det svårt att urskilja vilken effekt revisorernas förslag haft.

Riksdagens revisorsers förslag kan också avsätta resultat på andra sätt. I skrivelser till riksdagen kan revisorerna redovisa uppgifter och förhållanden, beskriva problem eller aktualisera frågor som av olika skäl inte uppmärksammas på annat sätt. Revisionen kan också ha en preventiv effekt som är svår att mäta.

Ett annat sätt att mäta effekterna av revisorernas förslag är att redovisa det genomslag förslagen fått i riksdagen. Detta är dock förknippat med vissa svårigheter. Om riksdagen avslår eller avstår från att behandla revisorernas förslag behöver detta inte innebära att förslaget saknar betydelse.

Revisorerna vill i detta sammanhang framhålla betydelsen av själva granskningsprocessen. Regeringen kan i samband med att revisorerna för upp ett ärende på granskningsplanen tillsätta en utredning som berör ämnet. Regeringen och berörda myndigheter kan också under granskningens gång eller i samband med att granskningsrapporten publiceras vidta åtgärder i linje med revisorernas förslag. I sådana fall kan riksdagen finna det mindre motiverat att göra tillkännagivanden till regeringen. Revisorerna har vid sina uppföljningar funnit alltflera exempel på sådana fall. Ibland har åtgärder vidtagits redan i samband med revisorernas arbete med förstudien. Att de organ som är föremål för granskning börjar vidta åtgärder redan under granskningsprocessen är erfarenheter som brukar framhållas även av andra revisionsmyndigheter, såväl i Sverige som i andra länder. En kartläggning av riksdagsbehandlingen måste därför kompletteras med en beskrivning av åtgärder som vidtagits av regering och myndigheter i anslutning till revisorernas granskning.

Ytterligare ett mått på genomslaget av verksamheten är den uppmärksamhet revisorernas förslag får i massmedierna. En massmedial debatt med anledning av revisorernas förslag kan ibland bidra till förändringar.

I revisorernas årsredovisning lämnas varje år en redogörelse för riksdagens behandling av revisorernas förslag under året. Revisorerne följer också upp förslag som lämnats till riksdagen under två år dessförinnan. Dessa uppföljningar innehåller en redovisning av riksdagsbehandlingen och åtgärder vidtagna av regering eller myndigheter.

Under den senaste treårsperioden har riksdagen helt eller i huvudsak ställt sig bakom drygt hälften av förslagen och delvis instämt i knappt en tredjedel av förslagen. Tillkännagivanden till regeringen har beslutats rörande två tredjedelar av skrivelserna. I flera fall har riksdagen avslagit revisorernas förslag med hänvisning till att utredningar tillsatts inom området eller att regeringen redan vidtagit åtgärder inom området.

Genomslaget av revisionen i massmedierna har varit gott under år 2002. Detta mäts bl.a. utifrån antalet pressklipp som berör revisorerne. Antalet pressklipp har de senaste åren legat på en fortsatt hög nivå i jämförelse med början av 1990-talet. Även revisorernas hemsida är välbesökt och efterfrågas ofta.

För att bedöma resultatet av revisorernas verksamhet är också produktiviteten av betydelse. Revisorerne vill peka på att produktionen av revisionsrapporter och skrivelser till riksdagen och regeringen legat på en väsentligt högre nivå under senare år än under början av 1990-talet. Under den senaste treårsperioden är antalet producerade rapporter knappt 70 % större än för motsvarande period för tio år sedan. Ökningen vad avser skrivelser är drygt 110 % och förstudier drygt 30 %. Denna ökning av produktionen är väsentligt större än det resurstillskott revisorerne erhållit. Detta tyder på en klar ökning av produktiviteten, mätt som det totala antalet rapporter av olika slag i förhållande till antalet anställda.

Resultatet av revisorernas verksamhet sammanhänger också med vilka områden revisorerne granskar. Under år 2002 har granskningarna avsett områden som skolan, äldreomsorgen, vården av unga och missbrukare, tillsyn samt försvaret. Dessutom har förvaltningspolitiskt och administrativt inriktade granskningar genomförts rörande bl.a. Regeringskansliets och statens personalpolitik. 11 av skrivelserna till riksdagen innehåller förslag om att effektivisera den statliga förvaltningen. 3 av skrivelserna innehåller förslag om att spara på statens utgifter.

De 16 skrivelser som revisorerne beslutade om 2001 behandlades av riksdagen efter i genomsnitt knappt fyra månader. Av dessa blev 9 föremål för ett särskilt betänkande och 7 behandlades i något annat betänkande. Huvuddelen (13 av 16) av skrivelserna föranledde en eller flera motioner och debatt i kammaren (12 av 16). Beträffande de skrivelser som revisorerne lämnade till riksdagen år 2000 skedde riksdagsbehandlingen efter i genomsnitt sju månader, med en variation från en månad till arton månader.

Det är ännu för tidigt att bedöma utfallet av de förslag revisorerne lämnat under år 2002. Riksdagen har under året fattat beslut om endast 5 av de 14 skrivelser revisorerne avgivit. Men genomslaget av tidigare granskningar har enligt revisorernas uppföljningar varit tillfredsställande, som framgår ovan.

Vid en bedömning av granskningsverksamheten under 2002 bör också beaktas det arbete som utförts för att förbereda Riksrevisionen. Flera personer från revisorernas kansli har inom ramen för sina anställningar hos revisorerna medverkat i detta organisationsarbete som deltagare i utredningar och arbetsgrupper.

En samlad bedömning av granskningsverksamhetens inriktning, produktivitet utvecklingen och genomslaget av revisorernas verksamhet visar enligt revisorernas uppfattning att såväl det övergripande målet för verksamheten som verksamhetsmålen och informationsmålet har uppfyllts under år 2002. När det gäller effektivitetsrevisionen avser flertalet förslag åtgärder för att spara på statens utgifter och att effektivisera den statliga förvaltningen.

Parlamentariska utredningar m.m.

Riksdagen fattade i december 2000 beslut om att en ny revisionsmyndighet för den statliga revisionen, Riksrevisionen, ska bildas under första halvåret 2003. Resultatet innebär att Riksrevisionen leds av tre av riksdagen utsedda riksrevisorer och får en av riksdagen utsedd styrelse.

Under 2001 utsåg regeringen två särskilda utredare för att förbereda den nya myndigheten.

En utredare fick till uppgift att lämna förslag till författningsregler om Riksrevisionen. Detta förslag, Regler för Riksrevisionen (SOU 2001:97) presenterades i november 2001 och är det första mera sammanhängande betänkande som finns även om nuvarande författningar. Det innehåller också beskrivande och analyserande avsnitt om Riksdagens revisorers verksamhet.

En annan utredare fick till uppgift att utreda de organisatoriska frågorna kring bildandet av Riksrevisionen. Resultatet av detta arbete presenterades i februari 2002 i betänkandet Riksrevisionen – organisation och resurser (SOU 2002:17). Det fortsatta organisationsarbetet inför bildandet av Riksrevisionen övertogs under våren 2002 av en kommitté under riksdagen. I maj beslutade riksdagen att den nya myndigheten skulle inrättas den 1 juli 2003. I november 2002 antog riksdagen det vilande förslaget om de ändringar i regeringsformen som behövs med anledning av bildandet av Riksrevisionen och i december 2002 antogs regeringens proposition Riksrevisionen (2001/02:KU12, rskr. 2002/03:22 och 23). I december utsåg också riksdagen de tre riksrevisorerna.

Granskningsverksamhet

Riksdagens revisorers granskningsverksamhet omfattar såväl redovisningsrevision som effektivitetsrevision. Den senare har under verksamhetsåret inriktats mot ett antal granskningsteman, bl.a. förvaltningspolitik, budget och resursfördelning, sociala frågor och socialförsäkring, arbetsmarknad och näringsliv samt utbildning. Granskningsresultaten redovisas i avsnitt 2.1.

Riksdagens revisorer är vidare externrevisor för Sveriges riksbank, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, riksdagens förvaltning, Riksdagens ombudsmän (JO), Regeringskansliet och Hovstaterna (Kungliga Slottsstaten och

Förslag till granskning

Förslag till nya granskningsärenden kommer bl.a. från riksdagens utskott, revisorerna och deras kansli samt från allmänheten. Revisorerna fastställer en granskningsplan som revideras löpande och publiceras två gånger per år.

Utifrån ett förslag till granskning genomför revisorerna en förstudie. I denna tas ställning till om granskning ska genomföras eller inte. En granskning resulterar i en revisionsrapport som beslutas av revisorerna i plenum. Ofta remissbehandlas revisionsrapporten. Därefter avger revisorerna vanligtvis ett förslag till riksdagen eller en skrivelse till regeringen.

Organisation

Riksdagen utser för varje valperiod tolv revisorer och lika många suppleanter. Bland revisorerna väljer riksdagen en ordförande och två vice ordförande. Dessa är samtidigt ordförande i var och en av de tre avdelningar som inom sina respektive ansvarsområden har att bereda granskningsärenden inför plenums ställningstagande.

När det gäller avdelningarnas sammansättning är principen att en ordinarie ledamot i ett utskott inte ska ingå i den avdelning som behandlar detta utskotts område.

Första avdelningen

Avdelningen bereder främst ärenden som faller inom verksamhetsområdena för konstitutionsutskottet, finansutskottet, skatteutskottet, socialutskottet och socialförsäkringsutskottet.

Andra avdelningen

Avdelningen bereder främst ärenden som faller inom verksamhetsområdena för justitieutskottet, lagutskottet, försvarsutskottet, kulturutskottet, utbildningsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet samt bostadsutskottet.

Tredje avdelningen

Avdelningen bereder främst ärenden som faller inom verksamhetsområdena för utrikesutskottet, trafikutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet.

I detta avsnitt redogörs för revisorernas granskningsarbete under de senaste åren. Först redovisas det effektivitetsinriktade arbetet och därefter redovisningsrevisionen.

2.1 Effektivitetsrevisionen

Under 2002 har revisorerna tillställt riksdagen 14 förslag. Antalet förstudier, granskningsrapporter, granskningspromemorior, förslag till riksdagen och skrivelser till regeringen och riksdagsutskott under perioden 1998–2002 framgår av nedanstående sammanställning.

	1998	1999	2000	2001	2002	<i>S:a</i>
Förslag till riksdagen	6	9	11	16	14	56
Skrivelser till riksdagsutskott	-	-	1	-	-	1
Skrivelser till regeringen	1	2	1	2	1	7
Granskningsrapporter	5	13	15	18	12	63
Granskningspromemorior	2	1	1	-	-	4
Informationsrapporter	2	4	3	5	5	19
Förstudier	17	21	22	17	22	99

Under verksamhetsåret 2002 har revisorerna behandlat följande granskningsärenden. Inledningsvis redovisas förslag till riksdagen och skrivelser till regeringen. Därefter följer en redovisning av rapporter som ännu ej resulterat i förslag till riksdagen eller skrivelser till regeringen. Slutligen redovisas förstudier och informationsrapporter.

Granskningsärende

Beredande

riksdagsutskott

Förslag till riksdagen

Den ekonomiska redovisningen av Östersjömiljarderna
 Myndigheten Regeringskansliet
 Uppehållstillstånd för asylsökande
 Internationella freds- och hjälpinsatser
 ROT-avdragets effekter
 Statens styrning av livsmedelstillsynen
 ITiS – En statlig satsning på IT i skolan
 Statens avtalsförsäkringar
 Statens personalpolitik
 Statens styrning av skolan
 Nationella mål i kommunernas äldreomsorg
 Styrningen av försvarets fastigheter och anläggningar
 Familjehemsvården
 Statens institutionsstyrelse

KU, NU
 KU
 SfU
 UU, FöU, JU
 SkU
 MJU
 UbU
 FiU
 FiU
 UbU
 SoU
 FöU
 SoU
 SoU

Skrivelser till regeringen

Inkomstgaranti för riksdagsledamöter	FiU
--------------------------------------	-----

Granskningsrapporter

Styrningen av AMS och länsarbetsnämnderna	AU
---	----

Arkeologi på uppdrag	KrU
----------------------	-----

Villkoren för veterinär verksamhet	MJU
------------------------------------	-----

Radiokommunikation för trygghet och säkerhet	JuU/FöU
--	---------

Informationsrapporter

Domarlöner	JuU
------------	-----

Avvisningar och utvisningar – regler och praxis vid fyra myndigheter	UU
--	----

Moderna museets och Arkitekturmuseets byggnader på Skeppsholmen	BoU
---	-----

Tullverket utan kustbevakning	TU
-------------------------------	----

Sveriges ansvar för IDEA	FiU, UU
--------------------------	---------

Förstudier

Statens styrning av verksamheter i kommuner	AU
---	----

Materielavveckling inom försvaret	FöU
-----------------------------------	-----

Myndigheter på marknaden	NU
--------------------------	----

Staten som bolagsägare	NU
------------------------	----

Statlig styrning av hälso- och sjukvården	SoU
---	-----

Sköter CSN sitt uppdrag?	UbU
--------------------------	-----

Utrikesförvaltningen – uppföljning av revisorernas tidigare granskning	UU
--	----

Skatteförvaltningens processverksamhet	SkU
--	-----

Produktivitetsutvecklingen inom Riksbanken	FiU
--	-----

Tidsanvändningen i utbildningssystemet	UbU
--	-----

Västra Götalands län – effektivt och balanserat?	FiU
--	-----

Arbetsgivarpolitiken inom Försvarsmakten	FöU
--	-----

Ordning på rätten – reglerna som följer på lagarna och informationen om vad som gäller	KU/JuU
--	--------

Ekonomisk styrning i staten	FiU
-----------------------------	-----

Upphandling inom Riksbanken	FiU
-----------------------------	-----

Ta fast boven!? – polisens och åklagarnas avskrivningar av anmälda brott	JuU
--	-----

Säkerheten i museer och kulturbyggnader	KrU
---	-----

Arbetsmiljöinspektioner – utveckling och inriktning	AU
---	----

Jämställdheten i Regeringskansliet och riksdagsförvaltningen	AU
--	----

Problem och aktörer i järnvägstrafiken	TU
--	----

Integrationsverket	SfU
--------------------	-----

Assistansersättningen – statens och kommunernas gemensamma finansieringsansvar	SoU
--	-----

Förändringar inom kommittéväsendet

KU

Promemoria

Bransch- och näringslivsrepresentanter i myndigheters styrelser

KU

I det följande redovisas avslutade granskningsärenden under 2002 samt pågående granskningsärenden. Därefter redovisas en uppföljning av granskningsärenden under 2001.

Uppgifterna avser läget den 31 december 2002.

Den ekonomiska redovisningen av Östersjömiljarderna*Förslag 2001/02:RR14*

Östersjömiljarderna disponeras av regeringen. Revisorernas granskning av Östersjömiljardernas ekonomiska redovisning utgick från att i princip samma krav på redovisningen och på möjligheterna till insyn och kontroll bör gälla, som om verksamheten fullt ut legat på myndigheter under regeringen.

Flera av de förhållanden rörande den ekonomiska redovisningen av Östersjömiljarderna som iakttagits under granskningsarbetet hänger samman med vissa generella problem beträffande insynen i och kontrollen av anslag till regeringens disposition.

Revisorernas iakttagelser och preliminära ställningstaganden redovisades i rapporten *Östersjömiljarderna – insyn och kontroll* (rapport 2000/01:5) som remissbehandlades.

Den särskilda granskningen av Östersjömiljarderna och av den ekonomiska redovisningen av dem har enligt revisorerna ytterligare understrukt vikten av att anslag till regeringens disposition redovisas bättre samt mera samlat och regelbundet. Regeringskansliet borde därför inte undantas från kravet att i sin årsredovisning lämna resultatredovisning för anslag till regeringens disposition.

Granskningen har visat att den ekonomiska redovisningen inte är på samma nivå för Östersjömiljarderna som för merparten av annan statlig verksamhet. Det gäller både enskilda rutiner och generella funktioner såsom direktiv, ansökningar, organisation och den ekonomiska kontrollen. Revisorerna ansåg att Östersjömiljarderna ska redovisas fortlöpande och sammanhängande på ett sätt som är likvärdigt med den ordning som gäller för verksamheter hos myndigheter under regeringen. Revisorerna förutsatte att regeringen skulle arbeta vidare med att redovisa resultaten av Östersjömiljarderna och se till att Regeringskansliets revisionskontor förses med erforderliga resurser för att granska denna typ av anslag.

Revisorerna föreslog att arbetet med tydligare direktiv för den ekonomiska redovisningen av Östersjömiljarderna skulle fortsätta, att arbetet med utveckling av rutiner och riktlinjer för Östersjömiljarderna också skulle omfatta frågor om upphandling och beredning av ansökningar samt att rutinerna för den ekonomiska kontrollen skulle förtydligas så att det klarare framgår hur ett projekt ska redovisas och hur redovisningen ska kontrolleras.

Konstitutionsutskottet tillstyrkte i betänkandet *Östersjömiljarderna* (bet. 2001/02:KU26) revisorernas förslag och avstyrkte de tre motioner som väcktes med anledning av förslaget. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2001/02:301, 2001/02:301).

Förslag 2001/02:RR15

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat sammanslagningen 1997 av Regeringskansliet till en myndighet. I rapporten (*Regeringskansliet. En myndighet, tio departement eller hundra enheter?*) beskrevs bakgrunden till sammanslagningen, hur man arbetar i Regeringskansliet samt hur utvecklingsarbetet bedrivits sedan 1997. Underlaget till granskningen bestod bl.a. av intervjuer med företrädare för departement och enheter samt de fackliga företrädarna i Regeringskansliet, tidigare utredningar samt en studie utförd av Stockholms centrum för studier av den offentliga sektorn (Score).

Regeringskansliet står under regeringens direkta kontroll och är helt avgörande för att regeringens arbete ska kunna bedrivas på bästa sätt. Regeringskansliet har över 4 000 anställda och verkar i en komplex miljö med ett mycket stort antal sakområden. Regeringskansliet ska kunna reagera snabbt på politiska frågor som uppstått med kort förvarning. Detta är dock, enligt rapporten, inget argument mot en mer utvecklad resultatanalys och redovisning av Regeringskansliets verksamhet.

Med utgångspunkt i kraven på ökad kontinuitet, kompetensuppbyggnad och stabilitet i Regeringskansliet föreslog revisorerna i rapporten att regeringen skulle överväga att renodla förvaltningsavdelningen till en serviceavdelning till departementen, att införa en befattning som förvaltningschef på varje departement; att ge regelbunden information till riksdagen om hur arbetet med att utveckla de administrativa grundfunktionerna fortskrider samt att se över kompetensförsörjningen med utgångspunkt i en ökad delegering av ärenden från Regeringskansliet till myndigheter.

Efter remissbehandling av rapporten utformades en skrivelse som lämnades till riksdagen i februari 2002. Revisorerna föreslog där att riksdagen skulle fatta beslut om tre tillkännagivanden med följande innebörd: Regeringen bör för det första påbörja en utvärdering av resultaten av sammanslagningen till en myndighet; för det andra se över frågor kring förvaltningsavdelningens roll och förslaget om en opolitisk förvaltningschef i departementet; och för det tredje lämna resultatredovisning för Regeringskansliet inklusive en redovisning av utvecklingsarbetet och kompetensförsörjningen.

Konstitutionsutskottet, som behandlade skrivelsen i maj 2002 tillsammans med två motioner, tillstyrkte revisorernas förslag (bet. 2001/02:KU32. Riksdagen beslutade såsom utskottet föreslagit (rskr. 2001/02:329–330).

Enligt budgetpropositionen hösten 2002 har regeringen för avsikt att under 2002 och 2003 låta genomföra en översyn av effekterna av sammanslagningen till en myndighet. Frågor om förvaltningsavdelningens roll och ledningsfunktioner på departementen ska prövas inom Regeringskansliet efter den översyn som nu görs av projektet för effektivisering och rationalisering.

Förslag 2001/02:RR16

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat tidsåtgången i asylprocessen och därmed sammanhängande frågor. Granskningen omfattade den administrativa hanteringen av ärenden om uppehållstillstånd för asylsökande och syftade till att beskriva och förklara asylprocessen, att mäta tidsåtgången i denna process samt att söka förstå orsakerna till fördröjningar av handläggningen och finna möjliga åtgärder som kan förbättra situationen. Resultatet av granskningen presenterades i rapporten Uppehållstillstånd för asylsökande – tidsåtgång, kostnader, reformarbete (rapport 2001/02:4). Revisorernas rapport publicerades i oktober 2001 och har remissbehandlats.

I en skrivelse till riksdagen föreslog revisorerna att regeringen skulle överväga att inrätta ett nytt sakanslag för asylprövning för Migrationsverket och att verksamheten med asylprövning skulle utökas så att de asylsökandes vistelsetider i mottagandesystemet kan minska.

Revisorerna diskuterade också olika sätt att förbättra asylprocessen, bl.a. genom kvalitativt bättre asylutredningar. Revisorerna föreslog också att regeringen skulle utreda frågan om hur hinder för verkställighet av avvisningsbeslut hanteras av de berörda myndigheterna i syfte att klarlägga hur denna hantering kan förenklas och infogas i asylprocessen på ett bättre sätt än hittills.

Vidare föreslog revisorerna att regeringen skulle begära en årlig rapport från Migrationsverket med en samlad femårsanalys av frågor rörande asylprocessen samt att regeringen en gång om året skulle redovisa en fördjupad analys av dessa frågor för riksdagen.

Socialförsäkringsutskottet behandlade (bet. 2001/02:SfU13) revisorernas förslag i april 2002. Utskottet delade revisorernas uppfattning att det behövs ett förbättrat underlag för bedömning av behovet av och utnyttjandet av resurser för asylprocessen. Därmed tillstyrkte utskottet en mindre del av revisorernas förslag. Detta gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr. 2001/02:251 och rskr. 2001/02:252). En motion väcktes med anledning av revisorernas förslag.

Frågan om verkställighet av avvisningsbeslut utreds för närvarande av en särskild utredare (dir. 2002:43, dir. 2002:147).

Internationella freds- och hjälpinsatser*Förslag 2001/02:RR17*

Styrningen och finansieringen av internationella freds- och hjälpinsatser har granskats på revisorernas initiativ mot bakgrund av den kritik som på olika sätt riktats mot detta område.

Riksdagens revisorer konstaterade att förändringar i omvärlden och förändrade svenska ambitioner och engagemang inte motsvarats av anpassningar av organisations-, finansierings- och styrformer för ett effektivt resursutnyttjande.

Systemet för svenska freds- och hjälpinsatser är ett lapptäcke av olika insatser och anslag. Medlen för verksamheterna kommer från olika håll i statsbudgeten, och verksamheten redovisas inte som andra verksamheter. Insatserna har blivit en viktig del i olika myndigheters arbete, men de är ändå inte helt integrerade i den ordinarie verksamheten. För att Sverige ska kunna fullgöra sina internationella åtaganden ansåg revisorerna det därför vara hög tid för regeringen att mer samlat se över organisationen av de svenska freds- och hjälpinsatserna.

Det behöver enligt revisorerna bli tydligare vilka resurser som behövs, vilka resurser som används samt resultatet av insatserna. Några för insatserna centrala förutsättningar behöver förändras. Detta gäller hur beslutsprocessen ser ut, hur medlen fördelas och hur arbetet är organiserat.

Revisorerna föreslog att regeringen skulle redovisa för riksdagen vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra beslutsunderlaget och för att göra beslutsprocesserna tydligare rörande freds- och hjälpinsatser.

Samtliga anslag som används för freds- och hjälpinsatser (inom utgiftsområdena 5 Internationell samverkan, 6 Totalförsvar och 7 Internationellt utvecklingssamarbete) ska enligt revisorernas förslag ses över i syfte att få en tydligare fördelning. Alla berörda delar av Regeringskansliet ska enligt förslagen omfattas av denna genomgång, och regeringen ska redovisa för riksdagen vilka åtgärder som vidtagits för att genom en tydligare anslagsindelning få till stånd en bättre resultatanalys.

Revisorerna ansåg att alla former av freds- och hjälpinsatser genom Sida borde redovisas på ett tydligare sätt så att det bättre framgår vad de kostat och vad de resulterat i. Regeringen bör enligt revisorerna uppdra åt Sida att se över myndighetens mål- och verksamhetsstruktur i syfte att få fram en tydligare redovisning av insatserna.

Slutligen föreslog revisorerna att regeringen ska utarbeta förslag till hur Försvarsmakten fortsättningsvis ska rekrytera personal för internationella insatser.

Tre motioner väcktes med anledning av revisorernas förslag. Riksdagen har ännu inte tagit ställning till förslagen. Försvarsutskottet har dock i sitt betänkande över budgetpropositionen för 2003 berört delvis samma problem. Utskottet anser att det fortfarande i stor utsträckning saknas en koppling mellan vilken verksamhet som genomförts och vilka kostnader som detta har medfört. Det tydligaste exemplet på detta är enligt utskottet redogörelsen för de internationella insatserna, och utskottet erinrar om att riksdagen ska informeras om vilka insatser som planeras för fredsfrämjande truppinsatser och vilka kostnader som budgeterats härför. Lika självklart borde det enligt utskottet vara att återredovisa resultatet av verksamheten i samma termer.

ROT-avdragets effekter

Förslag 2001/02:RR18

Riksdagens revisorer granskade på initiativ av bostadsutskottet ROT-avdraget till egnahem och hyresbostäder. ROT-avdraget var ett skatteavdrag

för reparationer, ombyggnader och tillbyggnader av bostadshus som var i kraft från februari 1993 till mars 1999.

2002/03:RR1

Revisorernas granskning visade att avdraget fungerade tämligen väl. Granskningen gav också vissa belägg för att ROT-avdraget bidrog till att begränsa svarta arbeten inom byggsektorn. Revisorerna fann det dock anmärkningsvärt att ROT-avdraget inte utvärderades under de sex år det var i kraft.

En skrivelse med revisorernas förslag lämnades till riksdagen i mars 2002. Skrivelsen behandlades av skatteutskottet i maj 2002. En motion väcktes i samband med skrivelsen. Utskottet ställde sig bakom huvuddelen av revisorernas förslag. Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag (bet. 2001/02:SkU28; rskr. 2001/02:333).

Statens styrning av livsmedelstillsynen

Förslag 2001/02:RR19

I april 2002 avslutade Riksdagens revisorer den första granskningen av statens styrning av verksamheter i kommuner. Granskningen av livsmedelstillsynen var samtidigt en uppföljning av revisorernas tidigare granskning (förs. 1994/95:RR8).

Revisorerna konstaterade att livsmedelslagstiftningen i Sverige i hög grad är harmoniserad med EU:s lagstiftning. Däremot råder en betydande frihet för medlemsländerna vad gäller finansiering och organisation av verksamheten. I granskningen konstateras att staten inte styr eller påverkar verksamheten i önskvärd utsträckning.

Regeringen har lämnat långtgående befogenheter till Livsmedelsverket att leda och samordna den kommunala tillsynen. Revisorernas granskning visar att Livsmedelsverket i begränsad utsträckning använder de möjligheter som regeringen har delegerat till verket. Enligt revisorernas uppfattning kan Livsmedelsverkets styrning och samordning av den kommunala tillsynen förbättras utan att verkets befogenheter behöver förändras. Revisorerna föreslog dock att regeringen skulle uppdra åt Livsmedelsverket att upprätta en åtgärdsplan för att komma till rätta med de brister som verket har uppmärksammat inom den kommunala tillsynsverksamheten.

Revisorerna ansåg att finansierings- och avgiftssystemen har betydande brister. Det komplicerade avgiftssystemet har negativa effekter för såväl företag som tillsynsmyndigheter. Avgiftssystemet ger inte företagen tillräckliga incitament att följa gällande regelverk och kan inte heller garantera att myndigheterna får de resurser som tillsynsbehoven kräver.

Enligt revisorernas uppfattning behövs en grundläggande förändring av nuvarande finansierings- och avgiftssystem. Ett nytt system bör utformas för att skapa incitament för verksamhetsutövare att följa gällande regelverk och ge tillsynsmyndigheterna förutsättningar att anpassa sina resurser efter behovet av tillsyn. Avgiftssystemet behöver också bli enklare. Överföringen av medel från kommunerna till Livsmedelsverket bör upphöra.

I granskningen konstaterades att det finns en betydande osäkerhet om kommunernas kostnader för livsmedelstillsynen. Revisorerna föreslog att regeringen skulle ta initiativ till att förbättra kostnadsredovisningen.

Revisorerna föreslog också att ett flertal åtgärder skulle vidtas för att förbättra informationen om livsmedelstillsynen. Detta avsåg både informationen om EU:s förordningar som gäller direkt som lag i medlemsstaterna och regeringens information till riksdagen om resultatet av livsmedelstillsynen i Sverige.

Även kvaliteten på de uppgifter som kommunerna lämnar till Livsmedelsverket behöver förbättras. Livsmedelsverket bör göra fördjupade analyser av tillsynens resultat. Revisorerna föreslog även att regeringen skulle utreda vilka sanktionsmöjligheter som är lämpliga när kommuner inte uppfyller rapporteringskraven.

Därutöver lämnade revisorerna ett antal förslag som syftar till att säkerställa att de mål som finns för livsmedelstillsynen uppnås. Revisorerna lämnade totalt tio förslag.

Miljö- och jordbruksutskottet behandlade revisorernas förslag i maj 2002 (bet. 2001/02:MJU22). Utskottet föreslog tillkännagivande för revisorernas samtliga förslag. Utskottet föreslog därutöver ett ytterligare tillkännagivande. Två motioner behandlades i samband med revisorernas skrivelse. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2001/02:122).

ITiS – En statlig satsning på IT i skolan

Förslag 2001/02:RR20

Det nationella programmet för IT i skolan (ITiS) har genomförts under åren 1999–2002 och har kostat staten ungefär 1,7 miljarder kronor. Revisorerna konstaterade i granskningen att genomförandet av programmet i huvudsak har fungerat väl men förorsakat merkostnader i kommunerna. Kritik har riktats mot att 700 miljoner kronor av ITiS-medlen har använts för inköp av datorer till de deltagande lärarna.

Revisorerna ansåg att en djupare analys av erfarenheterna från andra satsningar och av situationen i skolorna borde ha gjorts innan programmet påbörjades. Vidare borde motivet till att regeringen bildade en särskild delegation för att genomföra programmet ha redovisats för riksdagen. Revisorerna är av principiella skäl också tveksamma till att en myndighet under regeringen leds av en statssekreterare i Utbildningsdepartementet.

Om en ny nationell satsning på IT i skolan genomförs bör regeringen få i uppdrag att följa upp vilka merkostnader ITiS har lett till i kommunerna. Även kommande kostnader för kommunerna av en sådan satsning bör beräknas och beaktas. På grundval av de uppföljningar och utvärderingar som görs av ITiS bör regeringen också sammanfatta erfarenheterna av satsningen och redovisa dessa för riksdagen.

Utbildningsutskottet hade i december 2002 ännu inte behandlat revisorernas granskning.

Förslag 2001/02:RR221

Revisorerna har på eget initiativ granskat systemet för finansiering av de avtalsförsäkringar som omfattar statligt anställda – den s.k. försäkringsmodellen. Granskningen visade att modellen medför betydande problem. Framför allt är risken stor att försäkringsmodellen leder till en diskriminering av äldre arbetskraft, eftersom premiens storlek kraftigt påverkas av arbetstagarens ålder. Detta strider mot de principer som bl.a. ligger bakom arbetslinjen som statsmakterna uttalat sig för. Utformningen av premieberäkningarna har också medfört stora planeringsproblem, i synnerhet för små myndigheter. Myndigheterna gör månadsvisa inbetalningar enligt en preliminärt beräknad premie. När den slutliga premien beräknas efter årets slut kan det för vissa myndigheter visa sig att skillnaden mellan preliminär och slutlig premie blir betydande.

Granskningen redovisades i en rapport våren 2002. Rapporten har sedan remissbehandlats och revisorerna har därefter överlämnat ett förslag till riksdagen.

Revisorerna föreslog att regeringen skulle se över försäkringsmodellen. Framför allt borde regeringen överväga ett system för att maximera de premier som myndigheterna betalar in samt se till att beräkningen av premierna förbättras och görs med kortare intervall. Revisorerna föreslog också att rollen för Nämnden för statens avtalsförsäkringar skulle förändras samt att stödet från Statens pensionsverk skulle förbättras.

Skrivelsen överlämnades till riksdagen i juni 2002. Finansutskottet avser att behandla skrivelsen under januari–februari 2003.

Regeringen tillsatte i december 2002 en kommitté för att genomföra en översyn av den nuvarande finansieringsmodellen för avtalsförsäkringarna. Enligt direktiven (dir. 2002:159) ska översynen inriktas på att motverka de eventuella snedvridningar som nuvarande system kan medföra och på att förbättra myndigheternas möjligheter att förutse kostnaderna för avtalsförsäkringarna för sina anställda. Översynen ska vara genomförd och redovisad i juni 2003.

Statens personalpolitik*Förslag 2002/03:RR2*

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat genomförande och genomslag av 1985 års personalpolitiska beslut. Beslutet syftade till att personalpolitiken i högre grad än tidigare skulle bli ett medel för förändring och effektivisering av den statliga verksamheten.

Revisorerna konstaterade att den statliga personalpolitiken inte kan ses som vilken personalpolitik som helst. Riksdagen har i regeringsformen angett regler som skiljer ut den statliga verksamheten och personalpolitiken. Det finns därför ett legitimt behov från riksdagens sida att få information om hur den statliga verksamheten och därmed personalpolitiken utvecklas.

Revisorerna underströk att regeringens övergripande ansvar är grundläggande för den personalpolitiska styrningen i staten. Regeringens ansvar gäller både normgivning och vägledning för de statliga arbetsgivarna och för uppföljningen av myndigheternas situation. Revisorerna konstaterade också att den arbetsgivarpolitiska delegeringen inom statsförvaltningen inte är tillräcklig för att staten ska bedriva en bra personalpolitik och att dagens system för uppföljning av den statliga personalpolitiken bör ses över.

Revisorerna menade att

- regeringen ska precisera den arbetsgivarpolitiska delegeringen och konkretisera viktiga personalpolitiska begrepp som saklighet och effektivitet,
- myndigheterna i budgetunderlagen ska redovisa de personalpolitiska konsekvenserna av större planerade omställningar,
- det behövs både en mera samlad och en mera verksamhetsanpassad uppföljning och redovisning av den statliga personalpolitiken,
- en ny stabsmyndighet till regeringen inom personalpolitikens område skulle kunna ge regeringen bättre beslutsunderlag och bl.a. beakta de små myndigheternas situation.

Finansutskottet avser att behandla skrivelsen under januari–februari 2003.

Statens styrning av skolan

Förslag 2002/03:RR3

I sin granskning av statens styrning av skolan fann revisorerna bl.a.

- att det råder stora skillnader mellan olika kommuners satsningar på skolan,
- att regeringen omvandlat Skolverket från en liten kunskapsorganisation, till ett av sina viktigaste organ för att förmedla medel till kommunerna
- att regeringen ställt upp preciserade villkor för hur specialdestinerade bidrag får användas,
- att missförhållanden i skolorna fått förekomma i flera år innan de anmälts till Skolverket,
- att regeringen fördelat medel direkt till enskilda skolor,
- att Skolverket genom s.k. utvecklingsdialoger ingripit direkt i skolverksamheten,
- att Skolverkets personal fördubblats på tio år och att utgifterna för konsulter ökat med närmare 30 % på tre år,
- att Skolverkets tillsyn minskat, trots att regeringen vid upprepade tillfällen hade uppmanat verket att öka tillsynen.

Samtidigt som revisorernas rapport (2001/02:13) remissbehandlades presenterade regeringen en utvecklingsplan för skolan (skr. 2001/02:188). Där aviserade regeringen en satsning på utbildningskvalitet. Informationen till elever och lärare skulle förbättras. Kvalitetsredovisningarna skulle blir verktyg för lokalt kvalitetsarbete. Skolverkets uppdrag skulle renodlas och inriktas mot tillsyn och kvalitetsgranskning. En ny myndighet för skolutveckling skulle inrättas. Regeringen angav också att man hade för avsikt att lagfästa tillsynen över det offentliga skolväsendet.

För första gången sedan Skolverket bildades har skolor som inte rapporterat in betygsstatistik förelagts vite.

Genom regeringens skrivelse och Skolverkets åtgärder hade flera av revisorernas förslag tillgodosetts. I skrivelsen till riksdagen (förs. 2002/03:RR3) föreslog revisorerna att regeringen skulle analysera sambandet mellan en ökad andel specialdestinerade statsbidrag och kommunernas möjligheter att finansiera sin skolverksamhet. Revisorerna ansåg också att frågan om samordning av kvalitetsredovisningen och den kommunala årsredovisningen borde utredas närmare. Vidare föreslog revisorerna en bestämmelse om anmälningsskyldighet med innebörden att var och en som är verksam inom skolväsendet ska vara skyldig att anmäla uttalade missförhållanden i skolorna – eller risk för missförhållanden – till Skolverket.

Utbildningsutskottet hade i december 2002 ännu inte behandlat revisorernas förslag.

Nationella mål i kommunernas äldreomsorg

Förslag 2002/03:RR4

Revisorernas granskning av äldreomsorgen är ett led i en bredare satsning där stat – kommunfrågor granskas inom tre områden.

Revisorerna konstaterade i granskningen att riksdagens beslut om äldreomsorgen inte följs. Denna ska vara en del av den generella välfärd som ska komma alla till del och hjälpen ska i första hand avse stöd i det egna hemmet. Men trots att de äldsta har ökat kraftigt i antal minskar antalet hjälptagare i äldreomsorgen och en ökad andel av dessa bor också på institution. Cirka 5 000 beslut om hjälpinsatser har även fattats på felaktiga grunder eller har inte verkställts. Anhöriga svarar för en övervägande andel av de äldres hjälpbehov i det egna hemmet. Endast en tredjedel av de äldre som behöver hjälp i hemmet får detta via den offentliga äldreomsorgen. I dessa fall är insatserna ofta omfattande, men samtidigt dåligt anpassade till de äldres hjälpbehov.

Kommunerna hänvisar till resursbrist. Revisorernas granskning visar dock att det saknas ekonomiska analyser av stora skillnader i äldreomsorgens utbyggnad och kostnader. Statistiken har också allvarliga brister.

Huvudansvaret för dessa problem vilar på kommunerna. Men revisorerna konstaterade att Socialstyrelsen har gjort en snäv tolkning av sitt ledningsansvar och att den statliga tillsynen har varit splittrad.

En rapport (2001/02:16) publicerades i juni 2002 och sändes på remiss. Remissinstanserna instämde i huvudsak i revisorernas analys och slutsatser. En skrivelse med revisorernas förslag överlämnades till riksdagen i november 2002. I denna föreslog revisorerna bl.a. ett program för att åtgärda de rättsliga problemen med beslut och verkställighet inom äldreomsorgen, analyser av äldreomsorgens resursanvändning samt en stärkt normering och tillsyn.

Med anledning av revisorernas förslag har tre motioner väckts i riksdagen. Riksdagen kommer att behandla revisorernas förslag under våren 2003.

Förslag 2002/03:RR7

Revisorerna har på eget initiativ granskat hur regeringen styr Fortifikationsverket och Försvarsmakten för att åstadkomma en effektiv förvaltning och ett effektivt brukande av försvarets fastigheter och anläggningar. Revisorerna har även granskat hur Fortifikationsverket och Försvarsmakten har samverkat inom fastighets- och anläggningsområdet. Efter förslag från försvarsutskottet omfattade granskningen också frågan om vilka effekter tillämpningen av kapitalkostnader har haft i samband med förbandsnedläggningar till följd av 2000 års inriktningsbeslut.

Revisorerna kunde konstatera att ett antal brister inom Fortifikationsverket bidragit till att Försvarsmakten haft svårt att sätta press på verket. Trots att det hade gått åtta år sedan fastighetsreformen hade Fortifikationsverket och Försvarsmakten fortfarande stora problem med att tillämpa fastighetsreformen i enlighet med riksdagens intentioner. Revisorerna lämnade därför ett antal förslag för att förbättra Försvarsmaktens insyn i Fortifikationsverket.

Med granskningen av försvarets fastigheter och anläggningar har revisorerna under perioden 2000–2002 genomfört tre granskningar av hur avgiftsfinansiering tillämpas i försvaret. De övriga två granskningarna är *Försvarshögskolan i det nya försvaret* (1999/2000:RR10) och *Styrningen av försvarets materieförsörjning* (2001/02:RR7). Med anledning av de stora problemen med att tillämpa avgiftsfinansiering i försvaret ifrågasätter revisorerna den styr- och finansieringsform som statsmakterna beslutat om för försvaret. Granskningarna visar att det uppstår problem när man försöker efterlikna en marknad inom ett område där förutsättningarna för att uppnå marknadsmässiga förhållanden är ytterst begränsade. Revisorerna föreslog därför att riksdagen skulle ge regeringen i uppdrag att tillsätta en parlamentarisk kommitté för att utvärdera styr- och finansieringsreformerna i försvaret.

Finansutskottet avser behandla skrivelsen under mars 2003. I behandlingen kommer även yttrande från försvarsutskottet att inhämtas.

Familjehemsvården*Förslag 2002/03:RR8*

Familjehemsvården, som i första hand är ett ansvar för kommunerna, styrs delvis av mål och regler som är formulerade i socialtjänstlagstiftningen. Riksdagens revisorer har granskat i vilken utsträckning dessa efterlevs. När Riksdagens revisorer granskade familjehemsvården i början av 1990-talet konstaterades att samhällets insatser för tillsyn, utbildning, stöd och handledning av familjehem varit bristfälliga på såväl central, regional som lokal nivå. Revisorerna drog slutsatsen att problemen inom familjehemsvården speglade samhällets bristande engagemang för denna vårdform (förs. 1991/92:21).

Revisorernas granskning 2002 har visat att det fortfarande finns stora problem inom familjehemsvården. Revisorerna framhöll särskilt följande problem.

- Familjehemsplacerade barns skolgång fungerar dåligt.
- Andelen tonårsplaceringar som leder till sammanbrott uppgår till mellan 40 och 50 % beroende på hur sammanbrott definieras.
- Andelen barn som placeras på institution har ökat kraftigt på familjehemsvårdens bekostnad.
- Det förekommer ofta att socialtjänsten inte lever upp till de krav socialtjänstlagen ställer på barnavårdsutredningar.
- Det är ovanligt att socialtjänsten använder en strukturerad metod för att följa placerade barns utveckling.

Granskningen visade att det saknades en idé om hur familjehemsvården bör utvecklas på nationell och regional nivå. Revisorerna föreslog i sin skrivelse till riksdagen att staten bör ta initiativ till att en nationell strategi för familjehemsvårdens utveckling utarbetas. Som en del av detta arbete föreslog revisorerna även

- en ordentlig kartläggning av landets familjehem,
- en kartläggning av de avtal som sluts om köp av förstärkt familjehemsvård,
- en satsning som underlättar arbetet med att rekrytera fler familjehem,
- en ändring av reglerna för arbetslöshetsersättningen,
- en utvärdering av de metoder som används för att utreda blivande familjehem,
- en satsning på forskning som utvärderar familjehemsvårdens effekter och
- att länsstyrelserna får i uppdrag att genomföra en rikstäckande tillsynsinsats av familjehemsvården.

Granskningen har redovisats i en rapport som har remissbehandlats. Revisorernas förslag till riksdagen överlämnades i november 2002. Förslaget stöds i två motioner. Riksdagen har ännu inte behandlat revisorernas förslag.

Med tvång och god vilja – vad gör Statens institutionsstyrelse?

Förslag 2002/03:RR9

Riksdagens revisorer har på socialutskottets initiativ granskat Statens institutionsstyrelse (SiS), som är ansvarig myndighet för tvångsvård av unga med sociala problem och av vuxna missbrukare. Granskningen gällde kvalitet i behandling, forskning och utvecklingsarbete samt uppföljning och kontroll. En rapport publicerades i oktober (2002/03:1). Rapporten sändes på remiss och alla remissinstanser med undantag av SiS instämde i huvuddelen av revisorernas slutsatser och förslag. En skrivelse med revisorernas förslag överlämnades till riksdagen i december 2002.

I granskningen konstaterade revisorerna att det inte finns något vetenskapligt stöd för att det går att motivera missbrukare till frivillig behandling under tvång. Tvångsvård är dessutom väldigt dyr och innebär allvarliga ingrepp i individers liv. Revisorerna föreslog att regeringen skulle få i uppdrag att se över utformningen av lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Institutionerna är i hög grad självständiga och institutionscheferna ansvarar för utformning och innehåll i behandlingen. Det finns inga riktlinjer för

behandlingsarbetet, konstaterade revisorerna och föreslog att regeringen i SiS instruktion skulle förtydliga myndighetens ansvar för behandlingen vid institutionerna.

2002/03:RR1

Enligt revisorernas bedömning har SiS inte lyckats bidra till att forskningsresultat implementeras. Revisorerna föreslog därför att regeringen skulle ge SiS i uppdrag att utveckla sina insatser på området. Dessutom föreslog revisorerna att en internationell grupp av forskare skulle få i uppdrag att granska forskningen som bedrivs i SiS regi.

I granskningen framkom att det finns stora brister i uppföljningen av vårdens resultat. Det saknas uppföljningsbara mål. Den uppföljning som SiS gör har ett stort bortfall och regeringen kräver inte att SiS ska redovisa resultatet av vården. Dessutom försvåras uppföljningen av sekretesslagen. Revisorerna lade fram fyra förslag på åtgärder mot dessa brister.

Slutligen ansåg revisorerna att det faktum att SiS tillser sin egen verksamhet innebär ett trovärdighetsproblem. Revisorerna föreslog att regeringen skulle utreda hur tillsynen kan göras oberoende av SiS.

Riksdagen kommer att behandla revisorernas förslag under våren 2003.

Skrivelser till regeringen under 2002

Inkomstgaranti för riksdagsledamöter

Skrivelse till regeringen den 14 maj 2002

Riksdagens revisorer granskade med hjälp av revisionsbyrån KPMG Bohlin AB systemet med inkomstgaranti för riksdagsledamöter. KPMG ansåg i sin rapport att kontrollnivån i nuvarande system inte varit tillfredsställande och lämnade ett antal förslag till hur kontrollen kunde förbättras och systemet samtidigt förenklas.

Riksdagens revisorer delade bedömningen att kontrollen borde förbättras men tog dock ej ställning till hur detta skulle göras i detalj. Vissa av förslagen krävde ytterligare utredning.

Revisorerna ansåg också att man borde överväga att slopa rutinen med månadsrapporter.

Eftersom systemet med inkomstgaranti för riksdagsledamöter har stora likheter med systemet med statliga chefs pensioner och förordnandepensioner fann Riksdagens revisorer det rimligt att den administrativa hanteringen av utbetalningarna skulle överföras till Statens pensionsverk (SPV), i enlighet med vad som också övervägdes inom riksdagens förvaltning.

En skrivelse med revisorernas förslag lämnades dels till regeringen, dels till Riksdagsstyrelsen för kännedom.

Skrivelsen behandlades av riksdagsstyrelsen i september (förs. 2001/02:RS3) och i konstitutionsutskottet i december 2002 (bet. 2002/03:KU14). Utskottet ställde sig bakom huvuddelen av revisorernas förslag. Riksdagen godkände i huvudsak riksdagsstyrelsens förslag om nya administrativa rutiner för inkomstgarantier för riksdagens ledamöter fr.o.m. den 1 mars 2003. Den administrativa handläggningen av ärenden om inkomstgaranti överlämnas från riksdagsförvaltningen till SPV samtidigt som

möjligheterna att kontrollera att rätt belopp betalas ut inom ramen för systemet förbättras. Vissa av reglerna på området ska utformas i enlighet med vad Lagrådet har förordat (rskr. 2002/03:91).

2002/03:RR1

Informationsrapporter under 2002

Revisorerna genomför besök hos myndigheter m.fl. för att få information i aktuella frågor. Informationen redovisas i särskilda rapporter som beslutas av revisorerna i plenum. Under 2002 har följande informationsrapporter utarbetats:

Domarlöner

Informationsrapport 2001/02:1

Ett informationsbesök hos Domstolsverket gjordes av revisorerna i november 2001. Bakgrunden var det avtal om extra löneökningar för vissa chefsdomare som Domstolsverket och Jusek slöt i december år 2000, mitt under gällande avtalsperiod. Löneökningarnas storlek var 5 000 kr per månad, motsvarande strax under 10 %, vilket innebär risk för ökad löneglidning bland jurister m.fl. inom statsförvaltningen.

Revisorerna ifrågasatte behovet av att under avtalsperioden vidta en så långtgående åtgärd som löneökningar av sådan storlek. Denna uppfattning fick stöd av uppgifter från Domstolsverket som visade att just chefsdomarna inte är utsatta för något starkare konkurrenstryck. Revisorerna framhöll också det olämpliga i att statliga myndigheter stadfäster lönerelationen.

År 2000 gjorde revisorerna en förstudie om Arbetsgivarverket och det delegerade statliga arbetsgivaransvaret inom staten (förstudie 1999/2000:21). Revisorerna ansåg att det då inte fanns skäl för fortsatt granskning men påpekade att modellen med delegerat arbetsgivaransvar kanske inte skulle fungera i ett annat framtida arbetsmarknadsläge. Efter genomgången av domarnas lönesystem konstaterade revisorerna i informationsrapporten att denna reservation var motiverad. Revisorerna ansåg att arbetsgivarrollen i staten är svag och att det gäller hela ansvarskedjan från regeringen till Arbetsgivarverket och myndigheterna.

Bilden av lönestatistiken på det statliga området är splittrad. Arbetsgivarverket och därmed myndigheterna verkar inte kunna utnyttja statistiken som det viktiga arbetsgivarpolitiska instrument den är i löneförhandlingar och lönesättning.

Rättssäkerheten förutsätter kompetenta och självständiga domare, och självfallet är det enligt revisorerna viktigt att duktiga personer kan rekryteras till domarbanan. Men det är också för rättssäkerheten viktigt att mål och ärenden i domstolarna behandlas effektivt, utan onödig väntetid. Lönesystemet inom domstolsväsendet är på många sätt ålderdomligt. Revisorerna ansåg att detta är ett av hindren för ökad effektivitet inom rättsväsendet.

Informationsrapporten har skickats för kännedom till berörda utskott, Regeringskansliet (Justitiedepartementet och Finansdepartementet) och till Domstolsverket.

Informationsrapport 2001/02:23

Riksdagens revisorer har på eget initiativ genomfört informationsbesök hos Migrationsverket, Polismyndigheten i Stockholms län, JO och Utlänningsnämnden under perioden november 2001–januari 2002. Revisorerna har även varit i kontakt med Rikspolisstyrelsen.

Syftet med besöken har varit att belysa dels hur ansvariga myndigheter normalt agerar för att genomföra och verkställa avvisningar och utvisningar, dels hur kontrollen och uppföljningen av denna myndighetsutövning genomförs. Syftet har inte varit att granska enskilda fall.

Resultaten av besöken har redovisats i en informationsrapport. Här framgår att Migrationsverket har sett över och ändrat vissa rutiner, bl.a. för att i framtiden bättre kunna redovisa verkställighetsfrågor. Flera av de enskilda ärenden som medierna uppmärksammat och som gäller hur Migrationsverket genomför avvisnings- eller utvisningsbeslut har dessutom granskats av JO. Även polisens arbete med verkställighetsärenden har kritiserats i medierna. Ingen generell uppföljning görs av sådana ärenden, men frågor kring utlänningsärenden ingår i de normala inspektionsrundor som Rikspolisstyrelsen gör hos polismyndigheterna. Riksåklagaren utreder de enskilda ärenden som medierna tagit upp.

Revisorerna drog slutsatsen att vissa frågor bör ses över för att de fastställda målen med migrationspolitiken ska fungera bättre. Revisorernas informationsbesök har inte givit indikationer på att kontrollen av Migrationsverkets eller polismyndigheternas verkställighet som regel fungerar otillfredsställande.

Revisorerna noterar att regeringen i april 2002 (dir. 2002:43) tillsatte en särskild utredare med uppgift att redovisa hur bestämmelserna om avvisning och utvisning har tillämpats och vid behov lägga fram förslag så att lagen blir tydligare. En fördjupad granskning av gällande rutiner ska också genomföras. Redovisning av uppdraget ska, enligt tilläggsdirektiv (2002:147), ske senast den 20 mars 2003.

Moderna museets och Arkitekturmuseets byggnader på Skeppsholmen

Informationsrapport 2001/02:3

Riksdagens revisorer har genomfört ett informationsbesök rörande Statens fastighetsverks agerande som byggherre vid bygget och ombyggnationen av lokaler för Moderna museet och Arkitekturmuseet. Bakgrunden till besöket var de uppmärksammade problemen med innemiljön i de båda museerna.

Revisorerna konstaterade i sin rapport att Statens fastighetsverk följt de regler och den praxis som gäller men att de särskilda krav som ställdes på lokalerna borde ha föranlett att verket ägnat större möda åt problem med otätheter o.d.

Revisorerna konstaterade också att Statens fastighetsverk tillsammans med de båda museerna i huvudsak hanterat den uppkomna situationen på ett till-

Tullverket utan kustbevakning

Informationsrapport 2001/02:4

Kustbevakningen bröts ut ur Tullverket 1988 och bildade en egen myndighet. Skatteutskottet föreslog Riksdagens revisorer att undersöka hur Tullverket klarat sina tullbevakningsuppgifter utan egen kustbevakning i organisationen.

Revisorerna genomförde våren 2002 informationsbesök vid såväl Tullverket som Kustbevakningen i syfte att granska hur myndigheterna samarbetar och hur hanteringen av tullbevakningsuppgifterna, främst smugglingsbekämpningen, utvecklats.

Revisorerna konstaterade att mycket har hänt inom området under de 15 år som gått sedan kustbevakningen var en del av Tullverket. EU-inträdet och Schengensamarbetet har påverkat myndigheternas verksamhetsinriktning, resurser och arbetssätt. Revisorerna fann att Kustbevakningens roll inte ifrågasatts i dag men att samarbetet mellan myndigheterna behöver utvecklas. Kustbevakningen och Tullverket borde t.ex. ha tillgång till varandras spanings- och underrättelseregister samt misstankeregister.

Revisorerna ansåg det positivt att myndigheterna nu tillsammans med Polisen ökar användningen av riskanalyser vid kontrollen. Samtidigt menade revisorerna att det var något förvånande att samarbetet mellan myndigheterna fortfarande behövde utvecklas efter 15 år. Revisorerna ifrågasatte även om Försvarsdepartementet är rätt huvudman för Kustbevakningen och ansåg att den frågan borde utvärderas om något år. Någon utvärdering har dock ännu inte kommit till stånd.

I budgetpropositionen för år 2003 framhåller regeringen vikten av att Tullverket fortsätter att utveckla sitt samarbete med Kustbevakningen, Polisen och andra berörda myndigheter för att uppnå en effektiv och ändamålsenlig gränskontroll.

Sveriges ansvar för IDEA

Informationsrapport 2001/02:5

Riksdagens revisorer har genomfört ett informationsbesök på det internationella institutet för demokrati och fria val, IDEA. Institutet bildades på svenskt initiativ i Stockholm 1995. Dess huvuduppgift är att främja demokrati i olika delar av världen och stärka demokratiska processer.

19 länder är medlemmar i IDEA. Tillsammans ansvarar dessa för finansieringen av institutet. Svenska staten är dock IDEA:s största bidragsgivare. Av institutets totala inkomster har Sverige de senaste tre åren stått för ungefär hälften. Revisorerna anser att regeringen bör verka för att IDEA finansieras genom fasta regler i stället för de frivilliga bidrag som gäller i dag. De svenska bidragen till institutet bör enligt revisorernas mening bli föremål för samma budgetprövning som anslag till statliga myndigheter.

Vid besöket framkom att IDEA är utsatt för konkurrens genom att andra aktörer gärna tar efter modeller och arbetsmetoder som IDEA har utarbetat. Därför gäller det för IDEA att utvecklas och hela tiden finna nya inriktningar av sitt arbete. Enligt revisorernas uppfattning bör regeringen regelbundet utvärdera behovet av IDEA och dess verksamhet.

Informationsrapporten överlämnades för kännedom till utrikesutskottet, Utrikesdepartementet, Sida och IDEA.

I budgetpropositionen för 2003 skriver regeringen att IDEA är en viktig aktör på demokratiområdet och att Sverige förblir en stor finansiär av institutet.

Övriga avslutade granskningsärenden under 2002

Skatteförvaltningens processverksamhet

Förstudie 2001/02:16

Riksdagens revisorer granskade på förslag av skatteutskottet de allmänna råd och uttalanden som ges ut av Riksskatteverket (RSV) samt skatteförvaltningens processverksamhet. Särskilt uppmärksammas problem med dröjsmål i skatteprocesserna. En särskild underlagsrapport Skatteprocessen – tillämpningen av taxeringslagen togs fram av Karlstads universitet för denna granskning.

Revisorerna ansåg efter förstudien att det för tillfället inte var motiverat med en fördjupad granskning av frågan. Revisorerna konstaterade att det pågick flera projekt, bl.a. på Karlstads universitet och Riksrevisionsverket (RRV), om skatteprocessen och de frågor granskningen behandlat. Förstudien hade inte heller visat att RSV:s föreskrifter och andra texter avvek från gällande lagstiftning eller generellt höll en låg kvalitet.

Tidsanvändningen i utbildningssystemet

Förstudie 2001/02:18

Riksdagens revisorer har på förslag från utbildningsutskottet genomfört en förstudie av tidsanvändningen i utbildningssystemet från grundskola till högskolans grundutbildning. Såväl lärares som elevers och studenters tidsanvändning ingick i studien.

I förstudien beskrevs utbildningssystemets omfattning och utveckling mätt i antal lärare, elever och studenter på olika nivåer. En beskrivning gjordes också av hur stora andelar av eleverna med avslutad grundskoleutbildning som gick vidare till studier på gymnasieskolan respektive hur stor andel av personer med avslutad gymnasieutbildning som gick vidare till studier på högskolor och universitet samt hur dessa andelar utvecklats under de senaste 40 åren. En särskild beskrivning gjordes också av lärartätheten på olika nivåer i utbildningssystemet samt hur lärarna använder sin tid.

Revisorerna beslutade att inte gå vidare med en granskning. Det främsta motivet var att tidsanvändningen, som den kan mätas på övergripande nivå, inte ensam utgör ett mått på utbildningens kvalitet eller effektivitet.

2002/03:RR1

Västra Götalands län – effektivt och balanserat?

Förstudie 2001/02:19

Riksdagens revisorer har genomfört en förstudie av bildandet av Västra Götalands län. Förslaget till granskning kom från riksdagens bostadsutskott. I förstudien beskrivs bakgrunden till bildandet av Västra Götalands län. Därutöver analyseras länsstyrelsens verksamhet sedan tillkomsten 1998.

Revisorerna fann det inte meningsfullt att genomföra en närmare granskning av den aktuella länsammanslagningen. Motiven till detta var bl.a. att en länsstyrelses mångfacetterade verksamhet gör det svårt att bedöma verksamhetens sammantagna effektivitet. Svårigheterna förstärks av oprecisa målformuleringar. Det är även förknippat med betydande problem att på ett tillförlitligt sätt koppla förändrad produktivitet eller effektivitet hos Länsstyrelsen i Västra Götalands län till själva länsammanslagningen. Många andra faktorer, som inte sammanhänger med själva länsammanslagningen, kan antas ha haft betydelse för verksamhetens utveckling. Bland dessa märks tillkomsten av ny lagstiftning (exempelvis miljöbalken och ny körkortslag), omorganisationer, försöksverksamhet med regionalt självstyre, förändrade handläggningsrutiner m.m.

Säkerheten i museer och kulturbyggnader

Förstudie 2002/03:3

En förstudie har genomförts rörande säkerheten i museer och kulturbyggnader. Förstudien tar upp två aspekter på säkerhet vid statliga museer och kulturbyggnader: skydd mot brott och skydd mot brand.

I förstudien beskrivs de beslut statsmakterna fattat inom området, regelverket och de berörda myndigheternas uppgifter. Vidare redovisas den kunskap som finns rörande säkerheten i museer och kulturbyggnader samt de insatser som regeringen och ansvariga myndigheter vidtagit för att höja säkerheten under senare år.

Enligt revisorerna visar förstudien att det finns ett icke försumbart hot mot vårt kulturarv i form av brand, brott och skadlig miljöpåverkan. Regeringen och ansvariga myndigheter har dock under senare år tagit ett flertal initiativ i syfte att höja säkerheten. Enligt revisorernas bedömning är det inte motiverat att genomföra en granskning innan det är möjligt att överblicka resultatet av dessa initiativ. Revisorerna beslutade att inte gå vidare med frågan om säkerhet i museer och kulturbyggnader i en fördjupad granskning. Förstudien har skickats för kännedom till kulturutskottet, Kulturdepartementet, Fastighetsverket, Kulturrådet och Riksantikvarieämbetet.

Promemoria den 14 november 2002

I en promemoria som för kännedom överlämnats till konstitutionsutskottet, Justitiedepartementet och Utredningen om en översyn av verksförordning redovisar revisorerna sina iakttagelser om bransch- och näringslivsrepresentanter i myndigheternas styrelser.

Revisorerna har ifrågasatt lämpligheten av att personer som är verksamma inom branschorganisationer vilkas medlemmar står under verkets tillsyn ingår i myndighetens styrelse. Det kan finnas en risk att lojalitetskonflikter uppstår mellan styrelseuppdraget och uppgiften att tillvarata medlemmarnas intressen. Näringslivsrepresentanter kan hamna i liknande situationer. Det gäller även om personerna inte är utsedda för att representera särskilda branschorganisationer.

Revisorerna ansåg att regeringen bör förtydliga direktiven till den pågående översynen av verksförordningen (dir. 2001:117) angående ledamöter i myndigheternas styrelser så att även dessa frågor behandlas.

Pågående granskningsärenden

Styrningen av AMS och länsarbetsnämnderna

Rapport 2002/03:RR2

Riksdagens revisorer beslutade i oktober 2001, efter förslag från arbetsmarknadsutskottet, att granska styrningen av AMS och länsarbetsnämnderna. Granskningen avgränsades till den ekonomiska styrningen och inriktades främst på målen och uppföljningen inom arbetsmarknadspolitiken. Det inkluderar även implementeringen av målen, och ett viktigt inslag i detta har varit att analysera verksamhetsplaneringen inom Arbetsmarknadsverket (AMV). En rapport publicerades i november 2002.

Granskningen visar att styrningsproblemen är stora. Det finns en uppenbar risk för att resurser inom arbetsmarknadspolitiken används och fördelas fel. Problemen är av den karaktären att det är dags för en grundlig översyn av resultatstyrningen inom det arbetsmarknadspolitiska området. Det gäller både regeringens och AMV:s insatser.

Målstrukturen för arbetsmarknadspolitiken är för komplicerad. Målen är dessutom i många fall inte utformade för att styra ett område som arbetsmarknadspolitik. Det går därför inte att styra arbetsmarknadspolitiken effektivt utifrån dagens målstruktur. I rapporten föreslås att regeringen bör göra en generell översyn av målen för arbetsmarknadspolitiken.

Regeringens resultatinformation ger heller ingen bra bild av hur arbetsmarknadspolitiken bidrar till måluppfyllelsen. I rapporten föreslås att regeringen bör förbättra resultatredovisningen.

Granskningen visar också att verksamhetsplaneringen inom AMV har stora brister. Målen får inte något ordentligt genomslag bland de anställda, målens styrande funktion reduceras väsentligt och resurserna fördelas inte

effektivt. I rapporten föreslås att regeringen bör ge AMS i uppdrag att i grunden omarbeta verksamhetsplaneringen.

I granskningen visas också att AMS analys av resultatstyrningsprocessen är förenklad och outvecklad. Det gäller även länsarbetsnämndernas analys av den egna verksamheten. I rapporten föreslås att AMV förbättrar sin uppföljnings- och utvärderingsverksamhet.

Rapporten har remissbehandlats. Revisorernas förslag till riksdagen beräknas föreligga under mars 2003.

Arkeologi på uppdrag

Rapport 2002/03:3

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat uppdragsarkeologi. I granskningen behandlades bl.a. uppdragsarkeologins organisation, Riksantikvarieämbetets verksamhet, villkoren för konkurrens och länsstyrelsernas val av arkeologiska undersökare. Rapporten är ett delprojekt i en större granskning benämnd *Myndigheter på marknaden* (förstudie 2001/02:9).

Då mark ska exploateras och fornlämningar kommer till skada ska exploatörerna enligt kulturminneslagen bekosta de arkeologiska utredningar och undersökningar som länsstyrelserna beslutar om. Länsstyrelserna ska inte tillämpa lagen om offentlig upphandling när de utser arkeologiska undersökare, men ska vid större uppdrag tillämpa ett anbudsliknande förfarande.

Granskningen visade att de arkeologiska undersökarna har ett övertag i förhållande till länsstyrelserna vad gäller att bestämma undersökningens omfattning och kostnader. Exploatörerna har små möjligheter att påverka länsstyrelsernas val av undersökare och de kostnader de debiteras. Staten är en svag beställare av arkeologiska undersökningar och en passiv mottagare av de arkeologiska resultaten. Några tusen arkeologiska undersökningar har inte slutredovisats. För ett bättre nyttjande av resultaten och för att stärka statens roll som beställare av arkeologi föreslog revisorerna att stora eller viktiga undersökningar leds av universitet eller högskolor.

Av granskningen framgick också att möjligheterna till insyn i den arkeologiska beslutsprocessen är begränsade och att kostnadskontrollen i organisationen för uppdragsarkeologi brister. Få arkeologiska uppdrag har utsatts för konkurrens och användningen av ett anbudsliknande förfarande har minskat. Länsstyrelserna utser arkeologiska undersökare slentrianmässigt. Undersökare i privat regi har svårt att få uppdrag. Revisorerna föreslog att beslutet om att undanta uppdragsarkeologi från lagen om offentlig upphandling omprövas och att exploatörer ges ansvaret för att upphandla arkeologi från auktoriserade arkeologer. Riksantikvarieämbetet kan ges i uppdrag att utfärda en sådan auktorisation.

Riksantikvarieämbetet bedriver landets största arkeologiska uppdragsverksamhet och har samtidigt flera myndighetsuppgifter som rör uppdragsarkeologi – däribland normgivning och central tillsyn. Detta förhållande innebär intressekonflikter. Revisorerna föreslog att den arkeologiska uppdragsverksamheten skiljs från Riksantikvarieämbetet.

Villkoren för veterinär verksamhet

Rapport 2002/03:4

I november avslutade Riksdagens revisorer granskningen av veterinärväsendet och de villkor som olika veterinärgrupper arbetar under. Granskningen är ytterligare ett delprojekt i den större granskningen *Myndigheter på marknaden* (förstudie 2001/02:9).

Sedan Jordbruksverkets omorganisation av distriktsveterinärorganisationen 1995 har veterinärer varit missnöjda med statsmakernas sätt att utforma villkoren för statliga distriktsveterinärer och privatpraktiserande veterinärer. I granskningen konstaterade revisorerna att de arbetsuppgifter som utförs av statliga distriktsveterinärer inte avviker från de uppgifter som utförs av privatpraktiserande veterinärer. Däremot konstaterades att de ekonomiska förutsättningarna för Jordbruksverkets distriktsveterinärer skiljer sig från dem som gäller för privatpraktiserande veterinärer. Distriktsveterinärorganisationen får ett statligt bidrag för sin uppdragsverksamhet. I granskningen konstaterades att missnöjet med villkoren har lett till ofullständig rapportering om djursjukdomar och de behandlingar djuren har genomgått. Missnöjet har också försvårat för veterinärgrupperna att samarbeta om jourtjänstgöring och djurhälsoarbete. Revisorerna föreslog att regeringen utreder de närmare förutsättningarna för hur en avveckling av distriktsveterinärorganisationens statliga huvudmannaskap kan genomföras. Revisorerna föreslog också att regeringen ger en oberoende utredare i uppdrag att redovisa omfattningen av bristerna i Jordbruksverkets databas om djursjukdomar och de behandlingar djuren har genomgått. Därtill föreslog revisorerna att regeringen tar initiativ till en samlad översyn av länsveterinärernas arbetsuppgifter.

Rapporten har sänts på remiss. Revisorerna avser att lämna förslag till riksdagen under våren 2003.

Radiokommunikation för trygghet och säkerhet

Rapport 2002/03:5

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat regeringens och olika myndigheters hantering av ärendet om ett gemensamt radiokommunikationssystem för polisen, räddningstjänsten, sjukvården m.fl. Bakgrunden var att ärendet trots många års beredning fortfarande inte lett till att uppmärksammade problem kunnat lösas. En rapport publicerades i december 2002.

Frågan om ett nytt kommunikationssystem har varit aktuell sedan första halvan av 1990-talet. Ansvarsfördelningen inom Regeringskansliet hade varit något oklar eftersom ärendet berört många departement. Den under år 2002 tillsatta Utredningen om gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet är den tredje offentliga utredningen som arbetat med ärendet. Regeringen hade också lämnat uppdrag till myndigheter att utreda. Trots att den

långa beredningstiden lett till att ärendet belysts grundligt i vissa avseenden återstod många viktiga frågor att besvara.

Det förelåg vid tiden för granskningen ett alltför bristfälligt underlag för att bedöma vilka konsekvenser ett nytt kommunikationssystem skulle få för verksamheten och dess effektivitet.

Revisorerna föreslog därför att regeringen snarast ska ta fram det underlag, bl.a. en samhällsekonomisk analys, som behövs för att riksdagen och övriga finansärer skulle kunna ta ställning till när ett nytt system behövde införas och hur det skulle finansieras. I underlaget behöver också ingå en bedömning av förutsättningarna för en samordning av ärendet med våra grannländer.

Rapporten har sänts på remiss. Revisorerna avser att lämna förslag till riksdagen under våren 2003.

Statens styrning av verksamheter i kommuner

Förstudie 2000/01:16

Riksdagens revisorer har efter förslag från finansutskottet genomfört en förstudie om statens styrning av verksamheter i kommunerna.

I förstudien lämnas en översiktlig redovisning av såväl ekonomisk styrning som regelstyrning. Därutöver beskrivs principer för uppföljning och utvärdering, tillsyn samt återrapportering av resultat. Slutligen beskrivs tre områden som är intressanta att studera närmare.

Revisorerna har därefter genomfört granskningar av hur den statliga styrningen fungerar med exempel från livsmedelstillsynen, skolan samt kommunal vård och omsorg till äldre. Syftet var att granska dels hur nationella mål genomförts på kommunal nivå, dels effekterna av de statliga styrinstrument som används för att säkerställa önskvärda resultat. Resultatet av analyserna på vart och ett av de tre områdena har presenterats i separata rapporter och skrivelser till riksdagen.

Resultaten från de genomförda granskningarna samt ytterligare underlag kommer att ligga till grund för slutsatser som kommer att redovisas i en skrivelse till riksdagen våren 2003.

Materielavveckling inom försvaret

Förstudie 2000/01:17

Den pågående granskningen av materielavvecklingen inom försvaret föregicks av en förstudie som revisorerna genomförde under våren 2001. Förstudien föranleddes av flera skrivelser från allmänheten där hanteringen av övertalig materiel kritiserades. I augusti 2001 hade revisorerna dessutom besökt ett av Försvarmaktens försäljningsställen.

Försvarsbeslutet 2000 innebar en mycket stor förändring av försvarets materielbehov vilket föranledde avvecklingen av materiel inom försvaret. Enligt riksdagens beslut ska krigsorganisationen minska från 800 000 till 200 000 man, vilket beräknas medföra att mer än hälften av de förnödenheter som försvaret hade före år 2000 kommer att avvecklas.

Enligt riksdagens riktlinjer för avvecklingen ska överskottsmateriel *i första hand* utnyttjas för att stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred, för humanitära insatser, för militärt säkerhetsfrämjande materielsamarbete samt av frivilliga försvarsorganisationer. I *andra hand* ska överskottsmateriel säljas till civila företag och *i tredje hand* ska materielen förstöras. Vad gäller försäljning av materiel har Försvarsmakten gjort bedömningen att det mest kostnadseffektiva tillvägagångssättet är att sälja materiel genom försäljningar av stora partier med endast en köpare per försäljningsomgång. Försäljningen sköts av Försvarets materielverk. Sju försäljningsomgångar är planerade fram till den 31 december 2004.

I förstudien framförde revisorerna kritik mot Försvarsmakten för att inte ha prioriterat avvecklingen av materiel tillräckligt. Revisorerna bedömde dock inte att det fanns anledning att genomföra någon granskning omedelbart, eftersom endast en liten del av materielen hade avvecklats. Revisorerna ansåg dock att det var viktigt att följa avvecklingsprocessen och bedömde att det kunde bli aktuellt med en granskning när Försvarsmakten kommit något längre med avvecklingen.

En granskning av försvarets hantering av avvecklingen inleddes i maj 2002. Revisorerna kommer bl.a. att granska försvarets rutiner för avvecklingen. En granskningsrapport beräknas vara klar under våren 2003.

Myndigheter på marknaden

Förstudie 2001/02:9

Riksdagens revisorer beslutade i december 2001 att inleda en granskning inriktad på hur några utvalda myndigheter hanterar en kombinerad affärs- och myndighetsroll. När myndigheter säljer varor eller tjänster på en marknad kan oönskade effekter uppstå för såväl myndigheter som konkurrerande företag. Av förstudien framgår att kombinationen av anslagsfinansierade myndighetsuppgifter och avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet ökar risken för att myndigheten negativt påverkar konkurrensförhållandena. Intressekonflikter och prioriteringsproblem kan också uppstå mellan myndighetsuppgifter och uppdragsverksamhet då myndigheter har olika roller att hantera och olika finansieringsformer att beakta.

Granskningen omfattar uppdragsverksamhet vid tre myndigheter och den marknad på vilken myndigheterna säljer sina tjänster – veterinärtjänster vid Statens jordbruksverk, arkeologitjänster vid Riksantikvarieämbetet och statistiktjänster vid Statistiska centralbyrån. Två av de tre delprojekten har rapporterats. Revisorerna beslutade i november 2002 om rapporterna *Arkeologi på uppdrag* (2002/03:3) och *Villkoren för veterinär verksamhet* (2002/03:4). Rapporterna har sänts på remiss. Det tredje delprojektet – om Statistiska centralbyråns uppdragsverksamhet – pågår. En rapport beräknas vara klar sommaren 2003.

Förstudie 2001/02:12

Revisorerna har själva initierat en granskning av statens roll som ägare av bolag. Granskningen är en uppföljning av en tidigare granskning från år 1998 (förs. 1997/98:RR9).

I en förstudie redovisar revisorerna vad regeringen vidtagit för åtgärder efter den tidigare granskningen. Bland annat konstaterade revisorerna att flera åtgärder har genomförts i syfte att stärka ägarrollen. Numera ges en gemensam verksamhetsberättelse ut för samtliga statliga bolag i syfte att öka insynen i bolagen. I verksamhetsberättelsen anger regeringen också målen för bolagen samt inriktningen och styrningen av de olika verksamheterna. Det sker ett fortlöpande arbete med att ytterligare utveckla verksamhetsberättelsen. Förslag till riktlinjer för styrelsernas arbetsordning har getts ut i syfte att utveckla styrelsearbetet i bolagen.

Samtidigt konstaterade revisorerna i förstudien att de närmare effekterna av utvecklingsarbetet inte har följts upp av vare sig regeringen eller något annat organ. Revisorerna beslutade därför under våren 2002 att göra en fortsatt granskning med en sådan inriktning. I granskningen ingår därtill att studera bolagsledningarnas löner och pensioner. En rapport beräknas vara klar i februari 2003.

Statlig styrning av hälso- och sjukvården*Förstudie 2001/02:13*

Revisorerna har på eget initiativ genomfört en förstudie av den statliga styrningen och uppföljningen av hälso- och sjukvården. Bakgrunden är att hälso- och sjukvården står inför stora finansiella och strukturella utmaningar vars grund är det växande gapet mellan vad som är medicinskt och omvårdnads- mässigt möjligt och vad som är resursmässigt möjligt. God hälso- och sjukvård är en nationell angelägenhet, men en stor del av ansvaret har decentraliserats till landstingen och kommunerna.

I förstudien finns en genomgång av mål, medel, organisation och statliga styrmedel för hälso- och sjukvården samt av ett antal aktuella problemområden. Med hänsyn till de andra utredningarna som pågår beslöt revisorerna att inrikta sin granskning på frågor om *patientsäkerhet*, dvs. på det säkerhets- och kvalitetssystem som statsmakterna har beslutat om för att säkerställa god kvalitet och trygghet i vården. Huvudfrågan i granskningen är hur detta fungerar och om dagens system är ändamålsenligt. Granskningen baseras till stor del på befintliga studier och analyser samt på intervjuer med nyckelpersoner på nationell och regional nivå. En rapport väntas bli klar i mars 2003.

Sköter CSN sitt uppdrag?*Förstudie 2001/02:14*

Riksdagens revisorer beslutade i december 2001 att på eget initiativ granska Centrala studiestödsnämndens (CSN) service till allmänheten, handlägg-

ningstider och avgifter. Granskningen rör även regeringens styrning av CSN. Granskningen beror på de brister i framför allt CSN:s handläggning och service som uppmärksammats under de fem senaste åren. En rapport kommer att presenteras i februari 2003.

2002/03:RR1

Utrikesförvaltningen – uppföljning av revisorernas tidigare granskning

Förstudie 2001/02:15

I april 2002 beslutade revisorerna på eget initiativ att inleda en granskning av utlandsmyndigheternas bevakning och rapportering kring händelseutvecklingen i världen. Uppgiften att bevaka och rapportera tar mycket resurser i anspråk samtidigt som nyttan av rapporteringen ifrågasatts.

Granskningen inriktas på bl.a. följande frågor:

- UD:s och utlandsmyndigheternas sätt att avväga och styra resurserna till rapportering i förhållande till utrikesförvaltningens övriga uppgifter.
- Utlandsmyndigheternas arbete med att bevaka och rapportera om händelseutvecklingen i verksamhetsländerna.
- Ändamålsenligheten i de system som används för att vidarebefordra rapporterna till UD.
- UD:s hantering av rapporterna.
- Externa och interna intressenters användning av rapporterna.

En rapport planeras vara klar våren 2003.

Produktivitetens utvecklingen inom Riksbanken

Förstudie 2001/02:17

Med anledning av att Riksdagens revisorer är extern revisor för Riksbanken samt det faktum att banken själv bestämmer sin budget genomfördes en förstudie i syfte att kartlägga olika tillvägagångssätt för att mäta produktivitetens utvecklingen på banken. I förstudien ges en kort beskrivning av Riksbankens organisation samt redovisas hur produktivitetens utveckling generellt kan mätas. På grundval av förstudien beslutade revisorerna att genomföra en fördjupad granskning av Riksbanken.

Rapporten kommer att presenteras under våren 2003 och innehåller jämförelser mellan Riksbanken och centralbankerna i Norge och Finland avseende antalet årsarbetskrafter för vissa funktioner på de tre bankerna. Vidare analyseras kostnadsutvecklingen för administrationen på Riksbanken under åren 1995 till 2001. Därutöver innehåller rapporten en mer detaljerad beskrivning av bankens verksamhet.

Arbetsgivarpolitiken inom Försvarsmakten

Förstudie 2001/02:20

Efter ett förslag från försvarsutskottet har Riksdagens revisorer gjort en förstudie om arbetsgivarpolitiken inom Försvarsmakten. Där konstaterades att flera tidigare utredningar pekat på att Försvarsmakten är svag i sin roll

som arbetsgivare. Dessutom hade löneökningarna inom Försvarsmakten år 2000 varit kraftiga jämfört med den statliga sektorn i övrigt.

Revisorernas förstudie gav flera belägg för att Försvarsmakten verkligen är svag som arbetsgivare och således har svårt att hävda verksamhetsintresset mot andra intressen så som krav på generella löneökningar m.m. Någon närmare undersökning av orsakerna till detta hade dock inte gjorts. Revisorerna beslutade därför att genomföra en granskning av arbetsgivarpolitiken inom Försvarsmakten, med särskilt avseende på lönebildningen.

Riksdagens revisorer planerar att presentera en rapport angående arbetsgivarpolitiken inom Försvarsmakten under februari 2003 och en skrivelse till riksdagen senare under våren 2003.

Ordning på rätten – reglerna som följer på lagarna och informationen om vad som gäller

Förstudie 2001/02:21

Under 1990-talet genomförde revisorerna två granskningar om lagstiftning som avslutades med förslag till riksdagen – Riksdagen och normgivningsprocessen (förs. 1991/92:19) och Sveriges införlivande av EG-rätten (förs. 1997/98:11). I en förstudie gjordes en uppföljning av utvecklingen inom de båda områdena.

Riksdagens revisorer konstaterade i förstudien att det är väsentligt att lagstiftningen ordnas så att lagstiftarens krav på tydlighet och återrapporering tillgodoses samt så att den går att tillämpa och följa. Förstudien visade att flera av de frågeställningar revisorerna behandlat i de båda tidigare granskningarna fortfarande var aktuella. Det gäller återrapporeringen till riksdagen om hur normgivningsbemyndiganden använts, hur det går att följa vad som gäller inom olika områden samt EG-rättens inverkan på den svenska lagstiftningsprocessen.

Hur god ordningen är i dessa avseenden är på många sätt avgörande för effektiviteten inom olika verksamhetsområden. Revisorerna fann därför en fortsatt uppföljande granskning befogad. För att göra granskningen så konkret som möjligt skulle den knyta an till förhållandena inom speciella normgivningsområden. I den tidigare granskningen om riksdagen och normgivningsprocessen genomfördes fördjupade studier av normgivningen inom några områden – dataintegritet, djurskydd, säker elmateriel, kemiska produkter samt omsorgsvård. Motsvarande områden har valts även för denna granskning.

Granskningen koncentreras på hur de särskilt granskade lagstiftningsområdena återspeglas i rättsinformation och samhällsinformation, vilken återrapporering som lämnas till riksdagen om den fortsatta normgivningen samt vilken inverkan EG-rätten haft inom de särskilt granskade lagstiftningsområdena.

Förstudie 2001/02:23

Riksdagens revisorer har på eget initiativ genomfört en förstudie om ekonomisk styrning i staten.

Ekonomisk styrning i staten ska innefatta resultatstyrning och finansiell styrning. Medan resultatstyrningen har gällt mål och måluppfyllelse, har den finansiella styrningen inneburit ekonomiska restriktioner för den statliga verksamheten.

I förstudien konstaterades att resultatstyrningen har utvecklats till ett omfattande föreskrifts- och rapporteringssystem. Även den finansiella styrningen innebär att myndigheterna ska förse regeringen, revisorerna och Ekonomistyrningsverket med information. Trots ambitionen att verksamhetsanpassa styrningen ställer regeringen samma krav på ekonomiadministrationen i stora och små myndigheter. Många små myndigheter har reagerat på de krav på information som ställs och har menat att alltför mycket resurser måste avsättas för att leverera information.

Revisorerna uppmärksammade också informationsvärdet hos myndigheternas årsredovisningar. Den som läser en årsredovisning från någon statlig myndighet får inga klara besked om organisationens ekonomiska ställning eller resultat. Vedertagna begrepp tycks användas på ett nytt sätt och betyda någonting annat än vad man är van vid från andra sammanhang. Det är besvärligt för en icke-specialist att förstå sig på myndigheternas ekonomiska redogörelser.

Riksdagens revisorer beslutade i juni 2002 att genomföra två granskningar med inriktning mot den finansiella styrningen i staten. I den ena granskningen ska de ekonomiadministrativa villkoren för små myndigheter belysas. I den andra ska årsredovisningars och verksamhetsberättelsers användningsområden undersökas. Båda granskningarna planeras vara klara våren 2003.

Upphandling inom Sveriges Riksbank*Förstudie 2002/03:1*

Riksdagens revisorer beslutade hösten 2002 att granska Riksbankens upphandling. Riksbanken upphandlar regelbundet varor och tjänster. Bankens utgifter för konsulter har (i löpande priser) ökat med 250 % sedan mitten av 1990-talet. Någon fördjupad, extern granskning av Riksbankens rutiner för upphandling har inte gjorts tidigare. Däremot har Riksbankens internrevision granskat bankens upphandlingar vid två tillfällen: 1998 och 2000. Vid båda granskningarna framkom brister i upphandlingsrutinerna och efterlevnaden av lagen om offentlig upphandling.

Revisorernas granskning omfattar framför allt Riksbankens upphandling av tjänster. Ett antal genomförda upphandlingar har valts ut för mer ingående granskning. Syftet är att se om Riksbanken har upphandlat i enlighet med bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling och på ett i övrigt affärsmässigt sätt. En rapport beräknas vara färdig i mars 2003.

Förstudie 2002/03:2

På förslag från riksdagens justitieutskott har Riksdagens revisorer genomfört en förstudie om polisens och åklagarnas avskrivningar av anmälda brott. I förstudien konstaterar revisorerna bl.a. att låg kvalitet på brottsutredningar och utdragna utredningsprocesser har bidragit till att polis och åklagare skriver av en betydande andel av de brott som anmäls. Samtidigt fungerar avskrivningsmöjligheterna som en viktig regulator när det gäller att göra lämpliga avvägningar mellan ett effektivt användande av polis- och åklagarresurser och bihållen rättssäkerhet.

Riksdagens revisorer anser att det är motiverat att närmare granska hur och på vilka grunder polis och åklagare använder sig av möjligheten att skriva av brott. Huvudmotivet är att det saknas samlade kunskaper om hur brottsavskrivningarna förhåller sig till centrala mål för berörda myndigheter och de mått som används för att bedöma måluppfyllelsen. Vidare saknas närmare analyser av avskrivningsfrekvenser för olika brottstyper och av användningen av olika avskrivningsgrunder vid olika polis- och åklagarmyndigheter. Förhållandet mellan andelen avskrivningar och lagföringar behöver också belysas närmare. Det finns tecken på att olika avskrivningsgrunder inte tillämpas enhetligt på olika håll i landet och att detta kan påverka bedömningen av polismyndigheternas resultat och grad av måluppfyllelse. Olika inriktningar när det gäller vilken typ av brottslighet som prioriteras kan också påverka andelen avskrivningar och därmed utfallet för flera av de centrala resultatmått. Detta försvårar en samlad bedömning av polisens och åklagarnas effektivitet och därmed även statsmakternas styrning av verksamheten.

En granskningsrapport är planerad till våren 2003.

Arbetsmiljöinspektioner – utveckling och inriktning

Förstudie 2002/03:4

Riksdagens revisorer har beslutat att granska Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet. Motivet är att riksdagen under de senaste tre åren har ökat Arbetsmiljöverkets anslag med 159 miljoner kronor. De extra anslagen ska framför allt användas till förstärkt tillsyn över arbetsmiljön. Regeringens motiv till anslagsökningen har bl.a. varit att antalet arbetsrelaterade sjukdomar ökar.

Mellan åren 1997 och 2001 har antalet arbetsmiljöinspektioner som Arbetsmiljöverket utfört minskat med 30 %. Arbetsmiljöinspektionerna ska inriktas mot de arbetsplatser som har den sämsta arbetsmiljön. I s.k. inspektionsmeddelanden anger verket vilka åtgärder arbetsgivarna ska vidta för att förbättra arbetsmiljön. Antalet inspektioner som leder till att inspektionsmeddelanden utfärdas har också minskat. År 2001 resulterade fyra av tio inspektioner i att verket utfärdade inspektionsmeddelanden.

Förstudie 2002/03:5

Riksdagens revisorer beslutade den 5 juni 2002 på förslag av arbetsmarknadsutskottet att granska hur jämställdhetsarbetet bedrivs inom Regeringskansliet och riksdagsförvaltningen. Granskningen inriktas på att ge en samlad bild av de åtgärder Regeringskansliet och riksdagsförvaltningen vidtagit för att öka jämställdheten vid de båda arbetsplatserna. Bakgrunden till granskningen är skärpningen av jämställdhetslagen 2001 som innebar att arbetsgivarens ansvar att vidta aktiva åtgärder för att främja jämställdheten på arbetsplatsen förtydligades. En förstudie presenterades i december 2002. En rapport kommer att presenteras i juni 2003.

Problem och aktörer i järnvägstrafiken*Förstudie 2002/03:6*

Riksdagens revisorer har genomfört en förstudie om förseningar i tågtrafiken. Förslag till granskning kom från riksdagsledamoten Kenth Högström. Därtill fanns ett förslag från revisorernas kansli om en granskning av SJ:s, Banverkets och regeringens ansvar för förseningarna i järnvägstrafiken.

Punktlighet är en av de viktigaste förutsättningarna för att järnvägstrafiken ska attrahera resenärer och godstransporter. År 2001 kom 10 % av persontågen och 29 % av godstågen fram till slutstationen minst fem minuter för sent. Andelen sena tåg var ungefär densamma år 1999 och 2000. Till detta kommer inställda tåg, som inte ingår i förseningsstatistiken. Statistik visar att punktligheten varierar mellan olika sträckor.

I förstudien redovisas översiktligt vad de senaste årens utredningar om järnvägstrafiken kommit fram till samt vilka frågor pågående utredningar avser att ta upp. Genomgången av gjorda och pågående utredningar visar att förseningsproblematiken bör granskas ytterligare. Revisorerna beslutade därför i december 2002 om en fortsatt granskning av järnvägstrafiken med inriktning på förseningsproblematiken.

I granskningen ska frågan varför vissa sträckor är mer drabbade av förseningar än andra behandlas, liksom vad som faktiskt görs för att förbättra punktligheten och vilka hinder som operatörer och Banverket möter i sitt arbete med att förbättra punktligheten.

En granskningsrapport väntas vara klar under första halvåret 2003.

Integrationsverket*Förstudie 2002/03:7*

Efter förslag från socialförsäkringsutskottet beslutade revisorerna hösten 2002 att inleda en granskning av Integrationsverkets verksamhet. Integrationsverkets huvudsakliga uppdrag är att verka för att de integrationspolitiska målen om lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter införlivas i den generella politiken. Granskningen kommer dels att inrikta sig på Integrationsver-

kets insatser för att påverka andra, dels på verkets roll som kunskapsorganisation. Det innebär granskning och analys av

2002/03:RR1

- verkets publikationer,
- verkets förmedling av statsbidrag till organisationer och projekt,
- verkets uppföljning av kommunernas introduktionsverksamhet,
- verkets kontakter med sina primära målgrupper (kommuner, myndigheter, Regeringskansliet, m.fl.).

En rapport kommer att presenteras under våren 2003.

Assistansersättningen – statens och kommunernas gemensamma finansieringsansvar

Förstudie 2002/03:8

Riksdagens revisorer beslutade i december att på eget initiativ inleda en granskning av den statliga assistansersättningen till funktionshindrade. Bakgrunden är de senaste årens kraftigt ökade kostnader för assistansersättning.

I förstudien identifieras en rad problem med assistansersättningen. De administrativa rutinerna beskrivs som tungrodda, resurskrävande och tidsödande. Det delade finansieringsansvaret mellan kommunerna och försäkringskassan uppges leda till ökade administrationskostnader. Därtill finns möjligheter att övervältra kostnader för assistans mellan kommunerna, staten, landstingen och privata företag som anordnar assistans. I förstudien konstaterades också att det råder osäkerhet kring avgränsningar gentemot andra stöd och socialförsäkringsförmåner avsedda för funktionshindrade.

Granskningen planeras vara klar under hösten 2003.

Förändringar inom kommittéväsendet

Förstudie 2002/03:9

Granskningen är en uppföljning av revisorernas rekommendationer från en granskning av kommittéväsendet som avslutades 1997 (förslag 1997/98:RR3). Då konstaterade revisorerna flera problem med kommittéväsendets arbetsvillkor och arbetsformer. Problemen som hängde ihop med förändrade förutsättningar för regeringens och kommittéväsendets arbete kunde hänföras till bl.a. utredningstiden, uppdragets formulering och kommittéernas sammansättning. Riksdagen ställde sig bakom de rekommendationer som revisorerna lämnade för att komma till rätta med problemen (bet. 1997/98:KU31, rskr. 1997/98:296).

För att spåra eventuella förändringar sedan föregående granskning genomförs nu en kartläggning och analys av utredningstiden, utredningsuppdragets formulering och kommittéernas sammansättning. Resultatet av denna kartläggning och analys diskuteras med företrädare för Statsrådsberedningen samt några företrädare för kommittéväsendets avnämare.

I denna granskning studeras även betydelsen av de förändringar som regeringen har genomfört i det administrativa stödet till kommittéerna.

En rapport beräknas bli klar i juni 2003.

Bilprovningen, fordonskontrollen och trafiksäkerheten*Förslag 2000/01:RR9*

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat AB Svensk Bilprovning. Granskningen har omfattat hur bolaget följer upp verksamhetens effektivitet, ägarnas styrning av bolaget samt hur bolaget avgränsar sin konkurrensutsatta verksamhet från den övriga. Revisorerna lämnade sina förslag till riksdagen i januari 2001.

Trafikutskottet behandlade revisorernas förslag den 15 maj 2001. Utskottet instämde helt i revisorernas förslag om AB Svensk Bilprovningens verksamhet och effektivitet och delvis i revisorernas förslag angående avgränsningen av den konkurrensutsatta verksamheten, ägarnas styrning av bolaget samt vad revisorerna föreslagit om flygande inspektioner.

Den 15 mars 2002 behandlade trafikutskottet åter frågor om bilprovning. Utskottet konstaterade bl.a. att AB Svensk Bilprovning strävar efter att koncentrera sig på kärnverksamheten bl.a. genom avyttring och avveckling av dotterföretag. I betänkandet (bet. 2001/02:TU9) avslogs motioner om ökad tillgänglighet till bilprovningen och om samordningen av flygande inspektioner med hänvisning till pågående utvecklingsarbete inom Bilprovningen och att en översyn av systemet för flygande inspektioner pågick inom Regeringskansliet.

Den 14 maj 2002 behandlade utskottet regeringens proposition 2002/03:130 Fordonslag m.m. Regeringens förslag innebar en omstrukturering av regelverket om kontroll av fordon m.m. I lagförslaget förtydligas bl.a. SWEDAC:s roll som tillsynsansvarig för besiktningsorganen. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2001/02:TU13, rskr. 2001/02:280).

Högskoleutbildningens utveckling*Förslag 2000/01:RR10*

Granskningen var inriktad på högskolans grundutbildning och berörde främst hur 1990-talets förändringar i högskolesektorn har påverkat kvalitet och effektivitet samt regeringens och Högskoleverkets roll och insatser.

Revisorernas förslag lämnades till riksdagen i oktober 2000. Riksdagen behandlade revisorernas förslag hösten 2001 (bet. 2001/02:UbU4, rskr. 2001/02:98, 99 och 100).

Utbildningsutskottet avslag revisorernas samtliga förslag med hänvisning till pågående arbeten inom Regeringskansliet eller på Högskoleverket. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Inom Högskoleverket uppges främst den del av granskningen som avsåg verkets egen roll ha varit ett stöd för verkets strävan att renodla sin verksamhet. Verket har således stärkt sin tillsyn, uppföljning och utvärdering samt tonat ned sitt utvecklingsarbete. Enligt uppgifter från såväl Utbildningsdepartementet som utbildningsutskottets kansli har i övrigt inga väsentliga föränd-

ringar inträffat vad gäller de förhållanden som revisorerna lyfte fram och kritiserade i sin granskning. Budgetpropositionen för 2003 innehåller inte heller någon redovisning av detta slag.

2002/03:RR1

Nya vägar till vägar och järnvägar?

Förslag 2000/01:RR11

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat väg- och järnvägsinvesteringar som helt eller delvis finansieras på annat sätt än med anslag över statsbudgeten. Revisorernas förslag lämnades till riksdagen i februari 2001.

Revisorerna föreslog att regeringen utvecklar underlaget inför investeringar som finansieras på annat sätt än över statsbudgeten. Revisorerna föreslog också att regeringen skulle se över planeringsprocessen för investeringar i vägar och järnvägar så att alla statliga investeringar hanteras inom samma planeringsprocess.

Revisorernas förslag behandlades av trafikutskottet den 29 maj 2001. Utskottet instämde i stort i samtliga förslag. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2000/01:TU16, rskr. 2000/01:286).

Den 27 november 2001 behandlade trafikutskottet regeringens proposition 2001/02:20 Infrastruktur för ett långsiktigt hållbart transportsystem. I propositionen behandlades inriktningsplaneringen för de transportpolitiska satsningarna för perioden 2004–2015. Den totala planeringsramen för perioden skulle enligt propositionen uppgå till 364 miljarder kronor, varav 23 miljarder skulle finansieras med lån och övrigt med anslag. Regeringen behandlade i propositionen hur beslutsunderlaget för kommande investeringar behöver utvecklas för att samhällsekonomisk lönsamhet ska kunna vara vägledande för prioriteringen av olika åtgärder. Regeringen framförde vidare att en oberoende granskning borde göras av Vägverkets och Banverkets planeringsunderlag för perioden 2004–2015. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag i dessa delar (bet. 2001/02:TU02, rskr. 2001/02:126).

Regeringen beslutade den 14 mars 2002 att ge i uppdrag till Banverket, Vägverket, de regionala självstyrelseorganen i Gotlands, Kalmar, Skåne och Västra Götalands län samt länsstyrelserna i övriga län att upprätta långsiktiga planer för transportinfrastrukturen i enlighet med den inriktning riksdagen beslutat. Förslagen till sådana planer ska lämnas senast den 4 augusti 2003. Samtidigt fick också Luftfartsverket och Sjöfartsverket i uppdrag att ta fram en bedömning av utvecklingen inom respektive sektor under den aktuella planeringsperioden. Dessa underlag ska ingå i underlaget för Banverkets och Vägverkets planering.

Svenskundervisning för invandrare och invandrarnas arbetsmarknad

Förslag 2000/01:RR12

Riksdagens revisorer har granskat hur svenskundervisningen för invandrare (sf) och integrationen av invandrare på arbetsmarknaden fungerar. Revisorernas förslag lämnades till riksdagen i februari 2001.

Revisorerna föreslog att en utredning tillsätts för att förändra sfi. Revisorerna föreslog också att prioriteringen av utländska medborgare inom arbetsmarknadspolitiken skulle ses över. Regeringen skulle också ta initiativ till att utbildning i svenska i ökad grad skulle kunna erbjudas inom ramen för arbetsmarknadspolitiken.

Revisorernas förslag behandlades delvis av utbildningsutskottet den 8 maj 2001 (bet. 2000/01:UbU15, rskr. 2000/01:230). Utskottet ansåg att det uppdrag som regeringen avsåg att lämna till Skolverket när det gäller kursplaner för sfi i huvudsak tillgodoser syftena med revisorernas förslag.

Revisorernas förslag behandlades delvis av socialutskottet den 22 januari 2002 (bet. 2001/02:SoU5, rskr. 2001/02:144–145). Utskottet biföll revisorernas förslag om en översyn av språkutbildningen av utländsk vårdpersonal. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Revisorernas förslag behandlades i övrigt av arbetsmarknadsutskottet den 21 mars 2002 (bet. 2001/02:AU5, rskr. 2001/02:216–217). Utskottet ansåg att regeringen skulle se över vilka begrepp som används när det gäller personer med utländsk bakgrund. Utskottet avstyrkte däremot förslaget om utbildning i svenska inom arbetsmarknadspolitiken med hänvisning till att frågan övervägdes inom Regeringskansliet. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Regeringen uppdrog i februari 2002 åt Statskontoret att utvärdera insatserna för integration av invandrare på arbetsmarknaden. Uppdraget skulle avrapporteras senast den 31 december 2002.

Regeringen beslutade den 13 juni 2002 tillsätta en utredare för att pröva hur sfi kan förnyas. Utredningen ska redovisas senast den 31 mars 2003. Utgångspunkt för utredningen är att utbildningen i svenska ska kunna ske parallellt med t.ex. arbete och praktik.

Förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program ändrades den 1 juli 2002. Efter ändringen kan svenskundervisning omfattas av förordningen.

Regeringen har vidare i budgetpropositionen för 2003 tagit upp frågan om vilka begrepp som används för personer med utländsk bakgrund. Bland annat skriver regeringen att det inom Arbetsmarknadsstyrelsen pågår arbete med tillämpningsföreskrifter för den nyligen införda lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I lagen och förordningen (2002:623) med samma namn föreskrivs vilka personuppgifter bl.a. avseende medborgarskap och födelse-land som arbetsförmedlingen får behandla.

Regeringskansliets upphandling av konsulter

Förslag 2000/01:RR13

Riksdagens revisorer granskade under hösten 2000 och våren 2001 Regeringskansliets upphandling av konsulter. I granskningen framkom att Regeringskansliets rutiner för upphandling av konsulter var bristfälliga och att lagen om offentlig upphandling inte alltid följdes. Riksdagens revisorer lämnade flera förslag på åtgärder i syfte att förbättra upphandlingsverksam-

heten. Revisorerna föreslog också att regeringen senast hösten 2002 skulle återkomma till riksdagen med en redogörelse för vilka åtgärder som man hade vidtagit på upphandlingsområdet.

Revisorernas förslag behandlades av konstitutionsutskottet hösten 2001 (bet. 2001/02:KU2). Vid en utfrågning som utskottet höll med en företrädare för Regeringskansliets förvaltningsavdelning framkom att Regeringskansliet redan hade vidtagit flera åtgärder på upphandlingsområdet med anledning av revisorernas rapport. Konstitutionsutskottet ansåg dock att det var viktigt med en fortsättning på förbättringsarbetet och att en utgångspunkt för detta borde vara de förslag som revisorerna hade lämnat. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2001/02:16). En motion väcktes med anledning av revisorernas förslag. Motionen avstyrktes av utskottet.

I budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1 utg.omr. 1) redogör regeringen för de åtgärder som man har vidtagit för att förbättra upphandlingen vid Regeringskansliet. I enlighet med revisorernas förslag har man bl.a. gjort insatser för att få bättre överblick och kunskap om upphandlingen. Förvaltningsavdelningens upphandlingssektion har utökats med tre årsarbetskrafter, och en särskild stödfunktion för departementen har inrättats. Ett förslag om att ändra Regeringskansliets föreskrifter för upphandling så att departementen blir skyldiga att samråda med förvaltningsavdelningen vid samtliga upphandlingar över tröskelvärdet (även sådana som omfattas av sekretess) var hösten 2002 under beredning i Regeringskansliet.

Bristerna i Näringsdepartementets upphandling av konsulttjänster i samband med den planerade sammanslagningen av Telia och Telenor, som Riksdagens revisorer uppmärksammade i granskningen, föranledde också två anmälningar till konstitutionsutskottet. Resultatet av utskottets granskning återfinns i betänkande 2000/01:KU20.

Anslag som regeringen disponerar och fördelar

Förslag 2000/01:RR14

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat de anslag där regeringen själv beslutar om fördelningen av bidrag. Revisorernas förslag lämnades till riksdagen i juni 2001.

Revisorerna ansåg att regeringen som underlag för riksdagens beslut bör anmäla sina avsikter att själv hantera nya bidragssystem. Revisorerna ansåg även att samma krav på redovisning bör ställas på regeringen som på andra myndigheter. Regeringen skulle senast i budgetpropositionen för år 2003 redovisa vad de gjort i frågan.

Revisorernas förslag behandlades av konstitutionsutskottet den 22 november 2001. Utskottet ställde sig bakom revisorernas förslag, och riksdagen beslutade i enlighet med detta (bet. 2001/02:KU5, rskr. 2001/02: 39–41).

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2003 redovisat att vad som behandlas i riksdagens tillkännagivanden har samband med ett projekt för effektivisering och rationalisering av Regeringskansliet som ska avrapporteras under hösten 2002. Regeringen avser att efter fortsatt utredningsarbete återkomma till riksdagen senast i budgetpropositionen för år 2004. Konstitut-

ionsutskottet har den 26 november 2002 behandlat budgetpropositionen vad avser utgiftsområde 1 Rikets styrelse och bifallit regeringens förslag i dessa delar. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag (bet. 2002/03:KU1, rskr. 2002/03: 52–56).

2002/03:RR1

Sänkta socialavgifter

Förslag 2001/02:RR2

Riksdagens revisorer avslutade under 2001 en granskning av den nedsättning av socialavgifterna som infördes den 1 januari 1997. Nedsättningen syftar till att stimulera nyanställningar och uppmuntra nyföretagande. Granskningen avgränsades till att främst beräkna sysselsättningseffekter av nedsättningen.

Enligt revisorernas beräkningar skapade sänkningen av socialavgifterna endast drygt 3 500 nya jobb, vilket innebär att varje nytt jobb kostar ca 1,5 miljoner kronor brutto. Samtidigt pekade revisorerna på att beräkningarna var förenade med viss osäkerhet och föreslog därför att regeringen borde få i uppdrag att inom ett år redovisa effekterna av nedsättningen av socialavgifterna.

Revisorerna redovisade vidare att det inte sker någon resultatredovisning till riksdagen. Orsaken är att den i huvudsak är koncentrerad till utgiftssidan. Revisorerna föreslog därför att regeringen bör få i uppdrag att göra en generell översyn av hur resultaten eller effekterna av den här typen av stöd, eller s.k. skatteavvikelser, ska redovisas.

Finansutskottet behandlade Riksdagens revisorers förslag i november 2001 (bet. 2001/02:FiU1). Utskottet avstyrkte revisorernas förslag. Eftersom den generella nedsättningen av socialavgifterna varit i kraft alltför kort tid och att regeringen avsåg att föreslå en utvidgad regional nedsättning, ansåg utskottet att en utvärdering ännu inte var påkallad. En utvärdering bör ske när det utvidgade systemet varit i kraft ett par år. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2001/02: 34–35).

I regeringens proposition om Sänkt mervärdesskatt på böcker och tidskrifter m.m. (prop. 2001/02:45) anges att det finns anledning att utvärdera det utvidgade regionala avdraget från socialavgifterna. Enligt Näringsdepartementet planeras dock inte någon utvärdering för närvarande.

Statens stöd till kommuner med ekonomiska problem

Förslag 2001/02:RR3

Riksdagens revisorer avslutade 2001 en granskning av anslaget Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting. Revisorernas förslag lämnades till riksdagen i oktober 2001.

Revisorerna föreslog i skrivelsen att anslaget bör avvecklas samt att utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner och landsting borde renodlas och begränsas till tre anslag.

Finansutskottet behandlade Riksdagens revisorers förslag i november 2001 (bet. 2001/02:FiU3). Utskottet avstyrkte revisorernas förslag. Finansutskottet underströk dock betydelsen av tydliga och mätbara mål för att underlätta en

bedömning av hur verksamheten fungerar. Utskottet ansåg det dock angeläget med en uppföljning av de beslutade åtgärderna samt en resultatrapportering som ger riksdagen en bättre kontroll över hur dessa medel används. Det är vidare angeläget att regeringen redovisar för riksdagen vad som uppnåtts med hjälp av anslaget. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2001/02:134).

En särskild utredare har senare fått i uppdrag att följa upp och stödja de kommuner och landsting vars ansökningar beretts av Kommundelagationen och som av regeringen beviljats bidrag. Utredaren följer aktivt genomförandet av åtgärdsplanerna samt utvecklingen av den ekonomiska situationen i de kommuner och landsting som beviljats stöd av regeringen. De kommuner och landsting som har träffat överenskommelser med regeringen har regelbundet lämnat utförliga lägesrapporter till utredaren. Statens bostadsnämnd som bildades 2002 har bl.a. i uppdrag att följa upp ingångna avtal med Bostadsdelegationen.

Riksdagens revisorers analys har senare fått starkt stöd av en rapport från ESO – Att hålla balansen – en ESO-rapport om kommuner och budgetdisciplin (Ds 2002:18). I rapporten analyseras tidigare stödgivning till kommunerna. Av rapporten framgår att resultaten stöder de slutsatser som revisorerna dragit i sin granskning. Rapporten förespråkar, i likhet med slutsatserna i revisorernas granskning, att det kommunala finansieringsansvaret tydliggörs och att bidragsgivning vid sidan av det generella stats- och utjämningsssystemet omprövas.

Glesbygdsverkets roll i regionalpolitiken

Förslag 2001/02:RR4

Riksdagens revisorer har granskat Glesbygdsverkets roll inom regionalpolitiken. Granskningen visar att Glesbygdsverkets uppdrag är otydligt. Bristen på uppföljningsbara mål för vad verket förväntas prestera gör det svårt att bedöma om Glesbygdsverket är ett effektivt verktyg för att stimulera utvecklingen i gles- och landsbygden. Myndigheten är främst engagerad i frågor som rör de välfärdspolitiska delarna av regionalpolitiken. När det gäller insatser för att främja tillväxten i gles- och landsbygden riktas fokus främst mot den offentliga sektorns ansvar. Efterfrågan på tjänster från Glesbygdsverket i arbetet med de regionala tillväxtavtalen har hittills varit låg på den regionala nivån. Verket bedriver inte någon egentlig utvärdering av gles- och landsbygdspolitiska insatser.

Revisorerna påpekar att stora förändringar skett inom regionalpolitiken sedan Glesbygdsverket bildades. Bland annat har nyligen en stor omorganisation genomförts av myndighetsstrukturen inom de regional-, närings- och innovationspolitiska områdena utan att Glesbygdsverkets roll analyserats.

Efter det att revisorernas rapport beslutades uppgav regeringen att den avsåg att se över Glesbygdsverkets roll och uppgifter (prop. 2001/02:4). Revisorerna föreslog i skrivelsen (2001/02:RR4) att riksdagen skulle ge regeringen ett tillkännagivande om den utlovade översynens inriktning.

Näringsutskottet skriver i sitt betänkande 2001/02:NU2 att de anser att revisorernas granskning av Glesbygdsverket är en bra utgångspunkt för en översyn av Glesbygdsverket. Utskottet menar att det inte är tillfredsställande att målen för Glesbygdsverket inte gör det möjligt att bedöma om verket är ett effektivt redskap för att stimulera utvecklingen i gles- och landsbygden. Utskottet menar att revisorernas granskning påvisat att en översyn av Glesbygdsverkets uppdrag är angelägen.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag att inte ge regeringen ett tillkännagivande om den utlovade översynens inriktning. Ställningstagandet motiverades med att utskottet utgår från att de problem som revisorerna belyst i sin rapport omfattas av regeringens kommande översyn i berörda delar.

Glesbygdsverkets roll och uppgifter utreds för närvarande på initiativ av regeringen. Enligt utredningens direktiv ska utredningsarbetet vara avslutat den 28 februari 2003 (dir. 2002:112).

Styrningen av försvarets materielförsörjning

Förslag 2001/02:RR7

Revisorerna har på eget initiativ granskat hur regeringen och Försvarsmakten styr materielförsörjningen. När Försvarets materielverk (FMV) var anslagsfinansierat hade Försvarsmakten svårt att styra materielförsörjningen. Genom beställningar och avgifter till FMV skulle Försvarsmakten få stort inflytande över materielfrågorna.

Granskningen visar att avgiftsfinansieringen inte har inneburit att Försvarsmakten som beställare har fått stort inflytande över materielfrågorna. Av granskningen framgår att Försvarsmakten och FMV till vissa delar har haft svårt att tillämpa beställar- och utförarmodellen. Myndigheternas nära samarbete och starka beroende av varandra har medfört att beställar- och utförarmodellen inte har fungerat fullt ut.

Revisorernas rapport har remissbehandlats, och hösten 2001 överlämnades en skrivelse med förslag till riksdagen. I skrivelsen finns det en rad förslag som syftar till att förbättra regeringens och Försvarsmaktens styrning av materielförsörjningen. Bland annat föreslogs att regeringen och försvarsmyndigheterna ska klara ut vilka roller och vilket ansvar regeringen, försvarsmyndigheterna och industrin ska ha i den nya materielförsörjningen. Revisorerna föreslog också att regeringen ska tillföra Försvarsdepartementet nödvändig analytisk kompetens.

Samtidigt ser revisorerna att det finns ett stort behov av att göra en generell och genomgripande analys av styrformerna för försvaret. Revisorerna har föreslagit att riksdagen ska besluta att regeringen ska utse en särskild utredare med uppdrag att utvärdera den övergripande styrningen av försvaret.

Försvarsutskottet behandlade revisorernas förslag under våren 2002 (bet. 2001/02:FöU11). Utskottet framhöll att regeringen inlett ett arbete med att utforma en övergripande strategi för det militära försvarets materielförsörjning. Arbetet förutsattes bl.a. leda fram till en precisering av roller och ansvar för regering och myndigheter. Försvarsutskottet konstaterade också att

regeringens utredning för översyn av styrning och organisation av materiel-försörjningen för försvaret (SOU 2002:39) borde leda fram till de effekter som revisorerna eftersträvat. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle avslå revisorernas förslag. Riksdagen följde utskottet.

Plan- och byggprocessens längd

Förslag 2001/02:RR8

Granskningen har genomförts efter förslag från bostadsutskottet. Bakgrunden är bl.a. den långa tid det tar från initiativ till nya bostäder fram till att bostäderna står färdiga. Utskottet önskade också att revisorerna skulle belysa de kostnader som är förenade med den utdragna processen.

En skrivelse med revisorernas iakttagelser och förslag lämnades till riksdagen i november 2001. Revisorerna pekade i denna på oklara begrepp i plan- och bygglagen som behöver förtydligas, inte minst för att säkerställa en enhetlig hantering av ärendena i kommunerna och vid överprövningen. Lagändringar de senaste åren har inte fått den effekt som avsågs. Införandet av flera led i planeringen tycks ha komplicerat och förlängt processen. Plan- och bygglagen behövde också enligt revisorerna harmonieras bättre med angränsande lagstiftning.

I skrivelsen föreslog revisorerna därför att regeringen bör ta initiativ till en genomgripande och förutsättningslös översyn av plan- och bygglagen.

Bostadsutskottet ställde sig bakom revisorernas förslag att en bred översyn av plan- och bygglagen bör komma till stånd, och riksdagen beslutade enligt utskottets förslag (rskr. 2001/02:155).

Regeringen beslöt den 27 juni 2002 att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en sådan bred översyn av lagstiftningen. Enligt direktiven (dir. 2002:97) bör plan- och bygglagen utvecklas så att den bättre tillgodoser kraven på en effektiv beslutsprocess samtidigt som kraven på rättssäkerhet och medborgerligt inflytande kan säkerställas.

Förslag till åtgärder som kan effektivisera beslutsprocessen ska redovisas till regeringen senast den 31 december 2003. Kommitténs slutbetänkande ska lämnas senast den 31 december 2004.

Sponsring av statliga myndigheter

Förslag 2001/02:RR9

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat sponsring av statliga myndigheter. Granskningen inriktades på att kartlägga förekomsten av sponsring samt studera myndigheternas samarbete med sponsorer och sponsringens effekter för verksamheten. Av granskningen framgick att sponsring är en finansieringsform utan riktlinjer. Ingen myndighet hade fått regeringens bemyndigande att ta emot sponsring.

I den skrivelse som lämnades till riksdagen i november 2001 betonade revisorerna vikten av opartiskhet, öppenhet och insyn när det gäller myndigheters samarbete med sponsorer. Revisorerna föreslog att regeringen tar ställning till vilka myndigheter eller vilka verksamheter som får finansieras

med sponsring och att ett bemyndigande om sponsring åtföljs av krav på återrapportering. Vidare föreslog revisorerna att regeringen tar initiativ till att sponsring som finansieringsform ges en tydlig definition och att Ekonomistyrningsverket ges i uppdrag att utarbeta riktlinjer för hur sponsring ska hanteras i redovisningen. Därutöver ansåg revisorerna att det behövdes ett klargörande av hur lagen om offentlig upphandling ska tillämpas på sponsring i form av varor och tjänster. Regeringen föreslogs ställa krav på att de myndigheter som har givits tillstånd att samarbeta med sponsorer utformar övergripande riktlinjer för sin sponsringsverksamhet.

Konstitutionsutskottet behandlade revisorernas förslag i februari 2002 (bet. 2001/02:KU19). Utskottet delade revisorernas uppfattning och tillstyrkte i allt väsentligt förslagen. Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag (rskr. 2001/02:175–176).

Flertalet myndigheter under Kulturdepartementet bemyndigades redan i regleringsbrevet för år 2002 att samarbeta med sponsorer. I regleringsbrevet har regeringen angivit villkor för samarbetet samt krav på återrapportering vad gäller sponsringens art och omfattning. Myndigheter under övriga departement där sponsring förekommer har inte givits ett motsvarande bemyndigande. Ekonomistyrningsverket publicerade i augusti 2002 skriften *Sponsring som finansieringskälla* (ESV 2002:15). Skriften ska ge myndigheter vägledning inför samarbete med sponsorer, vid värdering av motprestationer samt vid redovisning av intäkter från sponsring. Inom Regeringskansliet förbereddes i december 2002 ett uppdrag till Statskontoret avseende sponsring. Statskontoret kommer att få i uppdrag att kartlägga förekomsten av sponsring, lämna förslag till definition av begreppet samt ta fram lämplighetskriterier för sponsring av olika myndigheter eller verksamheter. Att klarlägga när och hur lagen om offentlig upphandling ska vara tillämplig på sponsring kommer också att ingå i uppdraget.

Det nya Lantmäteriet

Förslag 2001/02:RR10

Våren 2001 redovisade Riksdagens revisorer sin granskning av Lantmäteriet (rapport 2000/01:10). Granskningen inriktades bl.a. mot att belysa effekterna av Lantmäteriets omorganisation och omstrukturering, som bl.a. innebar en långtgående uppdelning av statlig myndighetsutövning och uppdragsverksamhet inom lantmäteriområdet samt att följa upp konsekvenserna av statlig och kommunal myndighetsutövning inom samma verksamhetsområde. Vidare belystes konsekvenserna av en förändrad arbetsprocess inom fastighetsbildningen. Rapporten har remissbehandlats.

I budgetpropositionen för 2002 framförde regeringen att man under de närmaste åren har för avsikt att genomföra flera av de åtgärder som revisorerna föreslog i rapporten. Som exempel angav regeringen att man hade för avsikt att tillsätta en utredning i syfte att se över den statliga lantmåteriverksamheten. I det arbetet skulle bl.a. en uppföljning av Lantmäteriets omstrukturering ingå.

Hösten 2001 överlämnade revisorerna en skrivelse till riksdagen med förslag om lantmäteriverksamheten. Med beaktande av regeringens aviserade utredning och remissinstansernas synpunkter föreslog revisorerna bl.a. att regeringen förbättrar sin återrapportering till riksdagen om omorganisationens konsekvenser. Regeringen och Lantmäteriet bör vidare diskutera möjligheterna att förenkla myndighetens struktur och det sätt på vilket myndigheten redovisar sitt resultat. I syfte att tydliggöra Lantmäteriets olika roller ansåg revisorerna också att regeringen bör se över möjligheterna att hålla Lantmäteriets olika verksamheter åtskilda på ett tydligare sätt. Regeringen bör också presentera sin syn på en bolagisering av Lantmäteriets uppdragsverksamhet (Metria) för riksdagen.

När det gäller kommunala lantmäterimyndigheter föreslog revisorerna bl.a. att regeringen ser över de regler som bestämmer om en kommunal eller statlig lantmäterimyndighet ska handlägga vissa ärenden. Vidare föreslog revisorerna att det ställs krav på ekonomisk särredovisning av de kommunala lantmäterimyndigheternas verksamhet. I anslutning till revisorernas förslag väcktes en motion.

Bostadsutskottet biträdde flera av förslagen och riksdagen beslutade att ge regeringen till känna att en översyn bör komma till stånd bl.a. vad gäller åtskillnaden mellan myndighetsutövningen och uppdragsverksamheten inom det statliga lantmäteriet (bet. 2001/02:BoU7).

I juni 2002 tillsatte regeringen den i budgetpropositionen aviserade utredningen med uppdrag att se över den statliga lantmäteriverksamheten. Av utredningsdirektiven framgår att en viktig utgångspunkt för utredningsarbetet är vad Riksdagens revisorer anför i rapporten Det nya Lantmäteriet, remissinstansernas synpunkter på rapporten, revisorernas förslag till riksdagen samt riksdagens beslut med anledning av rapporten (dir. 2002:86). Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag senast i september 2003.

Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet

Förslag 2001/02:RR11

Riksdagens revisorer granskade på eget initiativ statens insatser mot ekonomisk brottslighet. Tyngdpunkten i granskningen var samverkan mellan de myndigheter som har i uppdrag att bekämpa den ekonomiska brottsligheten.

En skrivelse med revisorernas förslag överlämnades till riksdagen i december 2001. I skrivelsen konstaterade revisorerna att regeringen borde vidta ytterligare åtgärder för att stödja Ekobrottsmyndigheten och definiera dess uppgifter och roll. Revisorerna föreslog att regeringen borde låta se över vilka som bör ha tillgång till uppgifter ur det centrala skatterregistret. Revisorerna ansåg även att regeringen måste lösa samarbetsproblemen mellan Ekobrottsmyndigheten och Rikspolisstyrelsen kring underrättelseverksamheten.

Revisorernas förslag behandlades av justitieutskottet i mars 2002 tillsammans med regeringens årliga skrivelse till utskottet om den ekonomiska brottsligheten. Elva motioner i frågan behandlades samtidigt av utskottet. Utskottet avsåg revisorernas samtliga förslag med hänvisning till pågående

eller redan vidtagna åtgärder av regeringen. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2001/02:JuU8, rskr. 2001/02:197).

2002/03:RR1

Under arbetet med revisorernas granskning gav regeringen flera uppdrag till de berörda myndigheterna att förbättra sitt samarbete kring utbildning av sin personal och kring underrättelseverksamheten. Under våren 2002 kom Ekobrottsmyndigheten överens med Polisen om ett bättre samarbete kring underrättelseverksamheten. Regeringen överväger även att tillsätta en utredning om skattebrottsenheternas verksamhet och deras möjlighet att få tillgång till uppgifter ur skatteregistret. Utredningen är dock ännu ej tillsatt.

Statens ändamålsfastigheter – hyressättning och förvaltning

Förslag 2001/02:RR12

Riksdagens revisorer granskade under år 2001 hyressättning och förvaltning av statliga ändamålsfastigheter. Ändamålsfastigheter är sådana byggnader som är anpassade till sitt ändamål på ett sådant sätt att de inte kan hyras ut i rent kommersiellt syfte, t.ex. museer, större teatrar och universitet. Revisorererna ansåg att regeringen inte förmedlar riksdagens riktlinjer till sina verk och bolag tillräckligt tydligt. Med anledning av detta kompletterade regeringen regleringsbreven till myndigheterna redan innan riksdagen behandlade revisorernas förslag. Revisorererna föreslog bl.a. att regeringen i sitt budgetarbete skulle sträva efter effektiviseringar i myndigheternas lokalutnyttjande, och att ett särskilt expertorgan skulle inrättas för att vid konflikter mellan hyresgäst och förvaltare kunna yttra sig om vilken hyresmodell som är lämplig för en specifik fastighet.

Riksdagen tillstyrkte delvis revisorernas förslag och tillkännagav i februari 2002 att regeringen skulle tillsätta en parlamentarisk utredning för att frågorna om hyressättningsprinciper för statens ändamålsfastigheter skulle få en hållbar och acceptabel lösning. Utredningen skulle utformas utifrån den kritik som riksdagens revisorer framfört så att revisorernas samtliga fem förslag skulle bli allsidigt belysta och behandlade (bet. 2001/02:FiU14, rskr. 2001/02:165).

Regeringen tillsatte i september 2002 en parlamentarisk kommitté för uppgiften. Kommittén beräknas avsluta sitt arbete den 31 oktober 2003 (dir. Fi2002:05).

Efterkontroll av förtidspensioner

Förslag 2001/02:RR13

Riksdagens revisorer har på eget initiativ granskat hur försäkringskassornas arbete med efterkontroller av förtidspensioner fungerar. Granskningens syfte har varit att utröna om efterkontroller i sin nuvarande form är en effektiv åtgärd för att få förtidspensionerade tillbaka i arbete och för att uppdaga eventuellt fusk eller missbruk av förmånen.

Granskningen visade att den typ av efterkontroller som görs i dag oftast inte är effektiva. 5 % av efterkontrollerna leder till att försäkringskassan kan dra in eller sätta ned en förtidspension. Det finns en stor osäkerhet hos för-

säkringskassans personal om hur och när efterkontroller ska genomföras. Regelverket kring förtidspensioner är också i vissa avseenden ett hinder för en framgångsrik efterkontroll. Kunskapen om efterkontroller och deras resultat är påfallande liten hos Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna med tanke på att verksamheten med efterkontroller är relativt omfattande. Uppskattningsvis genomför försäkringskassorna årligen omkring 9 000 efterkontroller av förtidspensioner.

Riksdagens revisorer föreslog att regeringen vidtar åtgärder för att förbättra efterkontrollen av förtidspensioner. Regeringen borde ge Riksförsäkringsverket i uppdrag att utarbeta riktlinjer för efterkontroll. I samband med att riktlinjerna tas fram borde Riksförsäkringsverket även rekommendera försäkringskassorna att centralisera arbetet med efterkontroller till särskilt utsedda handläggare samt lämna rekommendationer om hur informationen till den som beviljas förtidspension ska förbättras. Regeringen borde vidare uppdraga åt Riksförsäkringsverket att föreslå förändringar av reglerna när det gäller förtidspensionärernas möjlighet att uppbära inkomst av arbete. Regeringen borde även göra det möjligt för Riksskatteverket att lämna uppgifter om förtidspensionärernas deklarerade inkomster till Riksförsäkringsverket.

Revisorernas förslag om efterkontroll av förtidspensioner behandlades av socialförsäkringsutskottet under våren 2002 (2001/02:SfU11). Utskottet avstyrkte revisorernas förslag med hänvisning till att Regeringskansliet redan påbörjat en beredning av de frågor som tagits upp i revisorernas granskning. Regeringen har givit Riksförsäkringsverket i uppdrag att redovisa hur försäkringskassorna följer upp beviljade förtidspensioner och sjukbidrag och vilka resultat denna uppföljning ger. Riksförsäkringsverket ska även redogöra för behovet av eventuella författningsändringar vad gäller försäkringskassornas uppföljning av förtidspensioner/sjukbidrag. Uppdraget ska redovisas i anslutning till Riksförsäkringsverkets årsredovisning för 2002.

Uppföljning av skrivelser till regeringen under 2001

Försvarsmaktens personalförsörjning

Skrivelse till regeringen den 16 januari 2001

Riksdagens revisorer genomförde den 30 oktober 2000 på eget initiativ ett informationsbesök på Försvarsmaktens högkvarter. Syftet med besöket var att inhämta information om hur omstruktureringen inom Försvarsmakten fortlöpte med avseende på myndighetens personalförsörjning.

Omstruktureringen av försvaret innebär att drygt 6 500 yrkesofficerare och ca 2 900 civilanställda måste lämna Försvarsmakten under perioden 2000–2005. Samtidigt ska Försvarsmakten locka till sig och behålla nödvändiga kompetenser. Försvarsmakten skulle bl.a. beakta sitt behov av yngre officerare.

Revisorernas informationsrapport visade att fel officerare lämnar försvaret. Tyngdpunkten bland spontanavgångarna låg under år 2000 hos yrkesofficerare i åldrarna 27–37 år. Enligt revisorerna var kompetensflykten från Försvarsmakten oroande. Av rapporten framgår vidare att Försvarsmakten sak-

nade administrativa rutiner för att följa upp hur avvecklingen av personal fortlöpte. Det fanns även en rad faktorer som talade för att Försvarmakten hade svårt att hävda myndighetens intressen gentemot officerarnas intressen.

Ärendet avslutades med en skrivelse till regeringen i januari 2001. Regeringen kommenterade revisorernas skrivelse i budgetpropositionen hösten 2001 (prop. 2001/02:1). Regeringen konstaterar i likhet med revisorerna att omstruktureringen av försvaret har fått betydande konsekvenser för Försvarmaktens personalförsörjning och att alla problemområden inte har kunnat förutses. Enligt regeringen har dock Försvarmakten åtgärdat mycket av det som revisorerna påpekat.

Försvarsutskottet behandlade under våren 2002 regeringens förslag om personalförsörjningen inom Försvarmakten (bet. 2001/02:FöU7) som baserades på Personalförsörjningsutredningens betänkande (SOU 2001:23). Riksdagen beslutade att regeringen skulle ge Försvarmakten i uppdrag att utveckla sin personalförsörjning enligt de förslag som regeringen presenterat.

Försvarmaktens arbetsgivarroll är också föremål för vidare granskning av revisorerna (förstudie 2001/02:20). Revisorerna avser här att lämna en skrivelse till riksdagen under våren 2003.

ALMI

Skrivelse till regeringen den 8 mars 2001

Informationsbesöket ägde rum den 28 november 2000 och behandlade fem delfrågor: den statliga ägarstyrningen av ALMI, effekterna av bolagets lånefinansieringsverksamhet, Näringsdepartementets agerande med anledningen av den s.k. Prosolvias-affären, förekomsten av jäv i samband med beslut om lånefinansiering och formerna för omorganisationen av ALMI.

Den 8 februari 2001 beslutade revisorerna om informationsrapporten, Informationsbesök rörande ALMI. Efter samråd med riksdagens näringsutskott översändes nedanstående förslag till regeringen i form av en skrivelse.

- Formerna för ALMI:s ägardirektiv bör ses över. Genom tydligare dokumenterade verksamhetsmål och återrapporteringskrav kan bättre förutsättningar för uppföljning, insyn och kontinuitet skapas.
- En tydligare reglering av hur långt ALMI:s och Industrifondens finansieringsinsatser får sträcka sig när det gäller att rädda befintliga engagemang i ett företag med finansiella problem bör ske. Revisorerna ansåg även att befintliga förordningar borde förtydligas för att undanröja tolkningsproblem rörande vid vilken tidpunkt en bedömning ska göras om när ett företag vuxit sig för stort för att komma i fråga för beslut om statlig finansiering till små och medelstora företag.

Näringsdepartementet har behandlat informationsrapporten i en promemoria (N2001/1977/NL). Förslaget om att formerna för ALMI:s ägardirektiv bör ses över kommenteras med att bolagets styrelse i ägardirektiv för verksamhetsåret 2001 fått i uppdrag att ta fram mål för verksamheten och underätta Näringsdepartementet om dessa. Utifrån detta material kan ägardirektiven för verksamhetsåret 2002 preciseras, enligt departementet.

Förslaget om att förtydliga regelverket rörande hur långt finansieringsinsatser får sträcka sig när det gäller att rädda befintliga engagemang i företag med finansiella problem kommenteras med att "möjligheterna att reglera detta område har undersökts och bedöms inte vara framkomliga".

2002/03:RR1

Uppföljning av informationsrapporter under 2001

Fiskeriverket –gemensam och nationell fiskeripolitik

Informationsrapport 2000/01:2

Bakgrunden till revisorernas informationsbesök hos Fiskeriverket var ett förslag från riksdagens miljö- och jordbruksutskott om att revisorerna skulle granska fiskekontrollen i Östersjön.

I rapporten redogjordes för den gemensamma fiskeripolitik som gäller sedan 1983 då EG införde ett gemenskapssystem för bevarande och förvaltning av fiskeresurserna. I rapporten ingick också en beskrivning av Fiskeriverkets uppgifter och organisation.

Den gemensamma fiskeripolitiken är mycket omfattande, och revisorerna påpekade att det är angeläget att Fiskeriverket försöker beskriva resursanvändningen för gemensam och nationell fiskeripolitik. Den svenska fiskeridadministrationen utreddes efter EU-inträdet. Revisorerna ansåg att frågan hade genomlysts väl i och med den utredningen. Revisorerna avstod därför från att inleda en vidare granskning av detta ärende.

Regeringskansliets informationsverksamhet

Informationsrapport 2000/01:3

Revisorerna har granskat Regeringskansliets informationsverksamhet. Frågan blev aktuell genom en skrivelse till revisorerna från riksdagsledamoten Per Bill (m).

Riksdagens revisorer såg positivt på den utbyggnad som under senare år gjorts av informationsinsatserna och den tonvikt som därvid lagts på information till allmänheten. I det fortsatta arbetet borde, enligt revisorerna, särskild uppmärksamhet ägnas åt gränsdragningen mellan politisk opinionsbildning och myndigheten Regeringskansliets information i sakfrågor.

Revisorerna ansåg slutligen att regeringen i lämpligt sammanhang till riksdagen borde återkomma med en redovisning av pågående och planerade insatser inom ramen för sitt övergripande ansvar för politikområdet Samhällsinformation.

Enligt Regeringskansliets förvaltningsavdelning är nya riktlinjer för Regeringskansliets informationsverksamhet under beredning. I förslaget poängteras att uppdelningen mellan politisk information och myndighetsinformation ska vara tydlig. Dessutom definieras myndighetsinformation respektive politisk information. Informatörer hör numera inte heller organisatoriskt ihop med politiska enheter/ledningen, och alla informatörer som anställs i Rege-

Informationsinsatserna till allmänheten har fortsatt att utvecklas. I budgetpropositionen för 2003 föreslås åtgärder för att utveckla en samlad vägledning med information om den offentliga sektorn. Frågorna om EU-information har behandlats av Utredningen om allmänhetens tillgång till EU-relaterad information (SOU 2002:96). Utredningen föreslår bl.a. en fortsatt och utvecklad verksamhet för EU-upplysningen med riksdagen som huvudman.

Visum för besök i Sverige – regler, riktlinjer och praktisk hantering

Informationsrapport 2000/01:5

Riksdagens revisorer har genomfört ett informationsbesök hos Migrationsverket för att inhämta information om regler och praxis rörande besöksviseringar. Besöket motiverades av ett önskemål från socialförsäkringsutskottet. Besöket genomfördes i december 2000, några månader före Sveriges inträde i Schengensamarbetet.

Visering innebär tillstånd att resa in i och vistas i Sverige under viss kortare tid. Viseringspolitiken ska vara ett stöd för den reglerade invandringen och samtidigt medge så stor frihet som möjligt för rörelser över gränserna.

Antalet beviljade visumansökningar var enligt informationsrapporten ca 200 000 per år. Den övervägande delen av viseringarna beslutas av utlandsmyndigheterna. Hanteringen är utspridd på ca 100 beslutande instanser. Riktlinjer för viseringar utfärdas av Migrationsverkets styrelse. Prövningen av en visumansökan görs med hänsyn till risken för s.k. visumavhopp. En ansökan ska inte bifallas om det finns risk för att den sökande, på grund av personliga eller andra förhållanden, inte har för avsikt att återvända till hemlandet. Antalet visumavhopp var ca 1 000 per år.

Mot bakgrund av den information som inhämtats ansåg revisorerna att regeringen borde ta ytterligare initiativ till att förbättra statistiken över viseringar och visumavhopp efter medborgarskap samt resultaten av avhoppet i form av erhållna uppehållstillstånd. Vidare ansåg revisorerna att sambandet mellan visering och uppehållstillstånd borde klargöras så att politiken blir konsekvent. En tydligare vägledning från regeringens sida vad gäller riktlinjerna för visering vore också önskvärd.

Regeringen har i sin skrivelse Migration och asylpolitik (2001/02:5) hänvisat till det pågående arbetet med att förbättra datorstödet vad gäller ansökningar om uppehållstillstånd och visering.

Enligt budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1, utg.omr. 8) har ett datorstöd införts för handläggningen av utlänningsärenden på 15 utlandsmyndigheter för att få bättre beslutsunderlag, flexibel ärendehantering och kortare handläggningstider.

Informationsrapport 2000/01:6

Den 16 januari 2001 genomförde Riksdagens revisorer ett informationsbesök för att diskutera ställningstaganden avseende biståndet som görs av UD och Sida när ett biståndssamarbete ska inledas eller då situationen i ett mottagarland förändras.

Revisorerna kunde konstatera att UD och Sida utarbetar s.k. landstrategier såväl inför ett biståndssamarbete som vid förlängning av ett samarbete. Strategierna innehåller uppgifter som används som underlag för beslut om bistånd ska lämnas eller inte. Biståndet omprövas också om den politiska situationen i mottagarlandet förändras.

Mot bakgrund av vad som framkom under informationsbesöket menade revisorerna att det inte fanns anledning att ytterligare granska hur svenskt biståndssamarbete inleds eller omprövas i de länder i Afrika som är indragna i konflikt. Revisorerna förutsatte också att de frågeställningar som behandlades i informationsrapporten skulle komma att tas upp i kommittén om Sveriges politik för global utveckling.

Den parlamentariska kommittén om Sveriges politik för global utveckling lade fram sitt betänkande i mars 2002 (SOU 2001:96). Av betänkandet framgår att Sverige inte tillräckligt starkt har uppmärksammat målet att minska fattigdomen. Kommittén föreslår att klara och tydliga kriterier används vid val av länder med vilka Sverige önskar bedriva ett långsiktigt mellanstatligt samarbete. Kommitténs betänkande bereds inom Regeringskansliet.

2.2 Redovisningsrevision

Riksdagens revisorer är externrevisor för Sveriges riksbank, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän (JO), Regeringskansliet samt för Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning.

Riksbanken

Enligt lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter granskar Riksdagens revisorer varje år Riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning. Revisionsberättelsen lämnas till riksdagen senast den 15 mars varje år. Berättelsen ska belysa omfattningen och inriktningen av revisorernas granskning och utmynna i ett uttalande om revisorerna anser att ansvarsfrihet bör beviljas direktionen och fullmäktige i Riksbanken. Revisorerna ska också ta ställning till Riksbankens resultat- och balansräkningar. För medverkan i granskningen av Riksbanken har Riksdagens revisorer upphandlat KPMG Bohlins AB som experter.

Revisorernas redogörelse till riksdagen överlämnades den 7 mars 2002 (2001/02:RR5). Revisorerna tillstyrkte att direktionen och fullmäktige i Riksbanken skulle beviljas ansvarsfrihet för förvaltningen under 2001 samt att riksdagen skulle fastställa balans- och resultaträkningarna för år 2001. Finansutskottet tillstyrkte revisorernas förslag, och riksdagen beslutade i

enlighet härmed (bet. 2001/02:FiU23, rskr. 2001/02: 240–241). Revisorernas redogörelse för räkenskapsåret 2002 kommer att lämnas till riksdagen i mars 2003.

2002/03:RR1

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Revisorerna granskar enligt lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, även i detta fall med hjälp av KPMG Bohlins AB. Revisorerna ska särskilt se till att fondens organisation av och kontroll över redovisningen samt medels- och värdeförvaltningen är tillfredsställande. Revisorerna föreslog den 7 mars 2002 att riksdagen skulle lägga Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över verksamhet och förvaltning under år 2001 utan anmärkning till handlingarna (2001/02:RR6). Utbildningsutskottet tillstyrkte revisorernas förslag, och riksdagen beslutade i enlighet härmed (bet. 2001/02:UbU14, rskr. 2001/02:310-311). Revisorernas redogörelse för räkenskapsåret 2002 kommer att lämnas till riksdagen i mars 2003.

Riksdagens förvaltning och Riksdagens ombudsmän

I revisorernas uppdrag ingår att som externrevisorer granska riksdagsförvaltningen och Riksdagens ombudsmän (JO). Granskningen sker i enlighet med god revisionssed i syfte att bedöma om redovisningen och ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter. I detta arbete biträds revisorerna av KPMG Bohlins AB.

Riksdagsstyrelsen och Riksdagens ombudsmän överlämnar årsredovisningar för verksamhetsåret 2002 till Riksdagens revisorer senast den 22 februari 2003. Riksdagens revisorer kommer senast under mars att revidera årsredovisningarna och utfärda revisionsberättelser.

Revisorernas uppfattning i revisionsberättelserna för verksamhetsåret 2001 var att JO:s och riksdagsförvaltningens årsredovisning i allt väsentligt var rättvisande.

Regeringskansliet

Riksdagens revisorer svarar sedan den 1 maj 1997 för extern revision av Regeringskansliet. I arbetet biträds Riksdagens revisorer av KPMG Bohlins AB. Regeringskansliet ska senast den 22 februari 2003 avge årsredovisning (exklusive resultatredovisning) för verksamhetsåret 2002. Riksdagens revisorer kommer senast under mars 2003 att besluta om revisionsberättelse över granskningen av årsredovisningen. Årsredovisningen för verksamhetsåret 2001 var enligt revisorernas uppfattning i allt väsentligt rättvisande.

Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning

Riksdagens revisorer svarar från år 1999 för extern revision av Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning. I arbetet biträds Riksdagens

gens revisorer av KPMG Bohlins AB. Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning ska senast den 22 februari 2003 avge årsredovisning (exklusive resultatredovisning) för verksamhetsåret 2002. I stället för resultatredovisning ska hovstaterna lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Verksamhetsberättelsen ska koncentreras på verksamheterna vid Ståthållarämbetet och Kungliga Husgeråds-kammaren. Riksdagens revisorer kommer senast under mars 2003 att besluta om revisionsberättelse över granskningen av årsredovisningen.

Årsredovisningen för verksamhetsåret 2001 var enligt revisorernas uppfattning i allt väsentligt rättvisande.

3.1 Samarbetet med riksdagens utskott

Riksdagens utskott arbetar med uppföljning och utvärdering inom respektive sektor. Riksdagens revisorer genomför revision av verksamhetsområden som ofta berör flera utskott. Revisorerna har regelbundet kontakter med utskotten för information, erfarenhetsutbyte och diskussion om aktuell granskningsverksamhet inom utskottens fackområden. Revisorernas kansli bistår också utskotten med hjälp i utskottens uppföljningsverksamhet.

3.2 Informationsverksamheten

För att informera om dels Riksdagens revisorers granskningsverksamhet används bl.a. pressmeddelanden. En av de viktigaste kanalerna för Riksdagens revisorers information är den egna webbplatsen. Där publiceras kontinuerligt aktuell information om granskningarna, som t.ex. samtliga pressmeddelanden. Hemsidan erbjuder också möjligheter för besökarna att söka i samtliga granskningsdokument i fulltext. Granskningsförslag och synpunkter till revisorerna kan också lämnas via hemsidan.

Revisorernas rapporter, förslag och skrivelser, broschyrer och övriga informationsdokument är också tillgängliga på revisorernas kansli, via riksdagens infocentrum och i riksdagens datanät i databasen Riksdagens revisorer.

Revisorerna informerar riksdagens utskott om sin verksamhet på olika sätt, bl.a. genom föredragningar i utskotten. Riksdagsledamöterna har också tillgång till revisorernas rapporter genom Riksdagsbibliotekets försorg.

Genomslaget av informationen

Såväl dagspress som lokalpress och radio och TV visar stort intresse för revisorernas granskningar.

Granskningen Statens styrning av skolan har fått mycket stor uppmärksamhet i medierna. Revisorernas granskningar inom social- och socialförsäkringsområdena som Familjehemsvården, Nationella mål i kommunernas äldreomsorg och Statens institutionsstyrelse har också de väckt intresse. Bland andra granskningar som fått stort medialt genomslag kan nämnas Styrningen av AMS och länsarbetsnämnderna, ITiS – en statlig satsning på skolan, Statens avtalsförsäkringar, Statens styrning av livsmedelstillsynen, Styrningen av försvarets fastigheter och anläggningar, Statens ändamålsfastigheter samt Sponsring av statliga myndigheter.

Under året fortsatte också debatten om den nya Riksrevisionen.

3.3 Externa kontakter

I anslutning till granskningsverksamheten har revisorerna en rad externa kontakter. Förslag till granskningar kommer från riksdagens utskott, enskilda riksdagsledamöter och organisationer. Många förslag kommer också från allmänheten. Under år 2002 uppgick antalet sådana förslag till ca 100. Under

granskningsarbetet har utredarna omfattande kontakter med företrädare för myndigheter, organisationer och övriga som är berörda av granskningarna.

Samarbetet med kommun- och landstingsrevisionen samt med Riksrevisionsverket har fungerat väl under år 2002. Revisorernas avdelningar har i samband med olika granskningar ordnat föredragningar, seminarier och utfrågningar. Under verksamhetsåret har revisorerna och kansliet tagit emot ett tiotal internationella besöksgrupper, både tjänstemän och politiker och dessutom informerat om sin verksamhet vid utbildningar, seminarier och konferenser arrangerade av riksdagen och andra organ. Personal från revisorernas kansli har besökt Statsrevisorerna, Riksrevisionen, Folketinget och Finansministeriet i Danmark.

Budget (tkr)

Ramanslag för 2002	27 122
Överföringsbelopp från 2001	2 007
Disponibelt	29 129

Ekonomiskt utfall

Anslagsutfallet för år 2002 uppgick till 28 315 192 kr, vilket innebär ett överskott på 813 646 kr som enligt riksdagsstyrelsens beslut får överföras till kommande budgetår att nyttjas för avvecklingskostnader eller kostnader för övergång till Riksrevisionen. Underutnyttjandet av anslaget beror på att personalrörligheten varit hög vilket medfört lägre personalkostnad än beräknat samt att avgifterna för statens avtalsförsäkringar har varit osäkra och svåra att beräkna. I den prognos över slutliga avgifter för 2001 som SPV lämnade i december 2001 beräknades en skuld på nästan 1 miljon kronor, vilken skulle faktureras och belasta anslaget i maj 2002. Medel reserverades för detta ändamål i budget 2002, men prognosen var missvisande. Den slutliga avgiften blev i stället 0,25 miljoner kronor. SPV har nu i sin prognos över slutliga avgifter för 2002 beräknat att Riksdagens revisorer har en fordran på drygt 0,5 miljoner kronor.

Riksdagens revisorers anslagsbelastning på 28 315 192 kr år 2002 fördelas enligt nedan.

<i>Revisorer</i>	Revisorernas arvoden m.m. svarar för 6,9 % av anslagsbelastningen.
<i>Projekt</i>	Projektkostnader 8 % består av kostnader för konsultinsatser m.m. i granskningsärendena och revisionsstöd av auktoriserade revisorer vid årlig revision av riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, Regeringskansliet samt Kungl. Slottsstaten och Kungl. Djurgårdens Förvaltning.
<i>Personal</i>	Personalkostnader (löner, avgifter baserade på lön och övriga personalomkostnader) svarar för 69,7 % av anslagsbelastningen.
<i>Gemensamma kostnader</i>	Gemensamma kostnader, som omfattar hyra för kansliets lokaler, IT-stöd, kontorsadministration m.m., svarar för 15,4 % av anslagsbelastningen.

I årsredovisningens andra del återfinns den finansiella redovisningen med resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, finansieringsanalys, noter samt sammanställning över väsentliga uppgifter.

Årsredovisningen är upprättad enligt gällande bestämmelser för statsförvaltningen. Revisorerna anser emellertid att dessa bestämmelser inte är utformade så att de leder till en pedagogisk redovisning av det ekonomiska utfallet. Revisorerna har därför även tagit fram en alternativ anslagsredovisning.

Revisorernas kansli

Kansliet leds av en kanslichef och har ca 30 medarbetare som är fördelade på tre utredningsenheter, samt en administrativ enhet. Genomsnittsåldern för de som tjänstgjorde vid årsskiftet 2002/03 var 44 år. Könsfördelningen var jämn.

Kompetensförsörjning

Kansliets medarbetare har hög kompetens inom flera områden. En stor andel, ca 92 %, har akademisk grundutbildning eller högre. Revisorerna har under senare år eftersträvat att skapa en mera differentierad tjänstestruktur. Utredartjänster har inrättats under revisionsdirektörsnivån för att öka inslaget av yngre medarbetare med relativt aktuell högskoleutbildning inom olika områden.

För att utveckla och behålla kvalificerade medarbetare läggs stor vikt vid att satsa på god arbetsmiljö, jämställdhet, möjlighet till vidareutveckling samt attraktiva arbetsuppgifter. Kompetensutveckling är en naturlig del av det dagliga arbetet. Utöver detta genomförs utbildning och kompetensutveckling på flera nivåer. Internt sker detta genom seminarier, kurser m.m. Externt sker det genom bl.a. deltagande i utbildningar, konferenser och genom en generös inställning till tjänstledighet för tjänstgöring vid riksdagens utskott, kommittéväsendet och vid Regeringskansliet. Under 2002 har flera utbildningar genomförts i samarbete med RRV.

Personalrörlighet

Vid utgången av år 2002 hade revisorernas kansli 36 tillsvidareanställda, varav 10 var tjänstlediga. Av dessa var 19 kvinnor och 17 män. Därutöver hade 2 personer tidsbegränsade anställningar.

Under år 2002 har 7 medarbetare nyrekryterats, därav 2 med tidsbegränsade anställningar. Därutöver har 4 praktikanter tagits emot. 2 personer har slutat sin anställning vid Riksdagens revisorer.

Riksdagens revisorer fastställde en jämställdhetsplan för revisorernas kansli för år 2002. Av kansliets tillsvidareanställda är fördelningen mellan kvinnor och män jämn. Av 27 tillsvidareanställda utredare/revisionsdirektörer var 14 kvinnor och 13 män. Av 4 assistenter var 3 kvinnor och 1 man. Fördelningen bland cheferna var vid årsskiftet 3 kvinnor och 2 män.

I planen föreskrivs bl.a. att jämställdhetsaspekter ska beaktas vid utarbetandet av den årliga utbildnings- och personalutvecklingsplanen, att både kvinnor och män ska uppmuntras att söka tjänster och att alternativa karriärvägar ska uppmuntras. Utskottstjänstgöring och sekreteraruppdrag i kommittéer och utredningar är exempel på sådana alternativa karriärvägar för både manliga och kvinnliga arbetstagare. En uppföljning av jämställdhetsplanen visar att detta uppfyllts. En kartläggning av löneskillnader mellan kvinnor och män har gjorts. Någon skillnad på grund av kön påvisas inte.

Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)	2002	2001
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av anslag (not 1)	28 315	24 941
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	74	15
Finansiella intäkter	102	16
<i>Summa</i>	<i>28 491</i>	<i>24 972</i>
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal (not 2)	-19 789	-20 837
Kostnader för lokaler	-2 283	-2 042
Övriga driftskostnader (not 3)	-4 992	-3 035
Finansiella kostnader	-21	-33
Avskrivningar	-301	-474
<i>Summa</i>	<i>-27 386</i>	<i>-26 421</i>
Verksamhetsutfall	1 105	-1 449
Årets kapitalförändring (not 4)	1 105	-1 449

Balansräkning (tkr)	2002-12-31	2001-12-31
Tillgångar		
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>		
Maskiner, inventarier (not 5)	194	495
<i>Fordringar</i>		
Fordringar hos andra myndigheter	96	45
Övriga fordringar	3	3
<i>Summa fordringar</i>	99	48
<i>Periodavgränsningsposter (not 6)</i>		
Förutbetalda kostnader	521	656
Övriga upplupna intäkter	574	5
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>	1 095	661
<i>Avräkning med statsverket (not 7)</i>	-814	-259
<i>Kassa och bank</i>		
Tillgodohavande hos RGK (not 8)	2 253	916
Summa tillgångar	2 827	1 861
Kapital och skulder		
<i>Myndighetskaptal</i>		
Balanserad kapitalförändring	-1 560	-111
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	1 105	-1 449
<i>Summa myndighetskaptal</i>	-455	-1 560
<i>Skulder m.m.</i>		
Skuld till andra myndigheter (not 9)	1 273	695
Leverantörsskulder (not 10)	217	196
Övriga skulder (not 11)	580	531
<i>Summa skulder m.m.</i>	2 070	1 422
<i>Periodavgränsningsposter</i>		
Upplupna kostnader (not 12)	1 212	1 999
Summa kapital och skulder	2 827	1 861
Ansvarsförbindelser	inga	inga

Anslagsredovisning 2002-12-31 (tkr)	Medel att disponera	Utgifter	Utgående överförings- belopp
Anslag 90:1 ramanslag			
Riksdagens revisorer			
Årets tilldelning enligt riksdagsbeslut	27 122		
Ingående överföringsbelopp	2 007		
Totalt	29 129	-28 315	814
Finansiella villkor			
Anslagskredit	1 356		
Kredit på räntekontot	2 712		

I syfte att tydliggöra anslagsredovisningen har Riksdagens revisorer tagit fram nedanstående tabell som är utgiftsbaserad. Den följer i stort resultaträkningens uppställningsform men följer inte förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Inkomster/utgifter på anslag (belopp i tkr)	2002	
<i>Anslagsmedel</i>		
Ingående överföringsbelopp	2 007	
Anvisat ramanslag 90:1	27 122	
Summa anslagsmedel		29 129
<i>Inkomster under anslag</i>		
Ränteinkomster	102	
Övriga inkomster	74	
Summa inkomster under anslag	176	
<i>Utgifter för drift</i>		
Utgifter för personal	-21 124	
Utgifter för lokaler	-2 283	
Ränteutgifter	-21	
Övriga driftsutgifter	-5 063	
Summa driftsutgifter	-28 491	
<i>Utgifter för investeringar</i>		
Maskiner/inventarier	-	
Summa utgifter mot anslag	-28 491	
Summa avräknat mot statsbudgeten		-28 315
<i>Utgående överföringsbelopp</i>		814
Beviljad anslagskredit		1 356

Finansieringsanalys (tkr)	2002	2001
Drift		
<i>Kostnader</i>	-27 085	-25 947
Finansiering av drift		
Intäkter av anslag	28 315	24 941
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	74	15
Övriga intäkter	102	16
<i>Summa medel som tillförts finansiering</i>	28 491	24 972
<i>Ökning (-)/minskning (+) av kortfristiga fordringar</i>	-485	32
<i>Ökning (+)/minskning (-) av kortfristiga skulder</i>	-139	562
Kassaflöde från drift	782	-381
Investeringar		
Investeringar i materiella tillgångar	-	-
<i>Summa investeringsutgifter</i>	0	0
Finansiering av investeringar		
Ökning/minskning av statskapital med medel som erhållits från/tillförts statsbudgeten	-	-
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar</i>	0	0
Kassaflöde till investeringar	0	0
Specifikation av förändring av likvida medel		
	782	-381
Likvida medel vid årets början	657	1 038
Ökning (+)/minskning (-) av kassa, postgiro	0	0
Ökning (+)/minskning (-) av tillgodohavande hos RGK	1 337	-699
Ökning (+)/minskning (-) av avräkning med statsverket	-555	318
<i>Summa förändring av likvida medel</i>	782	-381
Likvida medel vid årets slut	1 439	657

Tilläggsupplysningar och noter**Uppgifter om redovisnings- och värderingsprinciper**

Årsredovisningen är upprättad enligt förordningen om myndigheters årsredovisning (2000:605) med vissa undantag beslutade av Riksdagsstyrelsen 2001-06-13 (RFS 2001:9).

Fordringar och skulder har efter individuell värdering upptagits till det belopp som förväntas bli betalt.

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 000 kronor och en beräknad livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar. Objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till minst 10 000 kronor klassificeras även som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden.

Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Persondatorer 3 år

Övriga kontorsmaskiner 5 år

Övriga inventarier 5 år

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret 2002 har gjorts fram till 2003-01-10.

Uppgifter av väsentlig betydelse

Riksdagens revisorer finansieras till största delen med anslag. Riksdagens revisorers ramanslag har ökat jämfört med föregående år. I samband med budgetpropositionen för 2002 (slutet av november 2001) erhöll Riksdagens revisorer en tilläggsbudget gällande budgetåret 2001 på 1 748 000 kronor avseende slutjustering av kostnader för statens avtalsförsäkringar för budgetåren 2000 och 2001. Detta anslag tillfördes först i januari kalenderåret 2002. Utöver detta reviderades anslaget 2002 med anledning av att riksdagsförvaltningens avgifter för IT- och telefonbasdrifttjänst har räknats upp med 1 178 000 kronor.

För att stärka den statliga revisionen har riksdagen beslutat att en ny myndighet under riksdagen ska bildas under första halvåret 2003. Den nya myndigheten Riksrevisionen ersätter dagens båda organ för statlig revision, Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket.

		2002	2001	2002/03:RR1
Not 1	Intäkter av anslag	28 315	24 941	
	Intäkter av anslag har ökat jämfört med föregående år. Detta beror bl.a. på att Riksdagens revisorer i slutet av budgetåret 2001 fick ett tilläggsanslag på 1 748 000 kronor som kompensation för ökade kostnader för premier till statens avtalsförsäkringar. Tilläggsanslaget nyttjades först år 2002 och påverkar därmed posten intäkter av anslag först år 2002. Till detta kommer att anslaget reviderades 2002 med anledning av att riksdagsförvaltningens avgifter för IT- och telefonbasdrifttjänst har räknats upp med 1 178 000 kronor (jfr not 3, övriga driftskostnader).			
Not 2	Kostnader för personal	19 789	20 837	
	SPV gör en prognos över årets kostnader för premier för statens avtalsförsäkringar i slutet av respektive budgetår. År 2001 beräknades en skuld på ca 1 miljon kronor och år 2002 förväntas en fordran på drygt 0,5 miljoner kronor. Den slutliga avgiften för 2001 belastade anslaget i maj 2002 och uppgick till 0,25 miljoner kronor. Den slutliga avgiften för 2002 kommer först i maj 2003. Felaktiga beräkningar som grund för redovisning av skulder och fordringar påverkar resultatet.			
	Personalkostnader exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal.	12 437	12 006	
Not 3	Övriga driftskostnader			
	Riksdagsförvaltningens avgifter för IT- och telefonbasdrifttjänst har räknats upp med 1 178 000 kronor (jfr not 1, intäkter av anslag). Nytt hyresavtal gäller från den 1 oktober 2001.			

Kapitalförändringen visar skillnaden mellan poster som anslagsavräknats men inte redovisats som intäkt/kostnad och poster som endast redovisas som intäkt/kostnad men inte anslagsavräknats.

Specifikation av årets kapitalförändring

Avskrivningar	-301	-474
Amortering leasing	71	126
Minskning av pensionsavsättning	-	38
Ökning av semesterlöneskuld	-138	-101
Avsättning till kompetensväxling	-68	-47
Beräknade slutliga premier avtalsförsäkr.	549	-992
Förändr. slutliga premier avtalsförsäkr. 2002	992	
<i>Summa</i>	<i>1 105</i>	<i>-1 449</i>

02-12-31 01-12-31

Not 5 Materiella anläggningstillgångar

Anskaffningsvärde vid årets ingång	1 369	1 369
Finansiell leasing (pers-pc) vid årets början	316	316
Utrangering under året	-48	-
<i>Summa</i>	<i>1 637</i>	<i>1 685</i>
Ackumulerade avskrivningar vid årets ingång	-1 190	-716
Utrangering under året	48	-
Årets avskrivning (inkl. finansiell leasing)	-301	-474
<i>Summa</i>	<i>194</i>	<i>495</i>

02-12-31 01-12-31

Not 6 Periodavgränsningsposter

Förutbetalda kostnader

Hyra RFK kvartal 1 år 2002	515	513
Årskort flyg 2002	-	98
Övriga förutbetalda kostnader	6	45
<i>Summa</i>	<i>521</i>	<i>656</i>

Upplupna intäkter

Ränteintäkt RGK kvartal 4	25	4
Beräknad fordran på SPV premieavg.	549	-
<i>Summa</i>	<i>1 095</i>	<i>661</i>

02-12-31 01-12-31

Not 7 Avräkning statsverket

<i>Ingående balans</i>	<i>-259</i>	<i>-577</i>
<i>Avräknat mot statsbudgeten</i>		
Anslag 90:1	28 315	24 941
<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning</i>		
Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-28 870	-24 623
Årets avräkning statsverket	-555	318
<i>Utgående balans</i>	<i>-814</i>	<i>-259</i>

Not 8 Tillgodohavande hos RGK **2002** **2001** 2002/03:RR1

Beviljad räntekontokredit för år 2002 uppgår till 2 712 000 kronor. Det kortsiktiga likviditetsbehovet beräknas till ca 2 500 000 kronor.

	02-12-31	01-12-31
Not 9 Skuld andra myndigheter		
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	448	372
Premier statens avtalsförsäkringar	420	270
RFK	377	-
Övriga	28	53
<i>Summa</i>	<i>1 273</i>	<i>695</i>

	02-12-31	01-12-31
Not 10 Leverantörsskulder		
<i>De största posterna:</i>		
KPMG Bohlins AB	-	128
Kommunforskning i Västsverige	81	-
Övriga	136	68
<i>Summa</i>	<i>217</i>	<i>196</i>

	02-12-31	01-12-31
Not 11 Övriga skulder		
Skuld till leasingföretag	0	71
Personalens källskatt	580	460
<i>Summa</i>	<i>580</i>	<i>531</i>

	02-12-31	01-12-31
Not 12 Upplupna kostnader		
Semesterlöneskuld	1 098	960
Skuld premier statens avtalsförsäkringar	-	992
Avsättning till kompetensväxling	114	47
<i>Summa</i>	<i>1 212</i>	<i>1 999</i>

Revisorernas uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag (utredningsuppdrag i myndighetsform ingår ej i sammanställningen)

Ingemar Josefsson	Globen Arena AB, v. ordf. Globen Fastigheter AB.
Anders G Högmark	Domstolsverket Länsstyrelsen i Kronobergs län Växjö Flygplats AB, v. ordf. HOLTAB Industri AB, styr.ordf. Svenskt Flyg AB Flygtorget AB
Per Rosengren	-
Anita Jönsson	Integrationsverket
Gunnar Andrén	-
Hans Stenberg	Sundsvalls Hamn AB, ordf. Viltvårdsnämnden Västernorrlands län, ordf. Vägverkets styrelse
Agneta Lundberg	Mitthögskolan, v. ordf. Verket för högskoleservice
Kenneth Lantz	Försäkringskassan, Skåne Skattemyndigheten i Malmö
Bengt Silfverstrand	Systembolaget AB Lunds universitet Miljöstrategiska Forskningsstiftelsen (Mistra)
Margit Gennser	Riksförsäkringsverket
Nils-Göran Holmqvist	Föreningssparbanken, Örebro
Karl-Gösta Svenson	-
Conny Öhman	Läkemedelsverket Försäkringskassan, Östergötlands län, ordf. Linköpings universitet Statens medicinsk-etiska råd
Ulla Wester	Tullverket
Ingvar Eriksson	-
Nina Lundström	-

Ann-Kristine Johansson	Länsstyrelsen i Värmlands län Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län Statens veterinärmedicinska anstalt Folkrörelserådet Hela Sverige ska leva, ordf.
Ann-Marie Fagerström	Domstolsverket
Gunilla Tjernberg	Uneskorådet Länsstyrelsen i Västerbottens län Statens biografbyrå
Marie Engström	Riksgäldskontoret Skattemyndigheten Värmland-Örebro län Kronofogdemyndigheten Värmland- Örebro län Länsstyrelsen i Värmlands län Spar-Liv, livförsäkringsaktiebolag
Märta Johansson	Kriminalvårdsnämnden Brottsoffermyndighetens särskilda nämnd Polisstyrelsen i Västra Götaland Chalmers stiftelsestyrelse
Lennart Hedquist	Kammarkollegiet Skattemyndigheten i Västerås SBC Sveriges Bostadsrättscentrum AB SBC Mark AB Handelsbanken Bofondförvaltning AB
Ingvar Johnsson	Riksutställningar, ordf. Registernämnden
Patrik Norinder	Länsstyrelsen i Gävleborg Kemikalieinspektionen Kilafors Lantbruk AB
Björn Kaaling	Stiftelsen Arbetets museum Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (Arab)
Sten Lundström	-
Ronny Korsberg	Datainspektionen
Rolf Olsson	Socialstyrelsens rättsliga råd

Ersättningar under verksamhetsåret 2002 (tkr)

Revisorer

Ingemar Josefsson	101 745	jan – dec
Anders G Högmark	85 596	jan – dec
Per Rosengren	82 446	jan – dec
Anita Jönsson	77 822	jan – dec
Gunnar Andrén	12 861	okt – dec
Hans Stenberg	58 597	jan – dec
Agneta Lundberg	60 347	jan – dec
Kenneth Lantz	61 747	jan – dec
Bengt Silfverstrand	58 597	jan – dec
Margit Gennser	58 947	jan – dec
Nils-Göran Holmqvist	31 701	jan – dec
Karl-Gösta Svenson	66 892	jan – dec
Conny Öhman	29 506	jan – dec
Ulla Wester	25 656	jan – dec
Ingvar Eriksson	26 356	jan – dec
Nina Lundström	5 066	okt – dec
Ann-Kristine Johansson	25 306	jan – dec
Ann-Marie Fagerström	54 651	jan – dec
Gunilla Tjernberg	29 156	jan – dec
Marie Engström	53 601	jan – dec
Märta Johansson	5 650	okt – dec
Lennart Hedquist	27 056	jan – dec
Ingvar Johnsson	6 871	okt – dec
Patrik Norinder	26 356	jan – dec
Björn Kaaling	23 739	jan – okt
Sten Lundström	21 989	jan – okt
Ronny Korsberg	53 020	jan – okt
Rolf Olsson	19 889	jan – okt

Kanslichef

Åke Dahlberg	748 964	jan – dec
--------------	---------	-----------

Kanslichefen har rätt till förordnandepension enligt förordningen om statliga statliga chefs pensioner (1995:1038).

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Avser (tkr)	2002	2001	2000	1999	1998
Låneram hos RGK	-	-	-	-	-
<i>Kontokredit hos RGK</i>					
- beviljad	2 712	2 462	2 350	1 870	1 660
- maximalt utnyttjad	-	196	-	-	-
<i>Räntekonto hos RGK</i>					
- räntekostnader	-	-	-	-	-
- ränteintäkter	102	16	53	49	40
<i>Avgiftsintäkter</i>					
- budget i regleringsbrev	-	-	-	-	-
- utfall intäkter	0	0	0	2	0
<i>Anslagskredit</i>					
- beviljad	1 356	1 231	1 180	935	835
- utnyttjad	-	-	-	-	-
<i>Antal årsarbetskrafter</i>	28	28	26	25	23
<i>Anslagssparande</i>	814	2 007	577	874	1 388
<i>Framtida åtagande</i>	814	2 007	577	874	1 388
<i>Driftskostnad per årsarbetskraft*)</i>	967	925	879	763	678
<i>Årets kapitalförändring</i>	1 105	-1 449	492	36	-454
<i>Balanserad kapitalförändr.</i>	-1 560	-111	-603	-639	-185
<i>Utgående myndighetskaper</i>	-455	-1 560	-111	-603	-639

*) Inklusive inköpta konsulttjänster, som varierar mellan åren och därför medför att driftskostnaden per årsarbetskraft blir svårtolkad mellan närliggande år.

Granskning av Riksdagens revisorers årsredovisning för räkenskapsåret 2002

KPMG har i egenskap av internrevisor utfört granskning av Riksdagens revisorers räkenskaper och årsredovisning för räkenskapsåret 2002. Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

Årsredovisningen har upprättats enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) vilken antagits i tillämpliga delar av Riksdagsstyrelsen.

Enligt vår uppfattning är årsredovisningen rättvisande.

Stockholm den 17 februari 2003

KPMG

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Robin Holmberg', written over a horizontal line.

Robin Holmberg
Auktoriserad revisor

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Per Wardhammar
Auktoriserad revisor

1998

Förslag till riksdagen 1998

Regionalpolitiskt stöd efter EU-medlemskapet

Förs. 1997/98:RR8, 1997/98:AU11, rskr. 1997/98:205

Rapport 1997/98:1

Statens roll som ägare av bolag

Förs. 1997/98:RR9, 1997/98:NU15, rskr. 1997/98:283

Rapport 1997/98:2

Offentlig upphandling

Förs. 1997/98:RR10, 1998/99:FiU17, rskr. 1998/99:157

Rapport 1997/98:3

Sveriges införlivande av EG-rätten

Förs. 1997/98:RR11, 1998/99:KU11, rskr. 1998/99:127

Rapport 1997/98:4

Primärvårdens resurser

Förs. 1998/99:RR2, 1998/99:SoU10, rskr. 1998/99:198

Rapport 1997/98:5

Resursförstärkning till skattemyndigheternas kontrollverksamhet

Förs. 1998/99:RR3, 1998/99:SkU14, rskr. 1998/99:173

Rapport 1997/98:6

Granskningspromemorior 1998

Turistrådet och Björn Borg

Överlämnad till riksdagens konstitutionsutskott den 22 april 1998

Finansinspektionen

Överlämnad till riksdagens finansutskott, m.fl. den 14 maj 1998

Skrivelser till regeringen 1998

Riksarkivet och Krigsarkivet

Skrivelse till regeringen den 8 oktober 1998

Informationsrapport

Riksarkivet och Krigsarkivet

Skrivelse till regeringen den 8 oktober 1998

Informationsrapport

Förslag till riksdagen 1999

Socialförsäkringens administration

Förs. 1998/99:RR4, 1998/99:SfU7, rskr. 1998/99:230

Rapport 1998/99:1

Anpassningen av totalförsvaret

Förs. 1998/99:RR7, 1999/2000:FöU2, rskr. 1999/2000:168

Rapport 1998/99:4

Skolverket och skolans utveckling

Förs. 1998/99:RR8, 1999/2000:UbU10, rskr. 1999/2000:179

Rapport 1998/99:3

Utvecklingssamarbetet – styrning, genomförande, samordning
och uppföljning av biståndet

Förs. 1998/99:RR9, 1999/2000:UU2, rskr. 1999/2000:81

Rapport 1998/99:2

Myndigheternas lönekostnader

Förs. 1998/99:RR10, 1999/2000:FiU17, rskr. 1999/2000:173

Rapport 1998/99:5

Vägverket, Banverket och miljön

Förs. 1999/2000:RR2, 1999/2000:TU4, rskr. 146

Rapport 1998/99:6

Det statliga stödet till ekologiska investeringsprogram

Förs. 1999/2000:RR3, 1999/2000:BoU4, rskr. 1999/2000:137

Rapport 1998/99:8 Producentansvarets betydelse i avfallshanteringen

Förs. 1999/2000:RR4, 1999/2000:MJU7, rskr. 1999/2000:155

Rapport 1998/99:11

Organisationsförändringar inom rättsväsendet

Förs. 1999/2000:RR7, 1999/2000:JuU11, rskr. 1999/2000:1

Rapport 1998/99:9

Skrivelser till regeringen 1999

Regeringens redovisning av det militära försvaret

Överlämnad till Försvarsdepartementet den 1 juni 1999

Myndigheternas internrevision

Överlämnad till Finansdepartementet den 14 oktober 1999

Svenska miljöinsatser i Baltikum

Överlämnad till riksdagens utrikes-, närings- och miljö- och jordbruksutskott
den 22 april 1998

2000

Förslag till riksdagen 2000

Statliga kreditgarantier

Förs. 1999/2000:RR8, 1999/2000:FiU24, rskr. 1999/2000:183

Rapport 1999/2000:1

Allmänna arvsfonden

Förs. 1999/2000:RR9, 2000/01:SoU2, rskr. 2000/01:22

Rapport 1999/2000:2

Försvarshögskolan i det nya försvaret

Förs. 1999/2000:RR1, 2000/01:FöU4, rskr. 2000/01:182

Rapport 1999/2000:5

Revisorsnämnden

Förs. 1999/2000:RR9, 2001/02:LU3, rskr. 2001/02:48

Rapport 1999/2000:4

Statligt bildade stiftelser m.m.

Förs. 1999/2000:RR12, 2001/01:UbU7, rskr. 2000/01:154

Rapport 1999/2000:6

Arbetslinjens tillämpning för de äldre

Förs. 2000/01:RR2, 2000/01:AU1, rskr. 2000/01:103

Rapport 1999/2000:7

Bemyndiganden – med utgångspunkt i försvaret

Förs. 2000/01:RR2, 2000/01:FöU1, rskr. 2000/01:58

Rapport 1999/2000:8

Regeringens redovisning av resurser inom olika politikområden

Förs. 2000/01:RR3, 2000/01:FiU16, rskr. 2000/01:163

Rapport 1999/2000:10

Tillämpningen av skuldsaneringslagen

Förs. 2000/01:RR4, 2000/01:LU12, rskr. 2000/01:167

Rapport 1999/2000:11

Otraditionella medel inom arbetsmarknadspolitiken

Förs. 2000/01:RR7, 2001/02:AU1, rskr. 2001/02:115

Rapport 1999/2000:13

Sjöfartsinspektionens tillsyn

Förs. 2000/01:RR8, 2000/01:TU8, rskr. 2000/01:157

Rapport 1999/2000:12

Skrivelser till utskott 2000

Regeringens Sydafrikasatsning
Skrivelse till riksdagens konstitutionsutskott den 23 mars 2000

2002/03:RR1
Bilaga 1

Skrivelser till regeringen 2000

CSN:s handläggning av studiemedel
Skrivelse till regeringen den 24 februari 2000

2001

Förslag till riksdagen 2001

Bilprovningen, fordonskontrollen och trafiksäkerheten
Förs. 2000/01:RR9, 2000/01:TU14, rskr. 2000/01:250
Rapport 2000/01:2

Högskoleutbildningens utveckling
Förs. 2000/01:RR10, 2001/02:UbU4, rskr. 2001/02:100
Rapporter 1999/2000:3; 1999/2000:9; 2000/01:1 och 2000/01:4

Nya vägar till vägar och järnvägar?
Förs. 2000/01:RR11, 2000/01:TU16, rskr. 286
Rapport 2000/01:5

Svenskundervisning för invandrare och invandrarnas arbetsmarknad
Förs. 2000/01:RR12, 2000/01:UbU15, 2001/02:AU1, rskr. 2000/01:230,
rskr. 2001/02:115
Rapport 2000/01:3

Regeringskansliets upphandling av konsulter
Förs. 2000/01:RR13, 2001/02:KU2, rskr. 2001/02:16
Rapport 2000/01:6

Anslag som regeringen disponerar och fördelar
Förs. 2000/01:RR14, 2001/02:KU5, rskr. 2001/02:39
Rapport 2000/01:7

Sänkta socialavgifter
Förs. 2001/02:RR2, 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:35
Rapport 2000/01:8

Statens stöd till kommuner med ekonomiska problem
Förs. 2001/02:RR3, 2001/02:FiU3; rskr. 2001/02:134
Rapport 2000/01:9

Glesbygdsverkets roll i regionalpolitiken
Förs. 2001/02:RR4, 2001/02:NU2, rskr. 2001/02:117
Rapport 2000/01:2

Styrningen av försvarets materielförsörjning
Förs. 2001/02:RR7, 2001/02:FöU11, rskr. 2001/02:
Rapport 2000/01:11

Plan- och byggprocessens längd
Förs. 2001/02:RR8, 2001/02:BoU6, rskr. 2001/02:154
Rapport 2000/01:14

2002/03:RR1
Bilaga 1

Sponsring av statliga myndigheter
Förs. 2001/02:RR9, 2001/02:KU19, rskr. 2001/02:175
Rapport 2000/01:13

Det nya Lantmäteriet
Förs. 2001/02:RR10, 2001/02:BoU7, rskr. 2001/02:156
Rapport 2000/01:10

Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet
Förs. 2001/02:RR11, 2001/02:JuU8, rskr. 2001/02:197
Rapport 2001/02: 3

Statens ändamålsfastigheter – hyressättning och förvaltning
Förs. 2001/02:RR12, 2001/02:FiU14, rskr. 2001/02:166
Rapport 2001/02:2

Efterkontroll av förtidspensioner
Förs. 2001/02:RR13, 2001/02:SfU11, rskr. 2001/02:214
Rapport 2001/02:1

Skrivelser till regeringen 2001

Försvarsmaktens personalförsörjning
Skrivelse till regeringen den 16 januari 2001

ALMI
Skrivelse till regeringen den 8 mars 2001

2002

Förslag till riksdagen 2002

Den ekonomiska redovisningen av Östersjömiljarderna
Förs. 2001/02:RR14, 2001/02:KU26, rskr. 2001/02:301
Rapport 2001/02:14

Myndigheten Regeringskansliet
Förs. 2001/02:RR15, 2001/02:KU32, rskr. 2001/02:330
Rapport 2001/02:14

Upphållstillstånd för asylsökande
Förs. 2001/02:RR16, 2000/01:SfU13, rskr. 2001/02:251
Rapport 2001/02:14

Internationella freds- och hjälpinsatser
Förs. 2001/02:RR17
Rapport 2001/02:14

ROT-avdragets effekter
Förs. 2000/01:RR13, 2001/02:SkU28, rskr. 2001/02:333
Rapport 2001/02:14

2002/03:RR1
Bilaga 1

Statens styrning av livsmedelstillsynen
Förs. 2001/02:RR19, 2001/02:MJU22, rskr. 2001/02:320
Rapport 2001/02:14

ITiS – En statlig satsning på IT i skolan
Förs. 2001/02:RR20
Rapport 2001/02:14

Statens avtalsförsäkringar
Förs. 2001/02:RR21
Rapport 2001/02:14

Statens personalpolitik
Förs. 2002/03:RR2
Rapport 2001/02:14

Statens styrning av skolan
Förs. 2002/03:RR3
Rapport 2001/02:14

Nationella mål i kommunernas äldreomsorg
Förs. 2002/03:RR4
Rapport 2001/02:14

Styrningen av försvarets fastigheter och anläggningar
Förs. 2002/03:RR7
Rapport 2001/02:14

Familjehemsvården
Förs. 2002/03:RR8
Rapport 2001/02:14

Med tvång och god vilja – vad gör Statens institutionsstyrelse?
Förs. 2002/03:RR9
Rapport 2002/03:1

Skrivelser till regeringen 2002

Inkomstgaranti för riksdagsledamöter
Skrivelse till regeringen den 14 maj 2002

Sakregister till granskningsärenden under riksdagsåren 1991/92–2002

Registret upptar de ärenden som revisorerna slutbehandlat under åren 1991/92 t.o.m. verksamhetsåret 2002. Det omfattar också ärenden i vilka granskningsarbete under motsvarande period påbörjats.

Tidigare års verksamhetsberättelser finns för varje år intagna i riksdagstrycket bland förslag och redogörelser saml. C 2.

I registret hänvisas till verksamhetsberättelse/årsredovisning

ADA, Apoteksbolagets utförsäljning av	95/96, 97
ADB och integritet	91/92, 92/93
Afrika, bistånd till krigförande länder	2001, 2002
Administration	
Socialförsäkringen – kostnader/produktivitet	98, 99, 2000
Affärsverken	
Affärsverkskoncernerna	91/92
Televerket	91/92
Allmänna arvsfonden	99, 2000
Almi	2001, 2002
AMS, styrningen av och länsarbetsnämnderna	2001, 2002
Amugruppen AB	95/96, 97, 98
Analys och användning av resultat i Regeringskansliet	95/96, 97, 98
Anpassningsförmåga, försvarets	98, 99, 2000
Anslag till regeringen/Regeringskansliet	99, 2000, 2001, 2002
AP-fonden, sjätte	2001
Apoteksbolaget	91/92
Utförsäljning av ADA	95/96, 97
Arbetsgivarpolitiken inom Försvarsmakten	2002
Arbetsgivarverket/delegerat arbetsgivaransvar	2000
Arbetslinjen i praktiken	99, 2000
Arbetsmarknadspolitik	93/94, 94/95
Lokal samverkan i	2000
Otraditionella åtgärder inom	99, 2000
Personaluthyrning inom	2001
Arbetsmarknaden	
Invandrares situation på	99, 2000, 2001, 2002
och EU:s strukturfonder	99

Arbetsmarknadsutbildning	94/95, 95/96, 97
Arbetsmiljöinspektioner	2002
Arkeologi på uppdrag	2002
Arkitekturmuseets byggnader	2002
Arvsbeskattning, organisation av	91/92
Arvsfonden, allmänna	99, 2000
Assistansersättningen	2002
Asylsökande, uppehållstillstånd för	2002
Auktorisation	95/96, 97
Avdrag, ROT	2000, 2001, 2002
Avfallshantering och återvinning/producentansvaret	98, 99, 2000
Avskrivning av anmälda brott	2002
Avtalsförsäkringar, statens	2002
Avvisningar och utvisningar, regler och praxis	2002
Avvittringens genomförande och konsekvenser	99, 2000
Avreglering	
elmarknaden	2000
järnvägstrafiken, konsekvenser av	2001
Baltikum, svenska miljöinsatser i	98, 99, 2000
Banverket, Vägverket och miljön	98, 99, 2000
Barnomsorgen, effektiviteten i	93/94
Bemyndiganden – med utgångspunkt i försvaret	2000, 2001
Besparingsåtgärder på socialförsäkringsområdet	95/96, 97, 98
Bidrag till särskilda insatser/kommuner	2000
Biljettpriser, SJ:s	99, 2000
Bilprovning, Svensk	99, 2000, 2001, 2002
Biståndet, styrning, uppföljning av	99, 2000
Bistånd, till krigförande länder i Afrika	2001, 2002
Boendeformer för äldre	93/94, 94/95
Bostadsrättsföreningars ekonomiska planer	95/96, 97, 98
Boverkets omlokalisering	91/92
Bransch- och näringslivsrepresentanter i myndigheters styrelser	2002
Budgeten som styrinstrument	98
Budgetprocessen, den nya	91/92, 92/93
Byggprocessens längd	2000, 2001, 2002
Celsius Industrier AB	93/94, 94/95, 95/96
CSN:s handläggning av studiemedel	2000, 2001, 2002
Databehandling	
ADB och integritet	91/92, 92/93

Datainspektionen	91/92
Djurskydd	93/94, 94/95
Domarlöner	2002
Domänmark, skyddsvärd	95/96, 97, 98
Effektivitetsproblem i försvaret	97, 98
Efterkontroll av förtidspensioner	2000, 2001, 2002
EG-rätten, Sveriges införlivande av	97, 98, 99
Ekologiska investeringsprogram	98, 99
Ekonomisk	
brottslighet – 1	93/94, 94/95, 95/96
brottslighet – 2	2000, 2001, 2002
styrning i staten	2002
Ekonomiska	
konsekvensanalyser	95/96, 97
planer, bostadsrättsföreningars	95/96, 97, 98
Elmarknadens avreglering	2000
EU	
kartläggning	95/96
medlemskapet, regionalpolitiskt stöd	95/96, 97, 98
strukturfonder och svensk arbetsmarknad	99
återflödet från	2000
Familjehemsvård	
1)	91/92, 92/93
2)	2002
Fastigheter, försvarets, styrningen av	2001
Finansiering/sponsring	2000, 2001
Finansinspektionen	97, 98, 99
Fiskeriverket – gemensam och nationell fiskeripolitik	2002
Flyktingar i Sverige, uppehållstillstånd för	2000, 2001
Fredsfrämjande insatser	2001, 2002
Funktionshinder, förtidspensionerade	99, 2000
Förband, nedläggning och flyttning	93/94, 94/95
Förnyelse, statstjänstens	2000, 2001
Förpassningsresor	91/92
Förurningen och miljövårdsarbetet	95/96, 97, 98
Försvaret	
anpassningsförmåga, totalförsvarets	98, 99, 2000
arbetsgivarpolitiken inom	2002
bemyndiganden	2000, 2001
ekonomistyrning på lokal nivå	92/93
fastigheter, försvarets, styrningen av	2001, 2002

Försvarshögskolan i det nya	2000, 2001
hantering av övertalig materiel/Försvarmakten	98,
kostnader för resor	91/92, 92/93
materialavveckling inom	2001, 2002
problem med att styra	2000
regeringens resultatredovisning/totalförsvaret	98, 99
personalförsörjning, Försvarmaktens	2000, 2001, 2002
regeringens redovisning av det militära	99, 2000
Försvarsväsen	
effektivitetsproblem	97, 98
militära och civila helikoptrar för sjuktransporter	91/92
materielförsörjning, Försvarets	2001, 2002
nedläggning och flyttning av förband	93/94, 94/95
Förtidspensioner	
psykiska funktionshinder	99, 2000
efterkontroll av	2000, 2001, 2002
Förändringsprocesser och omorganisationer i stats- förvaltningen	92/93, 94/95
Glesbygdsverket – mål och resultatuppfyllelse	2000, 2001, 2002
Granskande/främjanderoll, Högskoleverkets	99, 2000, 2001
Gymnasieskolan – resurser, resultat, utveckling	92/93, 94/95
Grundutbildningens högskolemässighet	2000, 2001, 2002
Handläggning av studiemedel/CSN	2000, 2001, 2002
Hanteringen av punktskatter/Tullen och RSV	99, 2000
Hjälpinsatser, internationella insatser	2000, 2001
Hyrer, kulturinstitutionernas	2000, 2001, 2002
Hälsö- och sjukvård	91/92
disciplinärenden	93/94, 94/95
statlig styrning	2002
Högskolan	
Hur används resurserna	99, 2000, 2001, 2002
Grundutbildningens högskolemässighet	2000, 2001, 2002
Samhällsekonomisk belysning	2000, 2001, 2002
Högskoleverkets granskande och främjande uppgift	99, 2000, 2001, 2002
IDEA, Sveriges ansvar för	2002
Information, styrningsperspektiv	94/95, 95/96
Informationsverksamhet, Regeringskansliets	2001, 2002
Införlivande av EG-rätten i Sverige	97, 98, 99
Inkomstgaranti för riksdagsledamöter	2002
Inlandsbanan	94/95, 95/96, 97

Institutionsstyrelse, statens	2002	
Integrationsverket	2002	
Internationella		
fredsfrämjande insatser	2000, 2001, 2002	
institutioners upphandlingar	2000	
mellanstatliga organisationer	94/95, 95/96, 97	
Internationellt utvecklingssamarbete		
effektiviteten i förvaltningen	91/92	
Internrevision, myndigheternas	98, 99, 2000	
Invandrades arbetsmarknad/svenskundervisning	2000, 2001, 2002	
Invandrapolitikens inriktning och resultat	92/93, 94/95	
Investeringsplanering för transporter	91/92	
Investeringsprogram, ekologiska	99, 2000	
Investmentbolag, regionala	95/96	
ITiS- En statlig satsning på IT i skolan	2001, 2002	
Jämställdhet	94/95, 95/96, 97	
Inom riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet	2002	
Järnvägstrafiken, problem och aktörer	2002	
Kommittéväsendet		
1)	94/95, 95/96, 97, 98	
2)	2002	
Kommuner/landsting, bidrag till vissa	2000, 2001, 2002	
Kommunikationsdepartementet, mål- och resultatstyrning	95/96, 97	
Konkurrenssituationen/livsmedelssektorn	2000, 2001	
Konsekvenser		
Analyser, ekonomiska	95/96, 97	
Avregleringen inom järnvägstrafiken	2001	
Konsumentprisindex	91/92	
Konsulter, Regeringskansliets upphandling av	2000, 2001, 2002	
Kontrollfunktionen i staten	2001	
Kontrollverksamhet, skattemyndigheternas	97, 98, 99	
Kostnader		
myndigheternas	98, 99	
socialförsäkringens administration	98, 99, 2000	
Kreditgarantier, statliga	98, 99, 2000	
Krigsarkivet och Riksarkivet	98, 99	
Kriminalvården	94/95, 95/96	
Kronofogdemyndigheterna, ADB-stödet	91/92	
Kultur		
administration	92/93	
bidragen och publiken	2001	90

institutioners hyror	2000, 2001, 2002
Körkortstillstånd, Vägverkets rutiner för	2000
Lantmäteriet, det nya	2000, 2001, 2002
Laxfiskekvoter	99, 2000
Livsmedel	93/94, 94/95, 95/96
Livsmedelssektorn/konkurrenssituationen	2000, 2001
Lokal samverkan i arbetsmarknadspolitiken	2000
Lokaler	
försörjning, myndigheternas	95/96, 97
statens ändamåls-	2001, 2002
Läkemedel, prissättning på	2001
Länsarbetsnämnderna, styrningen av AMS och	2001, 2002
Länsförvaltning, samordnad	94/95, 95/96, 97
Lönekostnader, myndigheternas	98, 99, 2000
Löntagarfondspengarna	99, 2000
Marknaden, myndigheter på	2001, 2002
Materialavvecklingen inom försvaret	2001, 2002
Militära försvaret, regeringens redovisning av	98, 99, 2000
Militära och civila helikoptrar för sjuktransporter	91/92
Miljö	
Insatser i Baltikum	98, 99, 2000
Miljövårdsarbetet och förurningen	95/96, 97, 98
Miljön, Banverket och Vägverket	98, 99, 2000
Museer	
Moderna museets byggnader	2002
Museer	92/93
Museer och kulturbyggnader, säkerheten i	2002
Myndigheten Regeringskansliet	2000, 2001, 2002
Myndigheter på marknaden	2001, 2002
Myndigheternas	
internrevision	98, 99, 2000
lokalförsörjning	95/96, 97
lönekostnader	98, 99, 2000
samverkan mot ekonomisk brottslighet	2001, 2002
Mål- och resultatstyrning, Kommunikationsdepartemen-	
tet	95/96, 97, 98
Nationella mål i kommunernas äldreomsorg	2002
Nedläggning av häktet i Östersund	98, 99, 2000
Normgivningsprocessen	91/92, 92/93
Nedsättning av socialavgifter	2000, 2001, 2002

Nya vägar till vägar och järnvägar?	2000, 2001, 2002
Näringspolitiken	91/92
Offentlig upphandling	97, 98
Omlokalisering, Boverket	91/92
Omorganisationer inom rättsväsendet	98, 99, 2000
Ordning på rätten	2002
Otraditionella åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken	99, 2000
Patientskadelagen	2001
Personalförsörjning, Försvarsmaktens	2000, 2001, 2002
Personalpolitik	
statlig	94/95, 95/96, 97
omorganisation inom staten	2000, 2001
Personalluthyrning inom arbetsmarknadspolitiken	2001
Personliga skattekonton	2001
Plan- och byggprocessens längd	2000, 2001, 2002
Polisen	92/93, 93/94
Polismyndighets medverkan vid förpassningsresor	91/92
Post- och telepolitiska mål, uppföljning	95/96, 97
Premiepensionsmyndigheten	99
Primärvårdens resurser	97, 98, 99
Prissättning på läkemedel	2001
Privatisering, Celsius Industrier AB	93/94, 94/95, 95/96
Producentansvaret/avfallshantering och återvinning	98, 99, 2000
Produktivitetsutvecklingen inom Riksbanken	2002
Psykiskt funktionshinder, förtidspensionerade	99, 2000
Publiken, och kulturbidragen	2001
Psykiskt sjuka, statens ansvar	91/92
Radiotjänst i Kiruna AB	94/95, 95/96
Radiokommunikation före trygghet och säkerhet	2002
Regeringens	
anslag till	99, 2000, 2001, 2002
redovisning av resurser	99, 2000, 2001, 2002
redovisning av det militära försvaret	98, 99, 2000
Sydafrikasatsning	2000, 2001
Regeringskansliet	
analys och användning av resultat	95/96, 97, 98
anslag till	2000, 2001, 2002
informationsverksamhet	2001, 2002
jämförbarheten inom	2002
myndigheten	2000, 2001, 2002

upphandling och användning av konsulter	2000, 2001, 2002
Regionala	
utvecklingsinsatser	93/94, 94/95, 95/96
investmentbolag	95/96, 97
Regionalpolitiskt stöd efter EU-medlemskapet	95/96, 97, 98
Rennäringen, stöd till	94/95, 95/96, 97
Representanter, i myndigheternas styrelser	2002
Resultatredovisning, regeringens av totalförsvaret	98, 99, 2000
Resursanvändningen inom högskolan	2000, 2001
Resurser, primärvårdens	97, 98, 99
Resursförstärkning, skattemyndigheterna	97, 98, 99
Revisionsberättelser med invändning	2000
Revisorsnämnden	99, 2000
Riksantikvarieämbetet	2000, 2001
Riksarkivet och Krigsarkivet	98, 99
Riksbankens	
upphandling	2002
valutareserv	94/95, 95/96, 97
produktivitetsutveckling	2002
ägarrelation till AB Tumba Bruk	99
Riksdagens	
Förvaltningskontor	99
regler för inkomstgaranti för riksdagsledamöter	2002
jämförelsebarheten inom Riksdagsförvaltningen	2002
normgivningsbemyndiganden	91/92, 92/93
ROT-avdraget	2000, 2001, 2002
Rymdverksamheten	93/94, 94/95
Rätten – ordning på	2002
Rättsväsendet, omorganisationer inom	98, 99, 2000
Saab-Scania AB	92/93, 93/94, 94/95
Samhällsekonomisk belysning, Högskolan	2000, 2001
SIDA	91/92
SJ: biljettpriser	99, 2000, 2002
Sjukvårdsresurser	91/92
Sjätte AP-fonden	2001
Sjöfartsinspektionens tillsyn	2000, 2001
Skattekonton, personliga	2001
Skatteförvaltningens processverksamhet	2002
Skattemyndigheternas kontrollverksamhet, resurser	97, 98, 99
Skatter och avgifter	
arvsbeskattningen	91/92
hanteringen av punktskatter/Tullen och RSV	99, 2000

Skolan	
ITiS – en statlig satsning på IT i skolan	2001, 2002
tillsyn av	93/94, 94/95
statens styrning av	2002
Skuldsaneringslagen, tillämpningen av – 1	95/96, 97
Skuldsaneringslagen, tillämpningen av – 2	99, 2000, 2001
Skyddsrummbygget	94/95, 95/96
Skyddsvärd domänmark	95/96, 97, 98
Socialavgifter, nedsättning av	2000, 2001, 2002
Socialförsäkring	
kontroll av	94/95, 95/96
administration – kostnader/produktivitet	98, 99, 2000
Socialförsäkringsområdet, besparingar på	95/96, 97
Sponsring	2000, 2001, 2002
Spri	91/92
Språk och arbete/svenskundervisning	2000, 2001
Spårbunden trafik	93/94, 94/95, 95/96
Staten, kontrollfunktionen i	2001
Starta-eget-bidraget	95/96, 97, 98
Statens stöd till	
ekologiska investeringsprogram	99, 2000
kommuner med ekonomiska problem	2001, 2002
Saab-Scania AB	92/93, 93/94, 94/95
Statens	
avtalsförsäkringar	2002
bolagsägare	2002
ekonomisk styrning inom	2002
insatser mot ekonomisk brottslighet	2002
institutionsstyrelse	2000, 2001, 2002
Järnvägar	2002
personalpolitik	90/91
styrning av livsmedelstillsynen	2001, 2002
styrning av skolan	2001, 2002
styrning av verksamheter i kommuner	2001, 2002
styrning av äldreården	2001, 2002
ägarroll	95/96, 97, 98, 2002
ändamålsfastigheter – hyressättning och förvaltning	2001, 2002
Statligt	
bildade stiftelser m.m.	2000
engagemang i regionala investmentbolag	95/96, 97
Statsförvaltningen, att ändra	92/93, 94/95
Statstjänstens förnyelse/personalpolitik	2000, 2001, 2002
Stiftelser, statligt bildade	2000

Studiemedel, CSN:s handläggning av	2000, 2002
Styrelser, representanter i myndigheternas	2002
Styrinstrument, budgeten som	98
Styrningen	
av AMS och länsarbetsnämnderna	2001, 2002
av försvarets fastigheter	2001, 2002
av försvarets materielförsörjning	2001, 2002
av hälso- och sjukvården	2002
av Livsmedelsverket	2001, 2002
av skolan	2001, 2002
av verksamheter i kommuner	2002
av äldreården	2001, 2002
Statliga	
företag, konsultkostnader vid utförsäljning	92/93
förvaltningens effektivisering, personalpolitik	2000, 2001, 2002
insatser för jämställdhet	94/95, 95/96, 97
kreditgarantier	98, 99, 2000, 2001
myndigheters uppdragsverksamhet	94/95, 95/96, 97
Stödet till	
rennäringen	94/95, 95/96, 97
lokala ekologiska investeringsprogram	98, 99, 2000
studieförbund och idrott	94/95, 95/96, 97
Svensk Bilprovning	2000, 2001, 2002
Svenskundervisning för invandrare	2000, 2001, 2002
Svenska miljöinsatser i Baltikum	98, 99, 2000
Sveriges deltagande i internationella mellanstatliga organisationer	94/95, 95/96, 97
Sveriges införlivande av EG-rätten	97, 98, 99
Sydafrikasatsning, regeringens	2000, 2001
Säkerheten i museer och kulturbyggnader	2002
Teater	93/94
Televerket	91/92
Tetra	2002
Tidsanvändningen i utbildningssystemet	2002
Tillsyn	
djurskydd	93/94, 94/95
innebörd och tillämpning	94/95, 95/96
livsmedel	93/94, 94/95, 95/96
Sjöfartsinspektionens	2000, 2001
skolan	93/94, 94/95, 95/96
spårbunden trafik	94/95, 95/96
Teater	93/94

Televerket	90/91, 91/92
Tillämpningen av skuldsaneringslagen – 1	95/96, 97
Tillämpningen av skuldsaneringslagen – 2	99, 2000, 2001
Totalförsvaret	
anpassningsförmåga	98, 99, 2000
regeringens resultatredovisning av	98, 99
Trafiksäkerhet	92/93
Transporter, investeringsplanering för	91/92
Tullen och RSV, hanteringen av punktskatter	99, 2000
Tullverket	95/96, 97, 98
Tullverket utan kustbevakning	2002
Tullverket och Kustbevakningen, samarbete	92/93
Turistrådet och Björn Borg	98/99
Täktverksamheten	94/95, 95/96
U-landsinsatserna, effektiviteten i förvaltningen	91/92
Undanträngningseffekter på arbetsmarknaden	95/96, 97, 98
Unga, vården av	2001, 2002
Uppbördsstatistik (se Skatter och avgifter)	
Uppdrag, arkeologi	2002
Uppehållstillstånd för asylsökande	2000, 2001, 2002
Uppföljnings- och utvärderingsverksamheten inom budgetprocessen	91/92, 92/93
Upphandling	
av konsulter, Regeringskansliets	2000, 2001, 2002
internationella institutioners	2000
offentlig	97, 98, 99
Utbildning	
gymnasieskolan	92/93, 94/95
Högskoleverkets uppgifter	99, 2000, 2001, 2002
Tidsanvändningen i utbildningssystemet	2002
Utlokalisering av Boverket	91/92
Utlänningsnämnden	94/95, 95/96
Utrikesförvaltningen	95/96, 97, 98, 2002
Utvecklingsbiståndet/samarbetet	98, 99, 2000
Utvecklingsfonder, regionala	92/93
Utvecklingsinsatser, regionala	93/94, 94/95, 95/96
Utvisningar och avvisningar, regler och praxis	2002
Veterinär verksamhet, villkoren för	2002
Visum för besök i Sverige	2001, 2002
Vuxenutbildning	91/92
Vården av unga	2001, 2002

Vägar, och järnvägar, Nya vägar till Vägverket	2000, 2001, 2002
Banverket och miljön	98, 99, 2000
rutiner för körkortstillstånd	2000
Vägunderhållet	2001
Västra Götalands län	2002
Årsredovisning för staten	94/95, 95/96, 97, 98
Återflödet från EU	2000
Återvinning och avfallshantering/producentansvaret	98, 99
Ägarroll, statens	95/96, 97, 98, 99, 2002
Äldreboende	93/94, 94/95
Äldrevården, statens styrning av	2001, 2002
Ändamålsfastigheter, statens – hyressättning och för- valtning	2001, 2002
Östersjömiljarderna	2001, 2002
Östersund, nedläggning av häktet	98, 99, 2000

DEL I RESULTATREDOVISNING	5
1 Mål, uppgifter och resultat	5
2 Granskningsarbetet	10
2.1 Effektivitetsrevisionen	10
Förslag till riksdagen under 2002	13
Skrivelser till regeringen under 2002	24
Informationsrapporter under 2002	25
Övriga avslutade granskningsärenden under 2002	28
Pågående granskningsärenden	30
Uppföljning av förslag till riksdagen under 2001	42
Uppföljning av skrivelser till regeringen under 2001	53
Uppföljning av informationsrapporter under 2001	55
2.2 Redovisningsrevision	57
Riksbanken	57
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	58
Riksdagens förvaltning och Riksdagens ombudsmän	58
Regeringskansliet	58
Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning	58
3 Revisorernas relationer till omvärlden	60
3.1 Samarbetet med riksdagens utskott	60
3.2 Informationsverksamheten	60
3.3 Externa kontakter	60
4 Ekonomi och personal	62
DEL II FINANSIELL REDOVISNING	65
Resultaträkning	65
Balansräkning	66
Anslagsredovisning 2002	67
Finansieringsanalys	69
Noter	70
Revisorernas uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag (utredningsuppdrag i myndighetsform ingår ej i sammanställningen)	74
Ersättningar under verksamhetsåret 2002 (tkr)	76
Sammanställning över väsentliga uppgifter	77
Revisorernas utlåtande	78
Revisorernas utlåtande	79
Förslag till riksdagen och skrivelser till regeringen 1998-2002	80
Sakregister till granskningsärenden under riksdagsåren 1991/92–2002	86